

**Program Ochrony Środowiska
dla Miasta i Gminy Niemcza
na lata 2022-2026 z
perspektywą do roku 2030
[projekt]**

Zleceniodawca:
Urząd Miasta i Gminy Niemcza
ul. Rynek 10
58-230 Niemcza

Autorzy:

Michał Kozielski

Magdalena Kmak

maj 2022

Spis treści

1. Podstawa prawna i cel opracowania Programu Ochrony Środowiska	8
2. Metodyka opracowania POŚ	9
3. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	11
4. Ogólna charakterystyka Gminy Niemcza	12
4.1. Położenie administracyjne i geograficzne	12
4.2. Demografia	15
4.3. Struktura użytkowania gruntów	16
4.4. Działalność gospodarcza	17
4.5. Dziedzictwo kulturowe	20
5. OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	23
5.1. Obszar - Ochrona klimatu i jakości powietrza	23
5.1.1. Warunki klimatyczne	23
5.1.2. Ocena jakości powietrza.....	25
<i>ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza”.....</i>	<i>35</i>
<i>KIERUNKI ROZWOJU.....</i>	<i>35</i>
5.2. Obszar - zagrożenia hałasem	36
<i>ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „zagrożenie hałasem”.....</i>	<i>46</i>
<i>KIERUNKI ROZWOJU.....</i>	<i>46</i>
5.3. Obszar - Pola elektromagnetyczne	47
<i>ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „pole elektromagnetyczne”.....</i>	<i>49</i>
<i>KIERUNKI ROZWOJU.....</i>	<i>50</i>
5.4. Obszar - Gospodarowanie wodami	50
5.4.1. Jednolite części wód powierzchniowych	51
5.4.2. Jednolite części wód podziemnych	55
5.4.3. Główne zbiorniki wód podziemnych	57
5.4.4. Zagrożenia powodzią, osuwiskami i suszami.....	57
<i>ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarowanie wodami”</i>	<i>60</i>
<i>KIERUNKI ROZWOJU.....</i>	<i>60</i>
5.5. Obszar - Gospodarka wodno-ściekowa	61
5.5.1. Sieć wodociągowa	62
5.5.2. Sieć kanalizacyjna.....	65

<i>ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji Gospodarka wodno – ściekowa</i>	67
<i>KIERUNKI ROZWOJU</i>	67
5.6. Obszar - Zasoby geologiczne	68
5.6.1. Złoża i surowce kopalne	69
<i>ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby geologiczne”</i>	71
<i>KIERUNKI ROZWOJU</i>	71
5.7. Obszar – Gleby	71
<i>ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Gleby”</i>	74
<i>KIERUNKI ROZWOJU</i>	74
5.8. Obszar - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	75
<i>ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”</i>	82
<i>KIERUNKI ROZWOJU</i>	82
5.9. Obszar - Zasoby przyrodnicze	83
<i>ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze”</i>	87
<i>KIERUNKI ROZWOJU</i>	88
5.10. Obszar - Zagrożenia poważnymi awariami	88
5.10.1. Obszary zdegradowane	89
<i>ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”</i>	90
<i>KIERUNKI ROZWOJU</i>	90
6. Powiązania obszarów interwencji z zagadnieniami horyzontalnymi	91
7. Podsumowanie realizacji dotychczasowego POŚ	93
8. Cele, kierunki interwencji i działania zaplanowane na lata 2022-2026 z perspektywą do 2030.	95
9. Spójność POŚ z dokumentami strategicznymi i programowymi	119
10. System realizacji POŚ	126
11. Monitoring i sprawozdawczość POŚ	129

<i>Tabela 1. Podmioty Gospodarki Narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Niemcza w latach 2010-2020 roku</i>	18
<i>Tabela 2. Zestawienie zabytków nieruchomych w Gminie Niemcza</i>	20
<i>Tabela 3. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi</i>	26
<i>Tabela 4. Kryteria klasyfikacji stref dla PM_{2,5} ze względu na ochronę zdrowia ludzi (faza II – obowiązująca w Polsce od 1 stycznia 2020 r.)</i>	27

Tabela 5. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu O_3 ze względu na ochronę zdrowia ludzi- do osiągnięcia w 2020r.....	27
Tabela 6. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie SO_2 , NO_x i O_3	28
Tabela 7. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie ozonu O_3 – do osiągnięcia w 2020 r.....	28
Tabela 8. Roczna ocena jakości powietrza w strefie dolnośląskiej za rok 2020.....	32
Tabela 9. Tło zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego z Stacji Dzierżoniów, ul. Piłsudskiego 26.	33
Tabela 10. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, które mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przez hałasem.	37
Tabela 11. Średnia arytmetyczna wartość PEM zmierzonych na terenie województwa dolnośląskiego.	48
Tabela 12. Charakterystyka JCWP na obszarze Gminy Niemcza.	52
Tabela 13. Wskaźniki wykorzystywane do oceny JCWP.	53
Tabela 14. Ocena stanu monitorowanych JCWP na obszarze Gminy Niemcza.	54
Tabela 15. Ogólna charakterystyka JCWPd nr 108.	56
Tabela 16. Ocena stanu JCWPd nr 108.....	57
Tabela 17. Zagospodarowanie ścieków komunalnych na terenie Gminy Niemcza w latach 2015 – 2020.....	66
Tabela 18. Bilans aktualnych zasobów złóż kopalin w Gminie Niemcza.	70
Tabela 19. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Niemcza.	77
Tabela 20. Powiązania obszarów interwencji z zagadnieniami horyzontalnymi.	91
Tabela 21. Zmiana wartości wskaźników monitorowania ujętych w POŚ w latach 2019-2021...	93
Tabela 22. Cele, kierunki interwencji i działania zaplanowane dla Gminy Niemcza na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030.....	95
Tabela 23. Harmonogram rzeczowo- finansowy realizacji zadań własnych w ramach POŚ dla Gminy Niemcza na lata 2022 – 2026 z perspektywą do roku 2030.	109
Rysunek 1. Model D-P-S-I-R.....	9
Rysunek 2. Położenie Gminy Niemcza na tle powiatu.	12
Rysunek 3. Położenie Gminy Niemcza na tle makroregionów pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski.	13
Rysunek 4. Położenie Gminy Niemcza na tle mezoregionów zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski.	14
Rysunek 5. Rozkład poszczególnych użytków gruntowych w Gminie Niemcza.	17
Rysunek 6. Regiony fizycznogeograficzne Polski.....	24
Rysunek 7. Podział województwa dolnośląskiego na strefy oceny jakości powietrza oraz lokalizacja Gminy Niemcza i najbliższych stacji pomiarowych jakości powietrza	29
Rysunek 9. Przekroczenia normy LN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Wilków Wielki.....	40
Rysunek 8. Przekroczenia normy LDWN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Wilków Wielki.....	40
Rysunek 11. Przekroczenia normy LN w ciągu drogi nr 8 w południowej części miejscowości Niemcza.....	41
Rysunek 10. Przekroczenia normy LDWN w ciągu drogi krajowej nr 8 w południowej części miejscowości Niemcza.	41

Rysunek 12. Przekroczenia normy LDWN w ciągu drogi krajowej nr 8 w północnej części miejscowości Niemcza.....	42
Rysunek 13. Przekroczenia normy LN w ciągu drogi krajowej nr 8 w północnej części miejscowości Niemcza.....	42
Rysunek 14. Przekroczenia normy LDWN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Nowa Wieś Niemczańska.....	43
Rysunek 15. Przekroczenia normy LN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Nowa Wieś Niemczańska.....	43
Rysunek 16. Przekroczenia normy LDWN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Przerzeczyn Zdrój.....	44
Rysunek 17. Przekroczenia normy LN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Przerzeczyn Zdrój.....	44
Rysunek 18. Zasięg występowania JCWP na obszarze Gminy Niemcza.....	52
Rysunek 19. Zasięg występowania JCWPd na terenie Gminy Niemcza.....	55
Rysunek 20. Obszar zagrożenia wystąpienia powodzi na terenie Gminy Niemcza.....	58
Rysunek 21. Obszar Gminy Niemcza na tle mapy łącznego zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną.....	59
Rysunek 22. Zasięg złóż kopalin oraz terenów ich wydobycia na terenie Gminy Niemcza.....	70
Rysunek 23. Kompleksy przydatności rolniczej gleb w Gminie Niemcza.....	72
Rysunek 24. Lokalizacja form ochrony przyrody na terenie Gminy Niemcza.....	85
Wykres 1. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Niemcza od 2010 do 2020 roku.....	15
Wykres 2. System sieci wodociągowej wraz z wskaźnikiem zwodociągowania w latach 2015-2020.....	63
Wykres 3. Zużycie wody na 1 mieszkańca wraz z ilością wody dostarczonej do gospodarstw domowych w latach 2010-2020.....	64
Wykres 4. Struktura sieci kanalizacyjnej w Gminie Niemcza w latach 2015-2020.....	65

Wykaz skrótów:

BDL - Bank Danych Lokalnych
BOŚ - Bank Ochrony Środowiska
CLC – Corine Land Cover
GDDKiA - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ - Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GDOŚ – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
GUS - Główny Urząd Statystyczny
GZWP - Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IMGW - PIB – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy
IUNG-PIB - Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach – Państwowy Instytut Badawczy
JCWP – Jednolita część wód powierzchniowych
JCWPd - Jednolita część wód podziemnych
JST - Jednostka samorządu terytorialnego
KWB – Kopalnia Węgla Brunatnego
LGD – Lokalna Grupa Działania (Region Włoszczowski)
MPZP – Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego
NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OOŚ - Ocena oddziaływania na środowisko
POP - Program Ochrony Powietrza
p.o.ś. - Prawo Ochrony Środowiska
OSP - Ochotnicza Straż Pożarna
PGN - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
PEM - Pole elektromagnetyczne
PIG-PIB - Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
PMŚ - Państwowy Monitoring Środowiska
POŚ - Program Ochrony Środowiska
PPSS - Planu przeciwdziałania skutkom suszy
PSE - Polskie Sieci Elektroenergetyczne
PSH - Państwowa Służba Hydrogeologiczna
PWŚK – Program Wodno – Środowiskowy Kraju
RDOŚ - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RIPOK – Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych
RZGW – Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej
SBTK – Stacja Bazowa Telefonii Komórkowej
WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WSSE - Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WWA – Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne

1. Podstawa prawna i cel opracowania Programu Ochrony Środowiska

Podstawą prawną opracowania Programu ochrony środowiska (dalej zwany POŚ) dla Miasta i Gminy Niemcza na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030 jest art. 17. ust. 1 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska*, dalej zwana ustawą p.o.ś, zgodnie z którym organy wykonawcze mają obowiązek sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych wyższego szczebla, o których mowa w art. 14 prowadzenie polityki ochrony środowiska ust. 1. *ustawy p.o.ś*.

Celem sporządzenia i uchwalenia dokumentu POŚ jest realizacja przez jednostkę samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska nakierowanej na problematykę ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego Gminy Niemcza. Opracowanie powinno również być zbieżne z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego. Program ochrony środowiska powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem łącząc wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

W trakcie opracowania POŚ dla Gminy Niemcza obowiązkowe jest zapewnienie konsultacji społecznych na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, dalej zwana ustawą ooś.

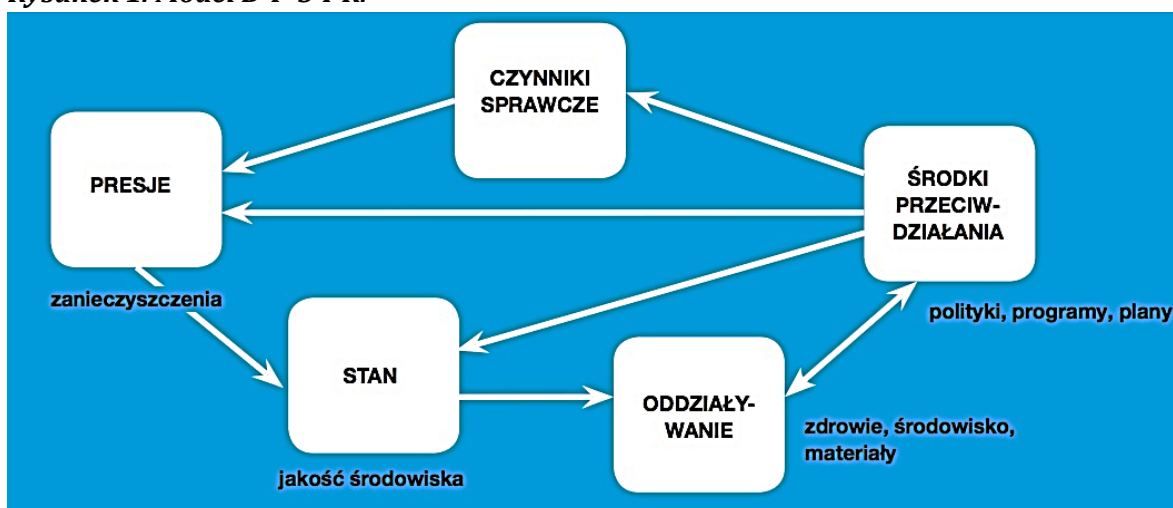
Realizacja POŚ wspomaga dążenie Gminy do uzyskania sukcesywnego ograniczania negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwijanie walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju. Z wykonania programów ochrony środowiska organ wykonawczy Gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się Radzie Miejskiej. Niniejszy POŚ jest zakwalifikowany do rodzaju dokumentów wymienionych w art. 46 ust.1 pkt 2 ustawy ooś.

2. Metodyka opracowania POŚ

Kluczowym elementem przy opracowaniu Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Niemcza na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030 była analiza i ocena stanu ochrony środowiska i jego poszczególnych komponentów dla dziesięciu obszarów interwencji. Przy ocenie stanu został wykorzystany model D-P-S-I-R - „siły sprawcze – presja – stan – wpływ – reakcja”. Zgodnie z modelem D-P-S-I-R zjawiska społeczne i gospodarcze (D) prowadzą do wywierania presji (P) na środowisko. W konsekwencji zmianie ulega stan środowiska (S). Środowisko ma bezpośredni wpływ (I) na zdrowie ludzi, na ekosystemy oraz na gospodarkę. Wpływ ten wyzwała z kolei społeczną i polityczną reakcję (R), która kształtuje pośrednio lub bezpośrednio poszczególne elementy modelu.

Rysunek 1. Model D-P-S-I-R.

Źródło: Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, wrzesień 2015.

Przyjęte w POŚ rozwiązania muszą uwzględniać w pierwszym rzędzie działania prowadzące do zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, poprawy stanu środowiska, poprawy stanu jakości powietrza, zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich, zapobiegania klęskom żywiołowym. Cele, kierunki interwencji i zadania należy określić na podstawie analizy aktualnej sytuacji i oczekiwanych zmian w ochronie środowiska, zgodnie z opublikowanym dnia 2 września 2015 r. przez Ministerstwo Środowiska dokumentem „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony

środowiska”, dalej zwane „Wytyczne”. Jest to dokument pomocniczym, adresowany dla organów JST. „Wytyczne” wskazują na elementy, które powinny zostać ujęte w POŚ, bądź wzięte pod uwagę przy ich sporządzaniu. Dokument posiada załącznik, który został opublikowany w styczniu 2020 roku określający szczegółowy zakres dla zadań w poszczególnych kierunkach interwencji oraz wzór harmonogramu realizacji wyznaczonych zadań. Wyszczególniono w nim również cele środowiskowe wybranych dokumentów strategicznych.

Struktura opracowania obejmuje omówienie:

- 1) spójności POŚ z dokumentami strategicznymi i programowymi wyższego szczebla;**
- 2) sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy oraz jego infrastruktury technicznej;**
- 3) oceny stanu środowiska na terenie Gminy Niemcza z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji:**
 - ⇒ **ochrona klimatu i jakości powietrza,**
 - ⇒ **zagrożenia hałasem,**
 - ⇒ **pola elektromagnetyczne,**
 - ⇒ **gospodarowanie wodami,**
 - ⇒ **gospodarka wodno-ściekowa,**
 - ⇒ **zasoby geologiczne,**
 - ⇒ **gleby,**
 - ⇒ **gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,**
 - ⇒ **zasoby przyrodnicze,**
 - ⇒ **zagrożenia poważnymi awariami;**
- 4) celów, kierunków interwencji i zadań wynikających z oceny stanu środowiska;**
- 5) harmonogramu rzeczowo-finansowego wynikającego ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji;**
- 6) systemu realizacji POŚ w zakresie zarządzania i monitorowania w oparciu o ustalone wskaźniki.**

3. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Program ochrony środowiska jest podstawowym narzędziem w celu realizacji polityki ochrony środowiska. Analizuje i ocenia aktualne uwarunkowania przyrodnicze oraz prezentuje mocne i słabe strony wszystkich komponentów środowiska, a także ocenia możliwe szanse poprawy stanu środowiska lub zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych. W ramach opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Niemcza na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030, wyznaczono cele i kierunki działań jakie należy podjąć w perspektywie najbliższych lat, w celu poprawy stanu środowiska przyrodniczego, w sposób zapewniający zachowanie zrównoważonego rozwoju i utrzymaniu go na poziomie zgodnym z przepisami prawa.

Zadania ujęte w Programie są podzielone na 2 części:

1. Zadania własne – przedsięwzięcia, które są finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy;
2. Zadania koordynowane – przedsięwzięcia, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw i środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego.

Zadania własne są ujęte w Programie w pełnym zakresie umożliwiającym kontrolę ich realizacji, zaś zadania koordynowane przedstawiają informacje o przedsięwzięciu w stopniu szczegółowości dostępnym w trakcie tworzenia niniejszego dokumentu.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Niemcza na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030, określa cele ekologiczne, priorytety, zawiera harmonogram realizacji działań i sposoby osiągnięcia założonych celów oraz potencjalne źródła finansowania. W związku z upływem okresu obowiązywania poprzedniego Programu Ochrony Środowiska, zaszła konieczność aktualizacji dokumentu dla Gminy Niemcza.

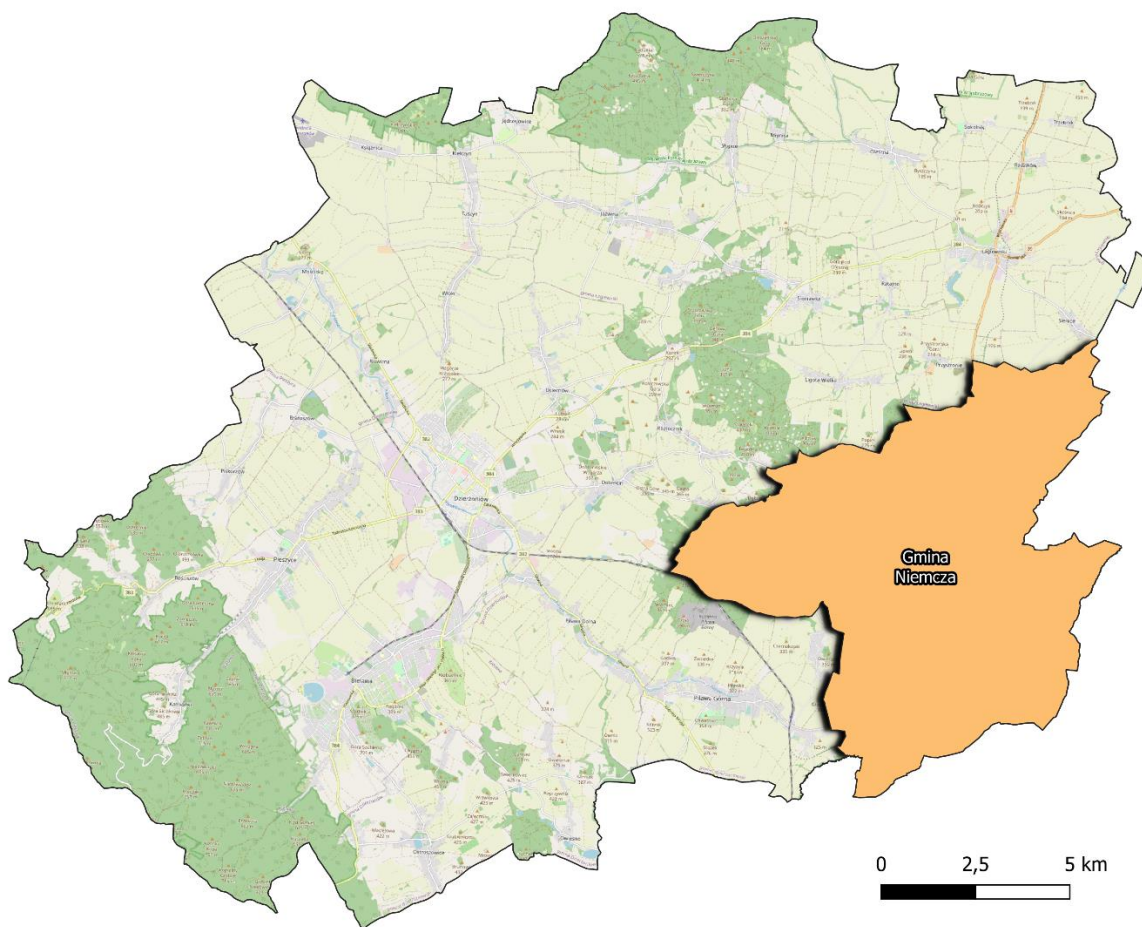

4. Ogólna charakterystyka Gminy Niemcza

4.1. Położenie administracyjne i geograficzne

Gmina Niemcza jest gminą miejsko-wiejską. Administracyjnie położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, we wschodniej części powiatu dzierżoniowskiego. Od północy graniczy z gminą Łagiewniki, od wschodu z gminami Kondratowice (pow. strzeliński) i Ciepłowody (pow. ząbkowicki), od zachodu z gminami Dzierżonów i Pilawa Górna, natomiast od południa z gminami Ząbkowice Śląskie oraz Stoszowice (pow. ząbkowicki). Złożona jest z 7 sołectw, w tym 11 miejscowości o łącznej powierzchni 71,86 km². Głównym ośrodkiem Gminy jest Miasto Niemcza, który pełni funkcje administracyjne, usługowe, handlowe i zdrowotne. Liczba ludności w I półroczu 2021 roku wynosiła 5 387 osób. Gmina Niemcza usytuowana jest w odległości około 45 km, na południe od Wrocławia, przy drodze krajowej DK8.

Rysunek 2. Położenie Gminy Niemcza na tle powiatu.

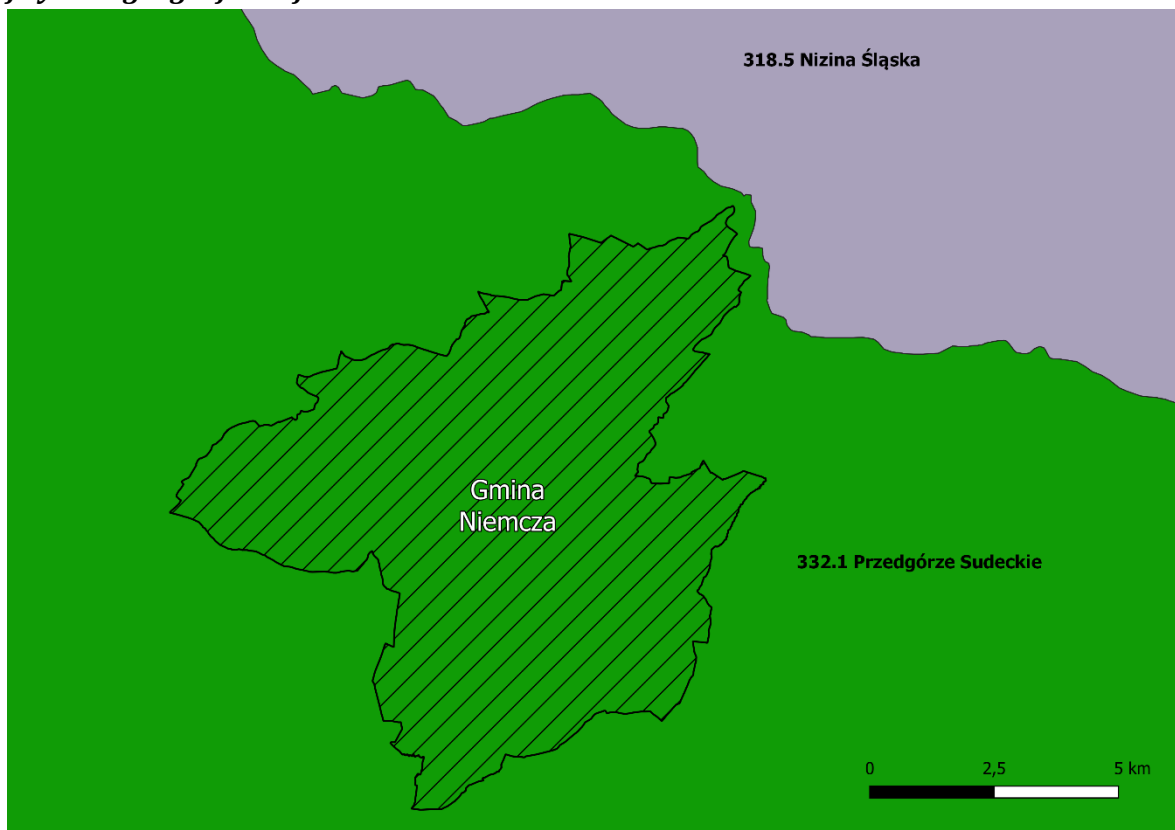

Źródło: opracowanie własne.

Pod względem regionalizacji fizycznogeograficznej Polski, według podziału Jerzy Solon et al. *Geographia Polonica 2018*, obszar Gminy Niemcza leży w granicach prowincji **Masyw Czeski (33)** jest to zdyslokowany tektonicznie czworokątny blok o podniesionych brzegach tworzących góry zrębowe. Masyw ten budują prekambryjskie i paleozoiczne skały metamorficzne, magmowe i częściowo osadowe. W granicach Polski znajdują się tylko część jednej z sześciu podprowincji **Sudety z Przedgórzem Sudeckim (332)**, na której obszarze zlokalizowana jest Gmina Niemcza. Część ta zajmuje łącznie 9 433 km², tj. 3,2 % terytorium państwa. Sudety z Przedgórzem Sudeckim składa się z różnych elementów strukturalnych, wyodrębnionych przez serię uskoków o kierunku północny zachód – południowy wschód. Ze względu na różnice budowy geologicznej i stosunki orograficzne wyróżnia się 5 makroregionów, przeciętych granicą polsko-czeską. Gmina Niemcza leży w granicach jednego makroregionu **Przedgórze Sudeckie (332.1)**, graniczącego z **Niziną Śląską (318.5)**, Rysunek 3. poniżej.

Rysunek 3. Położenie Gminy Niemcza na tle makroregionów pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski.

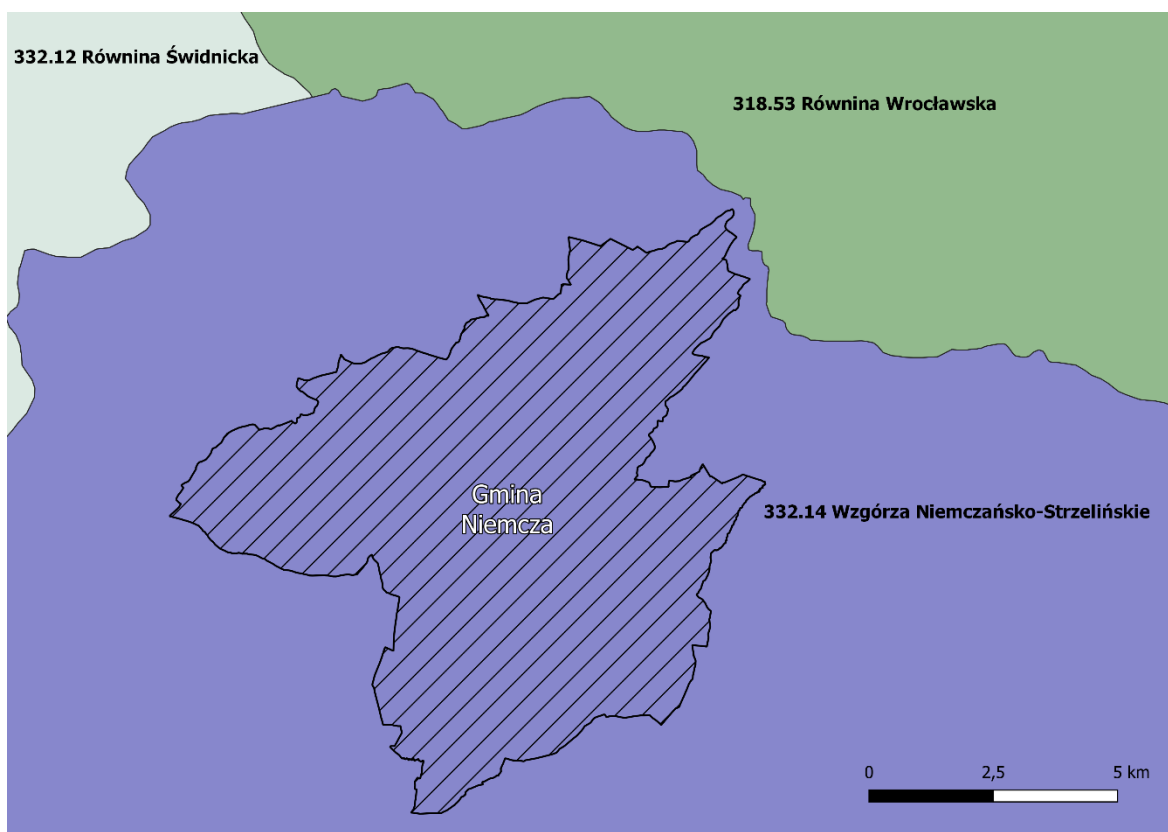

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GDOŚ-Geoserwis.

Przedgórze Sudeckie stanowi region przejściowy między Sudetami i Niziną Śląską. Jest to fragment praSudetów, który został w neogenie oddzielony od wypiętrzających się gór wzdłuż sudeckiego uskoku. Uskok wyznacza obecnie bardzo wyraźną, niemal prostolinijną południowo-zachodnią granicę makroregionu. Granica geomorfologiczna i geologiczna jest podkreślona wyraźną linią rozdziału terenów rolnych Przedgórza od kompleksów lasów porastających Sudety. Obszar Przedgórza Sudeckiego wznosi się od ok. 150-170 m n.p.m. w części północnej i wschodniej do 718 m n.p.m. w kulminacji Ślęzy. Największe zróżnicowanie wysokości względnych występuje w obrębie ostańców denudacyjnych Ślęzy, Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich i Strzegomskich, ale poza Śląską deniwelacje bardzo rzadko przekraczają 100 m. Pod względem regionalizacji wg. mezoregionów obszar Gminy Niemcza znajduje się w obszarze **Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich (332.14)** (Rysunek 4.).

Rysunek 4. Położenie Gminy Niemcza na tle mezoregionów zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GDOŚ- Geoserwis.

Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskie to największy i najbardziej urozmaicony mezoregion Przedgórza Sudeckiego, zajmujący jego centralną część. Najbardziej

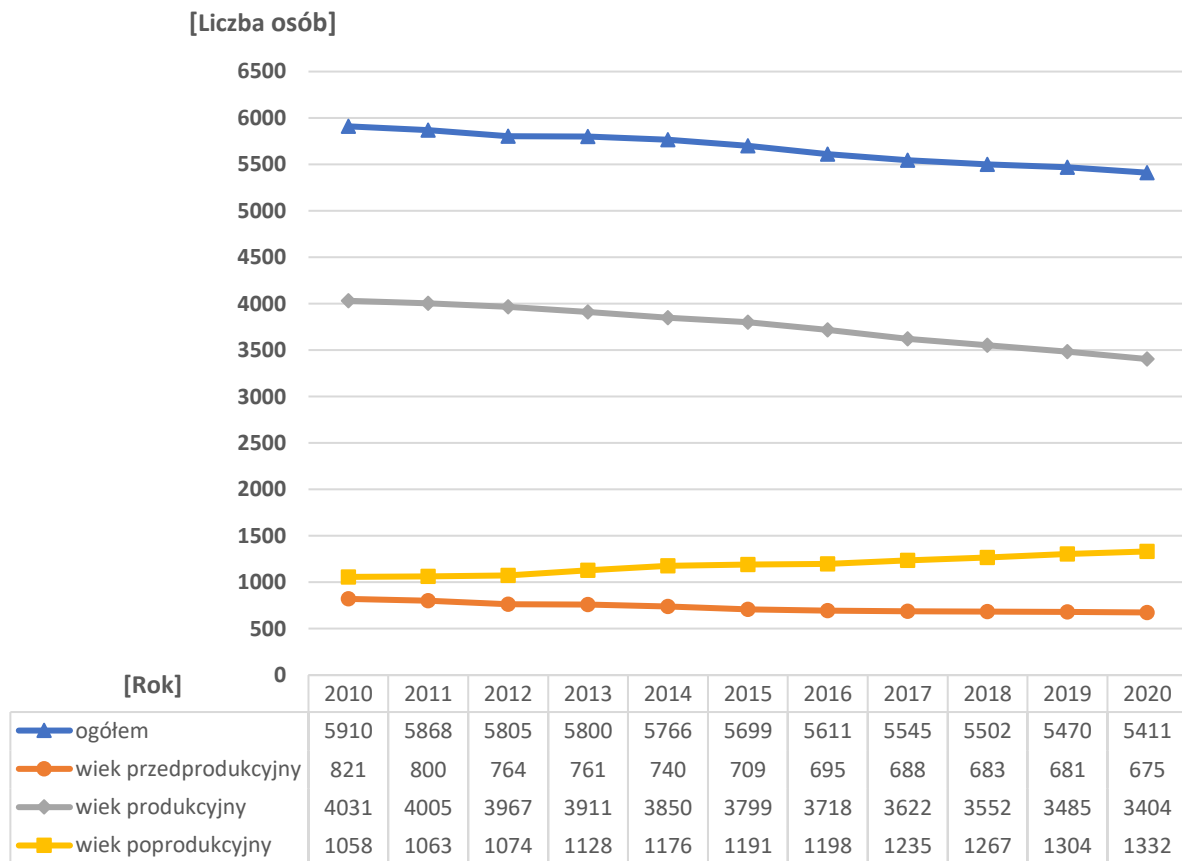

wyraźną granicą w krajobrazie jest południowo-zachodnia jednostka z Górami Bardzkimi i Sowimi, biegnąca wzdłuż sudeckiego uskoku brzeźnego. Jednoznaczna jest też południowa granica z Obniżeniem Otmuchowskim i Doliną Nysy Kłodzkiej, wyznaczona przez jej zasięg. Granice północna, wschodnia i zachodnia z Równiną Wrocławską, Obniżeniem Podsudeckim i Równiną Świdnicką są miejscami umowne, nawiązujące do bardziej lub mniej wyrazistych wzniesień z wychodniami skał starszego podłoża.

4.2. Demografia

Zgodnie z danymi GUS w roku 2020, Gminę Niemcza zamieszkiwało 5 411 osób, z czego mężczyźni stanowili 50,4% (2 725 osób), zaś kobiety 49,6% (2 686 osób). Gęstość zaludnienia na terenie Gminy, wynosi 75 osób na 1 km². Osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią około 12,5% ludności Gminy, w wieku produkcyjnym około 62,9%, zaś w poprodukcyjnym około 24,6%. Liczba ludności od 2010 roku do 2020 roku stale się zmniejszała (Wykres 1). W roku 2010 wynosiła 5 910 osób, a w 2020 roku już 5 411 osób.

Wykres 1. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Niemcza od 2010 do 2020 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na rzeczywisty wzrost lub spadek liczby ludności w Gminie Niemcza ma przyrost naturalny oraz saldo migracji. Struktura wiekowa populacji w latach 2010-2020 (Wykres 1.) wskazuje, iż liczba ludność w wieku przedprodukcyjny (14 lat i mniej) maleje, w latach 2010-2020 liczba osób młodych spadła o 146 osoby i równocześnie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 59 roku życia, mężczyźni powyżej 64 roku życia) wzrosła o 274. Ilość osób w wieku produkcyjnym (15-59 lat kobiety, 15-64 lat mężczyźni) również maleje, w ciągu dekady liczba ludności w tym przedziale wiekowym zmniejszyła się o 627 osób. Wskaźniki wieku wśród ludności Gminy Niemcza wskazują na proces starzenia się społeczeństwa. Jest to negatywne zjawisko społeczno-gospodarcze, jednakże nie jest to problem lokalny, lecz kwestia dotycząca praktycznie całego kraju. Według Prognozy ludności gmin na lata 2017-2030, opracowanej przez GUS, do 2030 roku spadek liczby ludności będzie się utrzymywał. Prognozowana liczba ludności w Gminie Niemcza w roku 2030 wynosi 4 945 osób.

W 2020 saldo migracji ogółem wyniosło -13 osób. Przeważają migracje wewnętrzne, czyli przemieszczanie się ludności w granicach własnego państwa. Zjawisko to najczęściej związane jest z migracją do większych ośrodków miejskich, co wynika z siły przyciągania wielkich aglomeracji jako atrakcyjnych rynków pracy. Wartość salda migracji w Gminie Niemcza jest niewielka i ma marginalne znaczenie dla liczby i struktury ludności.

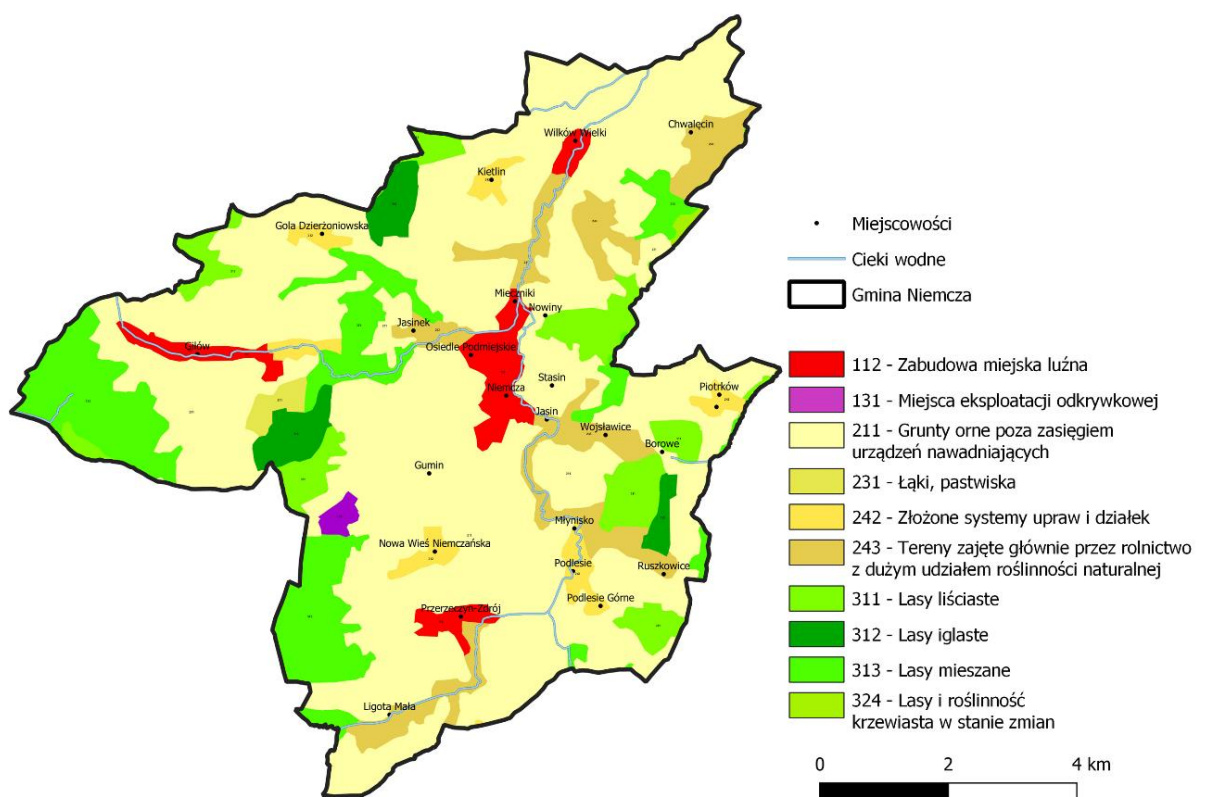
4.3. Struktura użytkowania gruntów

Powierzchnia Miasta i Gminy Niemcza wynosi ogółem 7 207 ha. W strukturze użytkowania Gminy, zgodnie z informacjami uzyskanymi w programie Corine Land Cover (CLC) – Rysunek 5. poniżej, w roku 2018 dominują użytki rolne zajmujące 5 318 ha, czyli około 73,8 % ogólnej powierzchni, wliczając łąki i pastwiska oraz złożone systemy upraw i działek. Gmina charakteryzuje się glebami żyznymi w klasach bonitacyjnych I-IV, stanowią one około 96% powierzchni użytków rolnych. Tereny zurbanizowane podzielone są na miejski obszar - miasto Niemcza w centralnej części Gminy oraz sołectwa położone na północ, zachód i południe od miasta. Tereny zabudowane stanowią niecałe 4% powierzchni Gminy. We wsiach przeważa zabudowa jednorodzinna i zagrodowa spełniająca funkcje mieszkalne, gospodarcze i produkcyjne. Powierzchnia lasów ogółem zajmuje w Gminie 1 483,9 ha, w tym

w większości są to lasy publiczne 1 436,6 ha. Powierzchnia lasów będąca własnością Gminy wynosi 12,4 ha. Lesistość Gminy w roku 2020 wyniosła 20,6%. Gminna infrastruktura drogowa obejmowała na 31 grudnia 2021 r. 163,28 km dróg. W granicach administracyjnych miasta dróg lokalnych L było 34,98 km, dróg dojazdowych D było 4,70 km. Poza granicami administracyjnymi miasta dróg lokalnych L było 95,40 km, dróg dojazdowych było 28,20 km. Obszary skategoryzowane jako grunty pod wodami (powierzchniowymi płynącymi) zajmują 6,7062 ha, czyli około 0,09%.

Rysunek 5. Rozkład poszczególnych użytków gruntowych w Gminie Niemcza.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CLC 2018.

4.4. Działalność gospodarcza

Obszary działalności gospodarczej i infrastruktury technicznej w Gminie Niemcza, zlokalizowane są w północnej części Miasta Niemcza, wzdłuż drogi krajowej DK8. Struktura gospodarcza opiera się na małych i średnich przedsiębiorstwach. W 2021 roku na terenie Gminy zarejestrowanych było 537 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do REGON według PKD 2007. Sektor prywatny znacząco przewyższa liczbę

podmiotów z sektora publicznego. Zgodnie z informacją zawartą w BDL-GUS, od roku 2015, nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów, dlatego dane liczbowe nie sumują się na sektor ogółem (Tabela. 1). W roku 2014 GUS-BDL wprowadził zmiany metodologiczne w prezentacji danych w wykazach poszczególnych jednostek terytorialnych.

Tabela 1. Podmioty Gospodarki Narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Niemcza w latach 2010-2020 roku

Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty gospodarki narodowej ogółem		462	455	455	493	503	499	491	487	489	512	525	537
Sektor publiczny	Ogółem	32	32	32	36	39	40	40	39	39	39	40	40
	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	9	9	9	7	7	7	7	5	5	5	5	5
	Spółki handlowe	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4
Sektor prywatny	Ogółem	430	423	423	457	464	456	450	447	449	472	484	496
	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	308	298	291	310	315	309	297	293	295	314	325	335
	Spółki handlowe	10	12	15	15	13	13	14	15	14	14	13	14
	Spółki handlowe z udziałem kapitału zewnętrznego	2	2	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0
	Fundacje	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
	Spółdzielnie	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	11	12	15	15	16	18	18	18	19	20	21

Źródło: Dane GUS-BDL, 2010-2021 r.

Widoczny jest trend wzrostowy liczby wszystkich podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy, od 2010 roku liczba ta wzrosła o 16,2%. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w sektorze prywatnym stanowią 71,6% wszystkich podmiotów. Podstawę prywatnej działalności gospodarczej prowadzonej w Gminie Niemcza stanowi działalność osób fizycznych z sekcji F (Budownictwo) – 28%. Ponadto dużą rolę odgrywają również działalności z sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 23,3 % oraz

sekcji C (Przetwórstwo przemysłowe) – 15,8%. W ciągu ostatnich 11 lat liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych przez osoby fizyczne wzrosła o około 15,1%. Jednocześnie analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników, można stwierdzić, że najwięcej jest mikroprzedsiębiorstw zatrudniających 0 - 9 pracowników. Do największych prywatnych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy należą przede wszystkim:

1. Kopalnia Kośmin (jedna z lokalizacji produkcyjnych PGP Bazalt. S.A. w Wilkowie);
2. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Kietlinie;
3. Kopalnia Surowców Skalnych w Bartnicy sp. z o.o.;
4. Marek Doruch z Niemczy;
5. „SJENIT” S.A. Gumin;
6. „Zakłady Mechaniczne” Sp. z o.o.;
7. „BOMAR” Bożena i Marek Dudek;
8. ROMAG” Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe Romuald Paszkiewicz;

Gmina Niemcza należy do Południowego Obszaru Funkcjonalnego, wydzielonego na potrzeby Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) w województwie dolnośląskim. Zadaniem ZIT w perspektywie finansowej 2021 - 2027 będzie realizacja partnerskich projektów zaspokajających potrzeby danego obszaru, ale także szukanie finansowania w ramach innych programów i funduszy poza Regionalnym programem operacyjnym. Ponadto zgodnie z opracowaniem z 2018 roku „Obszary funkcjonalne w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego”, Gmina Niemcza przynależy do Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego, który tworzą gminy wchodzące w skład powiatów, których siedziby władz znajdują się w miastach leżących w odległości 50 km od granicy państwa.

Ponadto Gmina Niemcza jest członkiem wielu stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego. W roku 2021 były to:

- ⇒ Związek Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego ZGPD-7,
- ⇒ Stowarzyszenie Bezpieczna Gmina-Bezpieczny Powiat,
- ⇒ Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis,
- ⇒ Stowarzyszenie „Ślężanie Lokalna Grupa Działania”,
- ⇒ Stowarzyszenie „Ziemia Dzierżoniowska”.

4.5. Dziedzictwo kulturowe

Na terenie Gminy Niemcza zachowało się wiele zasobów dziedzictwa kulturowego. Wśród instytucji kultury działalność prowadzi Niemczański Ośrodek Kultury, dalej zwane NOK, który koncentruje działania w obszarze upowszechniania oraz ochrony dóbr kultury, a swoim zasięgiem obejmuje obszar miejski i wiejski Gminy. Podstawowym celem działalności NOK jest edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę. NOK prowadzi wielokierunkową działalność kulturalną na podstawie społecznie akceptowanego programu. Pełni też funkcję pośrednika pomiędzy samorządem, a podmiotami działalności kulturalnej. Organizowane są m.in. koncerty, spektakle, wystawy i spotkania autorskie, imprezy rozrywkowe i zlecone. Promowana jest sztuka filmowa poprzez pokazy filmowe.

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, art. 6 ust. 1 pkt. 1 określa, że ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania zabytki nieruchome, będące w szczególności:

- a. krajobrazami kulturowymi,
- b. układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- c. dziełami architektury i budownictwa,
- d. dziełami budownictwa obronnego,
- e. obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- f. cmentarzami,
- g. parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- h. miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

W Gminie Niemcza do zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków należą (Tabela 2.):

Tabela 2. Zestawienie zabytków nieruchomych w Gminie Niemcza.

Miejscowość	Zestawienie zabytków nieruchomych
Gilów	- kościół fil. pw. św. Jadwigi, XVI-XVIII, nr rej.: A/1687/886 z 30.06.1961 - zespół pałacowy, XVIII-XIX: - pałac, nr rej.: A/4143/1356 z 13.08.1965 - park, nr rej.: A/4144/840/WŁ z 18.09.1981 - ogrodzenie z bramką w parku, nr rej.: j.w.

Gola	- zespół zamkowy, XVI-XIX: - zamek, nr rej.: A/4171/459 z 6.06.1957 (wypis z księgi rejestru) - park, nr rej.: A/4172/842/WŁ z 18.09.1981
Kietlin	- zespół pałacowy, XIX: - pałac, nr rej.: 467 z 6.06.1957 (brak decyzji w NID) - park, nr rej.: A/4233/751/WŁ z 8.11.1980
Ligota Mała	- park, XVIII, nr rej.: A/4399/966/WŁ z 30.09.1983
Niemcza	- ośrodek historyczny miasta, nr rej.: A/2571/359 z 25.11.1956 - kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. par. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, pl. Mieszka I, 1864-65, nr rej.: A/5939 z 30.09.2014 - kościół ewangelicki pw. św. Jerzego, ob. nieczynny, ul. Gumińska, 1612, 1888, nr rej.: 233/A/03 z 14.11.2003 - zamek, ul. Królowej Jadwigi 6, k. XVI, nr rej.: A/4433/61 z 29.03.1949 - mury obronne, XV, nr rej.: A/2572/686 z 10.05.1960 - baszta Bramy Górnej, ul. Bolesława Chrobrego 3, XVI, 1936, nr rej.: 205/A/03 z 12.09.2003 - ratusz, Rynek 10, 1853-62, nr rej.: A/4435/1370/WŁ z 4.06.1992 - kamienica, ul. Królowej Jadwigi 1, 1870, nr rej.: 488/A/05 z 30.03.2005 - plebania, pl. Mieszka I 6, 1840, 1900, nr rej.: 540/A/05 z 8.07.2005 - dom, ul. Piastowska 13, po 1870, nr rej.: A/4434/1553/WŁ z 25.02.1997 - kamienica, Rynek 5, XVI, 1861, nr rej.: 235/A/03 z 13.11.2003 - kamienica, Rynek 6, XVI, po 1860, nr rej.: 546/A/05 z 26.07.2005 - dom, Rynek 8, po 1860, nr rej.: 668/A/05 z 9.12.2005 - kamienica, Rynek 9, XVI, po 1860, nr rej.: 547/A/05 z 26.07.2005 - dom, Rynek 16, XVIII, XIX/XX, nr rej.: A/4436/1361 z 13.08.1965 (dec. pl. Wolności) - dom, Rynek 14, 1865, nr rej.: 487/A/05 z 4.03.2005 - kamienica, Rynek 15, 1865, nr rej.: A/742 z 23.03.2006 - hotel, ob. dom, Rynek 17, 1860, 1945, nr rej.: 486/A/05 z 4.03.2005 - dom, Rynek 18, po 1860, nr rej.: 201/A/03 z 26.08.2003 - dom, Rynek 19, po 1860, nr rej.: 199/A/03 z 18.08.2003 - dom, Rynek 20, po 1860, nr rej.: 200/A/03 z 22.08.2003 - dom, Rynek 24, ok. 1700, pocz. XX, nr rej.: 485/A/05 z 4.03.2005
Niemcza	- dom, Rynek 25, 1800, pocz. XX, nr rej.: 484/A/05 z 4.03.2005 - dom, Rynek 31, 1887, nr rej.: 555/A/05 z 26.08.2005 - dom, Rynek 33, XVIII, XIX/XX, nr rej.: A/4437/1362 z 13.08.1965 (dec. pl. Wolności) - dom, Rynek 34, poł. XVIII, po 1920, nr rej.: 665/A/05 z 25.11.2005 - dom, Rynek 35, pocz. XIX, XIX/XX, nr rej.: A/4438/1363 z 13.08.1965 (dec. pl. Wolności) - dom, Rynek 37, XVI, 1730-40, nr rej.: 236/A/03 z 14.11.2003 - dom, Rynek 38, XVIII, po 1920, nr rej.: 548/A/05 z 26.07.2005 - dom, Rynek 49, 1870, nr rej.: 503/A/05 z 11.04.2005 - dom, pl. Stary 1, pocz. XIX, nr rej.: A/4439/1360 z 13.08.1965

Piotrkówek	- zespół pałacowy i folwarczny, XVI, XIX-XX, nr rej.: 12/A/00/1-8 z 31.03.2000: - pałac - wieża ciśnień - 2 budynki mieszkalno-gospodarcze - park z sadem i ogrodem
Przerzeczyn Zdrój	- kościół pom. pw. MB Królowej Polski, XIV-XVIII, nr rej.: A/1689/892 z 30.06.1961 - kaplica, XVIII, nr rej.: A/4480//893 z 30.06.1961 - zespół pałacowy, XVII-XIX: - pałac, 1896, nr rej.: A/4481/902/WŁ z 25.06.1982 - park, XVII, 1 poł. XIX, nr rej.: A/4482901/WŁ z 25.06.1982
Wilków Wielki	- kościół fil. pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, XVIII, nr rej.: A/4600/1369 z 13.08.1965 - zespół zamkowy: - zamek, XIV/XV, 2 poł. XVI, XIX, nr rej.: 466 z 6.06.1957 (brak decyzji w NID) - park, nr rej.: A/4592/841/WŁ z 8.09.1980
Wojślawice	- park – arboretum , 1881, nr rej.: A/4593/960/WŁ z 1.07.1983 - dom, drewn., przeniesiony z Bielicy, gm. Stronie Śląskie, k. XVIII, nr rej.: A/4594/2095 z 6.04.1974

Źródło: Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków - stan na 31 marca 2022 r., Narodowy Instytut Dziedzictwa.

Gmina posiada wysoki potencjał do rozwoju turystyki. Na terenie Gminy zlokalizowany jest szereg atrakcji turystycznych o charakterze historycznym i przyrodniczym, przede wszystkim starówka w Niemczy, a także Piernikarnia Śląska - małe muzeum dot. historii Niemczy oraz Arboretum Wojślawice w Niemczy będące Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, którego tradycja sięga połowy XIX wieku.

5. OCENA STANU ŚRODOWISKA

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Niemcza został przygotowany zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Ministerstwo Środowiska, wrzesień 2015 r.) z uwzględnieniem 10 obszarów przyszłej interwencji:

- ⇒ **ochrona klimatu i jakości powietrza**
- ⇒ **zagrożenia hałasem**
- ⇒ **pola elektromagnetyczne**
- ⇒ **gospodarowanie wodami**
- ⇒ **gospodarka wodno-ściekowa**
- ⇒ **zasoby geologiczne**
- ⇒ **gleby**
- ⇒ **gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów**
- ⇒ **zasoby przyrodnicze**
- ⇒ **zagrożenie poważnymi awariami**

5.1. Obszar - Ochrona klimatu i jakości powietrza

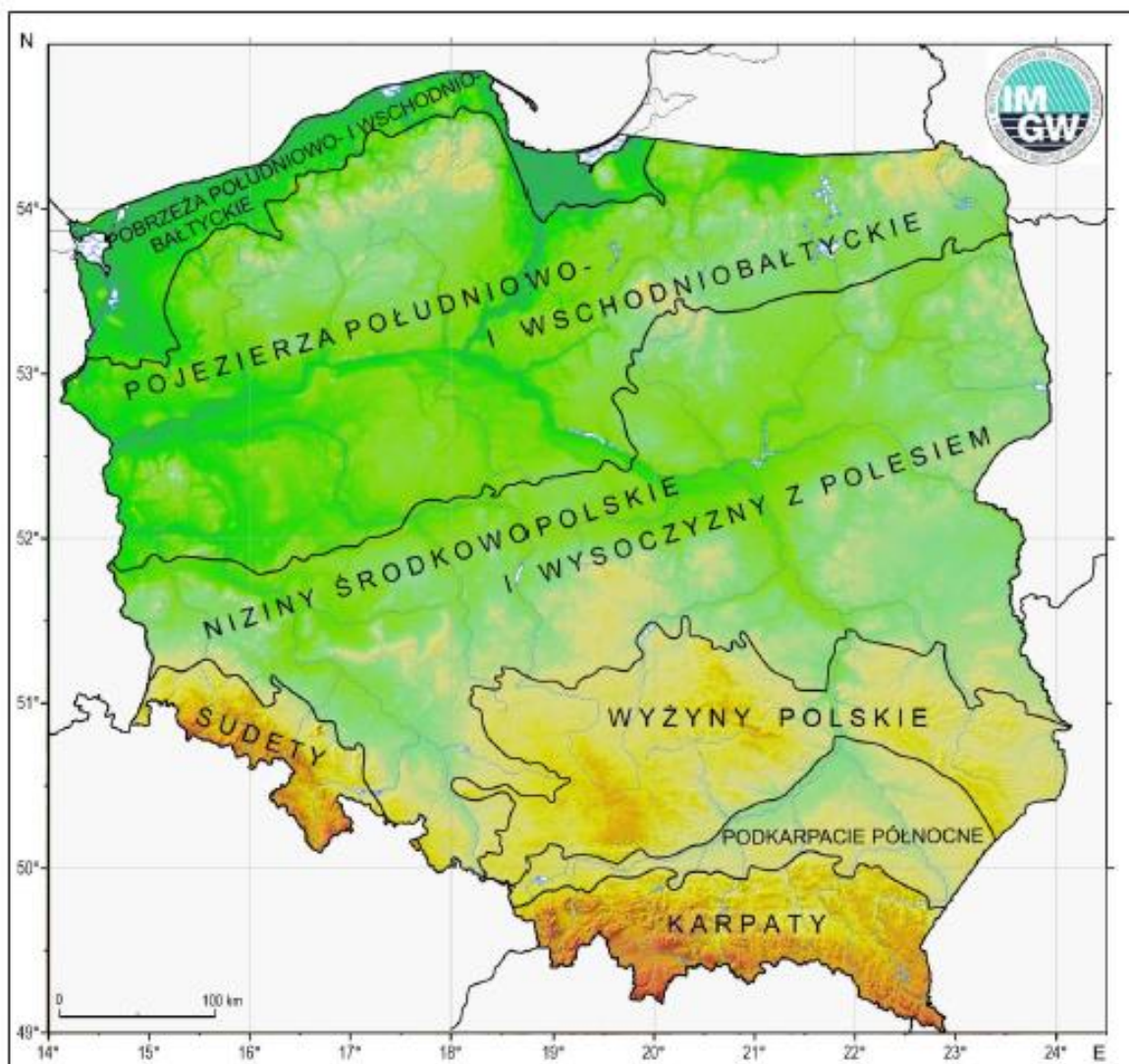
5.1.1. Warunki klimatyczne

Klimat Polski odznacza się dużą zmiennością pogody oraz przebiegu pór roku. Ścieranie się mas powietrza oceanicznych i kontynentalnych, uwarunkowane jest głównie przez równoleżnikowy układ typów rzeźby terenu, co sprzyja swobodnej cyrkulacji strefowej i ścieraniu się oceanicznych i kontynentalnych mas powietrza. Obszar Polski zgodnie z danymi zawartymi w **Biuletynie Monitoringu Klimatu Polski** z 2021 roku sporządzony przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy (IMGW-PIB) jest podzielony na regiony fizycznogeograficzne (Rysunek 6.). Dane meteorologiczne zawarte w Biuletynie pochodzą ze stacji synoptycznych, zaliczanych do I i II rzędu sieci pomiarowej Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej. Opracowanie zawiera prezentację warunków pogodowych, jakie miały miejsce w 2021 roku, a także odniesienie do okresu referencyjnego 1981-2010. Analizy klimatyczne dla danych

regionów zostały przygotowane na podstawie średniej obszarowej z lokalizacji reprezentatywnych.

Rysunek 6. Regiony fizycznogeograficzne Polski.

Źródło: Biuletyn Monitoringu Klimatu Polski rok 2021, IMGW-PIB

Gmina Niemcza znajduje się całym obszarem w granicy regionu Sudety. Cechy klimatyczne tego regionu zostały szczegółowo opisane w *Biuletynie Monitoringu Klimatu Polski, rok 2021*, wydany przez IMGW-PIB. Zgodnie z danymi na obszarze Gminy dominują wiatry z kierunków - zachodniego i południowo-zachodniego. Roczne usłonecznienie, które jest wyrażone liczbą godzin ze słońcem na danym obszarze, w Gminie Niemcza wynosi 1800-2000 h/rok. Anomalie rocznych sum usłonecznienia rzeczywistego w roku 2021 względem okresu referencyjnego 1991-2020 wzrosły średnio o 50 h. Trend rosnący sum rocznych usłonecznienia, mający początek w latach 80. XX wieku, jest odnotowany w całej Polsce. Wielkość usłonecznienia zależy od

długości dnia i zachmurzenia - największe latem (czerwiec-sierpień), najmniejsze zimą (grudzień-luty). Kontrasty między porami roku są wzmocnione nie tylko różnym stopniem zachmurzenia, ale także typem – latem konwekcyjnym, a zimą warstwowym. Średnia roczna temperatura w regionie Sudetów wynosiła 7,9°C. Klasyfikacja rocznej temperatury powietrza, ze względu na charakter termiczny danego miesiąca, została oceniona jako normalna. Anomalie średnich rocznych temperatur powietrza w roku 2021 względem okresu referencyjnego są średnio o -0,5°C niższe. Maksymalna dobową temperatura powietrza wynosiła 26 °C, a minimalna wyniosła -9 °C. Suma rocznych opadów na obszarze Gminy Niemcza wynosiła średnio 600 mm. Anomalie rocznych sum opadów wskazują utrzymywanie się podobnej ilości opadów, w tym obszarze, względem okresu referencyjnego 1991-2020.

5.1.2. Ocena jakości powietrza

Ocenę stanu powietrza oraz stopień dotrzymania obowiązujących kryteriów jakości dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Zgodnie z art. 89 ustawy p.o.ś. Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw) dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów. Wyniki są przedstawiane w raportach wojewódzkich. Podstawą oceny jakości powietrza dla Gminy Niemcza jest raport - **Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim – raport wojewódzki za rok 2020**, dalej zwany „Raportem jakości powietrza”, opublikowany przez GIOŚ w kwietniu 2021 roku.

⇒ Ocena dokonywana pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), ozonu (O₃), benzenu (C₆H₆), pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz zanieczyszczeń oznaczanych w pyłe PM₁₀: benzo(a)pirenu B(a)P, arsenu (Ar), kadmu (Cd), niklu (Ni) i ołowiu (Pb).

⇒ W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i ozonu (O₃).

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy województwa dolnośląskiego, zaliczono do jednej z wyszczególnionych klas:

- **klasa A** – jeżeli stężenia zanieczyszczenia, na jej terenie, nie przekraczały poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celu długoterminowego;
- **klasa A1** – brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy II, obowiązujący od 1 stycznia 2020 roku;
- **klasa C** – jeżeli stężenia zanieczyszczenia, na jej terenie, przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe;
- **klasa C1** – przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy II, obowiązujący od 1 stycznia 2020 roku;
- **klasa D1** – jeżeli stężenia ozonu w powietrzu, na jej terenie, nie przekraczały poziomu celu długoterminowego;
- **klasa D2** – jeżeli stężenia ozonu, na jej terenie, przekraczały poziom celu długoterminowego do roku 2020.

Wartości kryterialne stanowiące podstawę do klasyfikacji stref w ocenie rocznej dla poszczególnych zanieczyszczeń, określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2021 poz. 845). W Tabeli. 3, Tabeli. 4 i Tabeli 5. przedstawiono kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w podziale na poszczególne zanieczyszczenia.

Tabela 3. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
SO ₂	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S ₁ > 350 µg/m ³	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S ₁ > 350 µg/m ³
	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S ₂₄ > 125 µg/m ³	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S ₂₄ > 125 µg/m ³
NO ₂	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S ₁ > 200 µg/m ³	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S ₁ > 200 µg/m ³
	dopuszczalny	rok	S _a ≤ 40 µg/m ³	S _a > 40 µg/m ³
CO	dopuszczalny	8-godz.	S _{8max} ≤ 10 mg/m ³	S _{8max} > 10 mg/m ³

C ₆ H ₆	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 5 µg/m ³	Sa > 5 µg/m ³
PM ₁₀	dopuszczalny	24-godz	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. S ₂₄ > 50 µg/m ³	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S ₂₄ > 50 µg/m ³
	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 40 µg/m ³	Sa > 40 µg/m ³
PM _{2,5}	dopuszczalny – faza I*	rok	Sa ≤ 25 µg/m ³	Sa > 25 µg/m ³
Pb	dopuszczalny	rok	Sa ≤ 0,5 µg/m ³	Sa > 0,5 µg/m ³
Ar	docelowy	rok	Sa ≤ 6 ng/m ³	Sa > 6 ng/m ³
Cd	docelowy	rok	Sa ≤ 5 ng/m ³	Sa ≤ 5 ng/m ³
Ni	docelowy	rok	Sa ≤ 20 ng/m ³	Sa > 20 ng/m ³
B(a)P	docelowy	rok	Sa ≤ 1 ng/m ³	Sa > 1 ng/m ³
O ₃	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S _{8max_d} > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S _{8max_d} > 120 µg/m ³ (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli: Sa- stężenie średnie roczne, S₁ – stężenie 1-godzinne, S₂₄ – stężenie średnie dobowe, S_{8max} – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego, S_{8max_d} – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania; ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(α)piren – oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀; * - kryteria klasyfikacji stref dla PM_{2,5} - faza I – obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r.

Tabela 4. Kryteria klasyfikacji stref dla PM_{2,5} ze względu na ochronę zdrowia ludzi (faza II – obowiązująca w Polsce od 1 stycznia 2020 r.)

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A1	Klasa C1
PM _{2,5}	dopuszczalny – faza II	rok	Sa ≤ 20 µg/m ³	Sa > 20 µg/m ³

Objaśnienia do tabeli: Sa- stężenie średnie roczne.

Tabela 5. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu O₃ ze względu na ochronę zdrowia ludzi- do osiągnięcia w 2020r.

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa D1	Klasa D2
O ₃	Cel długoterminowy	8- godz.	S _{8max} ≤ 120 µg/m ³ w ocenianym roku	S _{8max} > 120 µg/m ³ w ocenianym roku

Objaśnienia do tabeli: S_{8max} – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych krocących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego.

Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie SO₂, NO_x i O₃ zamieszczono w Tabeli 6. Dla ozonu zdefiniowane są kryteria dodatkowej klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego – Tabela 7.

Tabela 6. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie SO_2 , NO_x i O_3 .

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
SO_2	dopuszczalny	rok kalendarzowy	$Sa \leq 20 \mu g/m^3$	$Sa > 20 \mu g/m^3$
	dopuszczalny	pora zimowa (okres od 01 X do 31 III)	$Sw \leq 20 \mu g/m^3$	$Sw > 20 \mu g/m^3$
NO_x	dopuszczalny	rok kalendarzowy	$Sa \leq 30 \mu g/m^3$	$Sa > 30 \mu g/m^3$
O_3	docelowy	okres wegetacyjny (1 V – 31 VII)	$AOT40_{5L} \leq 18000 \mu g/m^3 \cdot h$ (średnia z AOT40 dla ostatnich 5 lat)	$AOT40_{5L} > 18000 \mu g/m^3 \cdot h$ (średnia z AOT40 dla ostatnich 5 lat)

Objaśnienia do tabeli: Sa- stężenie średnie roczne; Sw- stężenie średnie w sezonie zimowym; sezon zimowy obejmuje okres od 1 października roku poprzedzającego rok oceny do 31 marca w roku oceny.

$AOT40_{5L}$ – suma różnic pomiędzy stężeniem średnim jednogodzinnym wyrażonym w $\mu g/m^3$, a wartością $80 \mu g/m^3$, dla każdej godziny w ciągu doby pomiędzy godziną 8-20 czasu środkowoeuropejskiego CET, dla której stężenie jest większe niż $80 \mu g/m^3$. Wartość uśredniona dla kolejnych pięciu lat; w przypadku braku kompletnych danych pomiarowych z pięciu lat dotrzymanie dopuszczalnej częstości przekroczeń sprawdza się na podstawie danych pomiarowych z co najmniej trzech lat.

Tabela 7. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref ze względu na ochronę roślin w zakresie ozonu O_3 – do osiągnięcia w 2020 r.

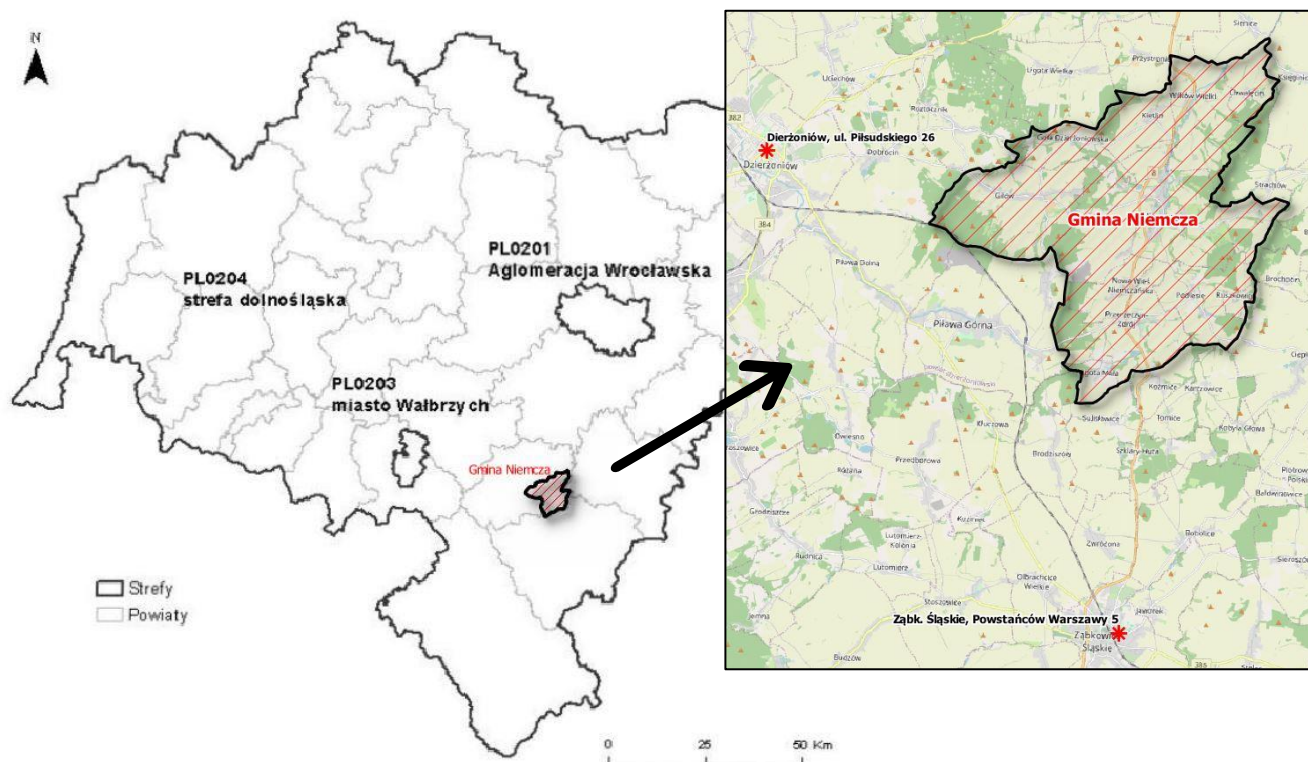
Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa D1	Klasa D2
O_3	cel długoterminowy	okres wegetacyjny (1V – 31 VII)	$AOT40 \leq 6000 \mu g/m^3 \cdot h$ (w roku podlegającym ocenie)	$AOT40^* > 6000 \mu g/m^3 \cdot h$ (w roku podlegającym ocenie)

* $AOT40$ – suma różnic pomiędzy stężeniem średnim jednogodzinnym wyrażonym w $\mu g/m^3$, a wartością $80 \mu g/m^3$, dla każdej godziny w ciągu doby pomiędzy godziną 8-20 czasu środkowoeuropejskiego CET, dla której stężenie jest większe niż $80 \mu g/m^3$.

Oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi, w województwie dolnośląskim, prowadzona jest w 3 strefach: **PL0201 - Aglomeracja Wrocławska**, **PL0203 – miasto Wałbrzych**, **PL0204 – strefa dolnośląska**. Obszar Gminy Niemcza zaliczany jest do strefy dolnośląskiej. W 2021 roku na terenie Gminy nie zlokalizowano stacji pomiarowej w ramach badań PMŚ. Najbliższe punkty pomiarowe znajdują się w odległości około 13 km od centrum miejscowości Niemcza – stacja pomiarowa Dzierżoniów ul. Piłsudskiego 26 oraz około 14 km stacja pomiarowa w Ząbkowicach Śląskich przy ulicy ul. Powstańców Warszawy 5. Zarówno stacja w Dzierżoniowie jak i w Ząbkowicach Śląskich charakteryzuje pomiary tła zanieczyszczeń dla obszaru miejskiego.

Rysunek 7. Podział województwa dolnośląskiego na strefy oceny jakości powietrza oraz lokalizacja Gminy Niemcza i najbliższych stacji pomiarowych jakości powietrza

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim – raport wojewódzki za rok 2020.

Obszary przekroczeń PM₁₀ i PM_{2,5} dotyczą przede wszystkim terenów silnie zurbanizowanych o gęstej zabudowie, w tym rejonów nie objętych systemem ciepłowniczym, gdzie podstawą ogrzewania jest indywidualne spalanie paliw stałych.

Zgodnie z Raportem jakości powietrza z 2020 roku na obszarze Gminy Niemcza, odnotowuje się przekroczenie poziomu docelowego dopuszczalnej wartości średniej rocznej benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀. Odnotowano również przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu dla średniej 8-godzinnej. W porównaniu z wynikami „Rocznej oceny jakości powietrza w woj. dolnośląskim za rok 2019” obszar przekroczeń benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ nie zmienił się, natomiast obszar przekroczeń ozonu na terenie Gminy Niemcza zmniejszył się – przekroczenia występują już tylko w południowej części Gminy. Duża zmienność stężeń ozonu z roku na rok, związana jest przede wszystkim z różnicami w warunkach pogodowych w sezonie ciepłym występujących w kraju w kolejnych latach, z kierunkiem napływu mas powietrza nad Polskę oraz ze stopniem ich zanieczyszczenia ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursory ozonu.

Występowanie przekroczeń poziomu docelowego wiąże się z wysokim poziomem stężeń benzo(a)pirenu w okresie zimowym. Stężenia B(a)P, który pochodzi głównie ze spalania paliw stałych do celów grzewczych ze źródeł bytowo-komunalnych („niska” emisja związana z ogrzewaniem budynków), cechuje wyraźna zmienność sezonowa. Jako główne przyczyny przekraczania poziomu docelowego i długoterminowego ozonu wskazuje się występowanie w okresie wiosenno-letnim warunków meteorologicznych sprzyjających formowaniu się ozonu w powietrzu (wysoka temperatura i duże nasłonecznienie) oraz emisję prekursorów ozonu, zwłaszcza z sektora transportu samochodowego.

W kryterium ochrony roślin przekroczenie zostało odnotowane wyłącznie dla poziom celu długoterminowego O₃, obszar przekroczeń objął niemal cały obszar strefy dolnośląskiej. Głównymi przyczynami przekroczeń poziomu celu długoterminowego, określonych dla stężeń ozonu były: – występowanie w okresie wiosenno-letnim warunków meteorologicznych sprzyjających formowaniu się ozonu w powietrzu (wysoka temperatura i duże nasłonecznienie) oraz napływ mas powietrza zanieczyszczonych ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursory ozonu z terenów zurbanizowanych województwa i spoza granic kraju.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim w 2020 r. cała strefa dolnośląska dla kryterium ochrony zdrowia uzyskała klasę A w pomiarze stężenia dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆) oraz PM_{2,5} - dotrzymanie poziomu dopuszczalnego faza I.

Zarejestrowane poziomy stężenie ołowiu w pyłe PM₁₀ (Pb), kadmu w pyłe PM₁₀ (Cd), niklu w pyłe PM₁₀ (Ni) były niskie i poziom docelowy został dotrzymany, a jakość powietrza w strefie dolnośląskiej została zaliczona do klasy A.

Przekroczenia odnotowano w kryterium dotrzymania poziomu celu długoterminowego ozonu (O₃), którego wartość przekraczała 120 µg/m³, wskutek czego otrzymała klasę C. Uwzględnione w ocenie jakości powietrza wyniki pomiarów wskazują wystąpienie w roku 2020 na obszarze województwa dolnośląskiego przekroczenia dozwolonej liczby dni ze średnim 24-godzinny stężeniem pyłu PM₁₀ przewyższającym poziom dopuszczalny na 2 stacjach pomiarowych, przy jednoczesnym braku przekroczeń poziomu dopuszczalnego określonego dla stężenia średniego rocznego, strefa dolnośląska została zakwalifikowana do klasy C. W 2020 r.

na 14 spośród 16 stanowisk pomiarowych benzo(a)pirenu stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego z tego powodu wszystkie strefy zostały zakwalifikowane do klasy C. Stężenia arsenu oznaczane w pyłe PM₁₀ zostały przekroczone w dwóch stacjach pomiarowych na terenie województwa dolnośląskiego, to też strefa dolnośląska została zakwalifikowana do klasy C.

Pod kątem ochrony roślin oceniono zanieczyszczenia powietrza SO₂, NO_x, O₃ wyłącznie w strefie dolnośląskiej. Pomiary stężeń dwutlenku siarki prowadzone w 2020 r. na terenach pozamiejskich województwa dolnośląskiego, oddalonych od głównych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza, nie wykazały przekroczeń dopuszczalnego poziomu średniorocznego oraz dopuszczalnego poziomu w porze zimowej określonych ze względu na ochronę roślin. Pomiary prowadzone w latach 2011-2020 wskazują na utrzymywanie się niskich stężeń SO₂ na terenach pozamiejskich województwa dolnośląskiego.

W przypadku NO_x w 2020 r. na terenie strefy dolnośląskiej nie zanotowano przekroczeń obowiązującego dla tlenków azotu (NO_x) średniorocznego poziomu dopuszczalnego. Mierzone wartości stężeń średnich rocznych NO_x wykazały stężenia tlenków azotu na poziomie 30% normy.

Analiza wyników pomiarów stężenia O₃ w strefie dolnośląskiej nie wykazały przekroczenia obowiązującego dla ozonu poziomu docelowego, natomiast przekroczenia stwierdzono w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego. Na większości terenów województwa wartość wskaźnika zawierała się w przedziale od 12 000 do 16 000 µg/m³*h, wskutek czego zakwalifikowano strefę do klasy A. W przypadku dotrzymania celu długoterminowego wartości wskaźnika wahały się z przedziale wynoszącym od 6 000 do ponad 10 000 (µg/m³)*h. Przekroczenia tego progu potwierdzają wyniki pomiarów i strefę zaliczono do klasy D2. Powyższy wskaźnik przekraczany jest każdego roku pomiarowego, obejmując znaczną część powierzchni strefy dolnośląskiej. Wartości tych parametrów w latach 2011-2020 zmieniały się z roku na rok nie wykazując wyraźnej tendencji wzrostowej lub spadkowej. Zestawienie rocznej oceny dla strefy dolnośląskiej przedstawiono poniżej (Tabela 8).

Tabela 8. Roczna ocena jakości powietrza w strefie dolnośląskiej za rok 2020.

SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	O ₃	PM ₁₀	PM _{2,5} I faza	PM _{2,5} II faza	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P
Kryterium ochrony zdrowia ludzi												
A	A	A	A	A – poziom docelowy D2 – poziom długoterminowy	C	A	A1	A	C	A	A	C
Kryterium ochrony roślin												
A	A	-	-	A – poziom docelowy D2 – poziom długoterminowy	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim- raport za rok 2020.

Objaśnienia:

- klasa A – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych
- klasa C – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy.
- klasa C1 – stężenia PM_{2,5} przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II (do osiągnięcia do 1 stycznia 2020 roku),
- klasa D2 – stężenia ozonu przekraczają poziom celu długoterminowego.

Podczas analizy wyników rocznych, należy pamiętać, że klasa strefy jest określana na podstawie stężeń występujących w rejonach potencjalnie najbardziej zanieczyszczonych daną substancją. Zaliczenie strefy do klasy C, wynika z wystąpienia przekroczeń wartości kryterialnej na określonym, z reguły dość ograniczonym obszarze strefy i nie powinno być utożsamiane ze złą oceną jakości powietrza na terenie całej strefy. W **Raporcie jakości powietrza** można dokładnie zweryfikować zasięgi obszarów przekroczeń. Wyniki klasyfikacji jakości powietrza są podstawą do określenia potrzeby podjęcia i prowadzenia określonych działań na rzecz utrzymania lub poprawy jakości powietrza w danej strefie (w tym opracowywania programów ochrony powietrza). Nadrzędnym celem jest wskazanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy stanu jakości powietrza w możliwie najkrótszym czasie, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa dolnośląskiego. Zgodnie z zapisami Programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalny i docelowy substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych wykonanie działań naprawczych zaplanowane jest do roku 2026.

Na Portalu Jakości Powietrza należącego do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska można na bieżąco monitorować wartości stężeń zanieczyszczeń z m.in. z wyżej wymienionych najbliższych stacji pomiarowych. W okresie od 01 stycznia do 31

grudnia 2021 roku, na stacji pomiarowej w Dzierżoniowie, ul. Piłsudskiego 26 prowadzono pomiary następujących zanieczyszczeń (Tabela 9.). Stacja pomiarowa w Ząbkowicach Śląskich przy ulicy Powstańców Warszawy 5 obecnie nie prowadzi pomiarów – posiada status nieaktywny.

Tabela 9. Tło zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego z Stacji Dzierżoniów, ul. Piłsudskiego 26.

Lp.	Zanieczyszczenie	Wartość minimum roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Wartość maksimum roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Wartość średnia roczna [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
1.	PM10 – pomiar automatyczny	0,0	336,6	23,9

Źródło: Bank danych pomiarowych Dzierżoniów, ul. Piłsudskiego 26, GIOŚ.

Na stronie internetowej Portalu Jakości Powietrza zawarta jest informacja o Indeksie Jakości Powietrza. Są to wskaźniki informujące o jakości powietrza, które wyznacza się w oparciu o pomiary lub prognozy stężeń wybranych zanieczyszczeń powietrza. W opracowanym i zalecanym przez GIOŚ Polskim Indeksie Jakości Powietrza dla każdego z zanieczyszczeń wyznaczono sześć przedziałów stężeń (klas jakości powietrza), pozwalających ocenić panujące warunki aerosanitarne.

W ramach przeciwdziałania złej jakości powietrza, w 2019 roku został uruchomiony Punkt konsultacyjny – Programu „Czystego Powietrze”, w którym mieszkańcy mogą uzyskać merytoryczne i techniczne porady dotyczące założenia konta w portalu beneficjenta programu oraz pomoc w zakresie przygotowania i złożenia wniosku o dofinansowanie. Siedzibą punktu jest Sowiogórskie Centrum Komunikacyjne, które znajduje się przy ulicy Sienkiewicza 18 w Dzierżoniowie. Punkt konsultacyjny ma służyć wszystkim mieszkańcom powiatu dzierżoniowskiego. Organizowane są również mobilne spotkania konsultacyjne w Gminach powiatu dzierżoniowskiego.

W 2020 i 2022 roku mieszkańcy Gminy Niemcza mieli możliwość uzyskania grantu w ramach projektu pod nazwą „Koalicja na rzecz poprawy jakości powietrza Gmin Obszaru Ziemi Dzierżoniowsko-Kłodzko-Ząbkowickiej” (ZKD). Celem szczegółowym programu jest zwiększenie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym, budynkach historycznych, poprzez wymianę dotychczasowych wysokoemisyjnych źródeł ciepła, wsparte inwestycjami w OZE na obszarze Gmin: Gmina Miejska Dzierżoniów, Gmina Wiejska Dzierżoniów, Gmina Pieszyce, Gmina Niemcza, Gmina Ząbkowice Śląskie. Gmina Niemcza promuje i koordynuje programy dotacyjne,

tj. Program „Moje Ciepło”, zakładający wsparcie dla nowo budowanych domów jednorodzinnych do instalacji pomp ciepła oraz Program „Mój Prąd”, którego celem jest zwiększenie udziału OZE w konsumpcji i wytwarzaniu energii ogółem. Na terenie Gminy obowiązuje uchwała w sprawie określenia zasad i trybu udzielania dotacji z budżetu Gminy Niemcza na pokrycie kosztów przedsięwzięć związanych z ograniczeniem niskiej emisji.

W związku z pozyskanymi środkami zewnętrznymi na realizację zamówienia pn. "Utworzenie transportu zeroemisyjnego dla potrzeb Gminy Niemcza" (współfinansowanego ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych) - Gmina Niemcza planuje zakupić cztery sztuki nowych, zeroemisyjnych autobusów elektrycznych (zasilanych energią elektryczną zgromadzoną w bateriach trakcyjnych autobusów), przeznaczonych do wykonywania przewozów osobowych. W ramach projektu Planowana jest dostawa trzech autobusów do 20.12.2022 r. i jednego autobusu do 31.10.2023 r. Tabor napędzany będzie poprzez silniki elektryczne zasilane pakietem akumulatorów o pojemności pozwalającej na uzyskanie zasięgu dziennego na poziomie min. 250 km, dostosowanych do systemu szybkiego ładowania. Dodatkowo w ramach projektu przewidziany jest zakup 2 szt. stacji ładowania zewnętrznego pojazdów.

Gmina Niemcza realizuje ponadto projekt modernizacji punktów świetlnych wraz z infrastrukturą zarządzającą oświetleniem pod nazwą „Energooszczędne oświetlenie uliczne na terenie powiatu dzierzoniowskiego”. Projekt jest kontynuacją wieloletnich, kompleksowych działań samorządów w obszarze działań ekologicznych, obniżających zużycie energii w obiektach użyteczności publicznej. Modernizacja oświetlenia na terenie pięciu z siedmiu gmin powiatu pozwoli na znaczne ograniczenie niekorzystnego wpływu infrastruktury użyteczności publicznej na środowisko naturalne. Planowana jest również rozbudowa istniejących ścieżek rowerowych około 3,5 km na trasie Wojsławice – Karczma „Młyn”, aby zachęcać mieszkańców do częstszej zamiany środka transportu.

ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „ochrona klimatu i jakości powietrza”.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Realizacja programu ochrony powietrza, ➤ Realizacja programów dotacyjnych na wymianę nieefektywnych źródeł ciepła, ➤ Brak dużych zakładów produkcyjnych emitujących znaczne ilości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza, ➤ Obowiązujący i realizowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, ➤ Inwestycje w OZE oraz poprawa infrastruktury drogowej, ➤ Wymiana oświetlenia w Gminie na energooszczędne, ➤ Zakup zeroemisyjnego taboru autobusów do transportu publicznego, ➤ Rozbudowa ścieżek rowerowych.	➤ Droga krajowa o dużym natężeniu ruchu kołowego, ➤ Występowanie przekroczeń dopuszczalnych stężeń PM10, benzo(a)pirenu, ozonu, ➤ Mały udział wykorzystania OZE, ➤ Przekroczenia stężeń zanieczyszczeń związane z emisją z indywidualnych źródeł ogrzewania budynków, ➤ Niska lesistość Gminy, ➤ Brak przeprowadzonej inwentaryzacji indywidualnych źródeł ogrzewania.
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Wymiana systemów grzewczych na systemy niskoemisyjne, ➤ Wzrost udziału OZE w produkcji energii, ➤ Dalsza modernizacja infrastruktury drogowej, ➤ Promocja komunikacji zbiorowej i niskoemisyjnej, ➤ Promowanie wykorzystania urządzeń energooszczędnych, ➤ Zwiększenie ilości nasadzeń, ➤ Montaż sensorów jakości powietrza, ➤ Nowe programy dotacyjne na działania związane z ograniczaniem niskiej emisji.	➤ Stosowanie słabej jakości paliw do indywidualnego ogrzewania, ➤ Nierealizowanie działań mających na celu wymianę bezklasowych urządzeń grzewczych, ➤ Pogłębiające się zmiany klimatyczne, ➤ Powstawanie nowych zakładów produkcyjnych zagrażających jakości powietrza atmosferycznego, ➤ Napływ zanieczyszczeń spoza granic Gminy.

KIERUNKI ROZWOJU

Jakość powietrza w Gminie Niemcza można określić jako niezadowalającą. Odnotowano przekroczenia dopuszczalnej wartości średniej dobowej pyłu PM10, wartości średniej rocznej poziomu docelowego B(a)P w pyłe PM10 i przekroczenia poziomu docelowego i długoterminowego O₃. Czynnikiem obciążającym jest również bliskość drogi krajowej nr 8, która przebiega południkowo przez centralną część Gminy. Natężenie ruchu pojazdów na odcinku drogi przez teren Gminy wynosi prawie 11 000 aut na dobę, przy 32% udziale samochodów ciężarowych oraz dostawczych. Dalszy rozwój zeroemisyjnego transportu publicznego wpłynie na ograniczenie ruchu samochodowego i redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego.

Na poprawę jakości powietrza wpływ mogą mieć działania edukacyjne, pogłębiające świadomość mieszkańców Gminy o zagrożeniach wynikających z wykorzystania nieefektywnych źródeł ogrzewania. Minimum 2 wydarzenia edukacyjne związane z ochroną powietrza w roku, po jednym w każdym półroczu. Niezwykle ważnym elementem są również kampanie informacyjne o funduszach dotacyjnych do wymiany indywidualnych źródeł ciepła. Ponadto zlokalizowanie punktu kontroli jakości powietrza, np. komercyjny sensor do pomiaru poziomu zanieczyszczenia prezentujący mieszkańcom dane w czasie rzeczywistym. W związku z realizacją Programu Ochrony Powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, Urząd Gminy powinien rozpocząć przeprowadzanie kontroli dotyczących zakazu spalania odpadów oraz przestrzegania zakazów zawartych w uchwałach antysmogowych dotyczących spalania paliw. Ponadto kontynuacja modernizacji dróg, czyszczenie ulic na mokro oraz rozbudowa ścieżek rowerowych wpłynie na zmniejszenie emisji pyłów do powietrza. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym poprzez promocję wykorzystania energooszczędnych urządzeń, kontynuacja remontu oświetlenia ulicznego na energooszczędne oprawy typu LED oraz promowanie zbiorowej komunikacji. Wraz z rozwojem motoryzacji elektrycznej Gmina powinna rozważyć montaż stacji ładowania pojazdów – w pobliżu drogi krajowej.

5.2. Obszar - zagrożenia hałasem

Stan klimatu akustycznego jest jednym z najważniejszych czynników określających jakość środowiska, bezpośrednio odczuwalnym przez człowieka. Narażenie na hałas może stanowić zagrożenie dla zdrowia. Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się również w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami LDWN, LN, LAeqD i LAeqN oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

Wskaźniki hałasu

- LDWN - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 18.00), pory wieczoru

- (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18.00 do godz. 22.00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00);
- L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach, wyznaczony w ciągu wszystkich pór w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00);
 - L_{AeqD} - równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6.00 do godz. 22.00);
 - L_{AeqN} - równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22.00 do godz. 6.00).

Na mocy ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, z dniem 1 stycznia 2019 roku GIOŚ przejmuje zadania w zakresie Państwowego Monitoringu Środowiska. Aktualnie obowiązującym aktem prawnym normalizującym dopuszczalne poziomy hałas w środowisku jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112 – t.j.) (Tabela 10.).

Tabela 10. Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, które mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przez hałasem.

Rodzaj terenu	L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku [dB] ¹⁾	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy [dB] ¹⁾	L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku [dB] ²⁾	L_N przedział czasu odniesienia a równy wszystkim porom nocy [dB] ²⁾
a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ³⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	64	59	50	40

a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego				
b) Tereny zabudowy zagrodowej	68	59	55	45
c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe				
d) Tereny mieszkaniowo-usługowe				
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	70	65	55	45

Objaśnienia:

- 1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych, a także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- 2) Wartości określone dla pozostałych obiektów i działalności będących źródłem hałasu,
- 3) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Pełna ocena stopnia zagrożenia hałasem na terenie Gminy Niemcza nie jest możliwa ze względu na brak punktów monitoringu hałasu zlokalizowanych na terenie Gminy w ostatnich latach w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Decydujący wpływ na klimat akustyczny Gminy ma hałas pochodzący z transportu drogowego oraz obiektów usługowych i przemysłowych. Przez teren Gminy Niemcza przebiega droga krajowa nr 8 (relacja Łagiewniki – Ząbkowice Śląskie). Poziom hałasu wokół głównych arterii komunikacyjnych jest szczególnie odczuwalny, wiąże się to z natężeniem ruchu, stanem technicznym dróg oraz stanem i sposobem eksploatacji pojazdów. Dużą uciążliwością akustyczną dla mieszkańców Gminy jest wspomniana droga krajowa nr 8, która przebiega przez teren zabudowy mieszkaniowej w miejscowościach Wilków Wielki, Niemcza, Nowa Wieś Niemczańska oraz Przerzeczyn Zdrój. Poza drogami tworzącymi główny węzeł komunikacyjny na terenie znajdują się również drogi o randze powiatowej i gminnej. Poniżej przedstawiono wyniki pomiarów hałasu i występujące przekroczenia wraz z warstwą BDOT 10k, która pozwala ocenić ilość budynków będących w obszarze przekroczeń.

W północnych miejscowościach (Wilków Wielki, Niemcza – część południowa i północna) zauważalne jest zmniejszenie obszaru przekroczeń w porze nocnej – LN względem dziennego hałasu – LDWN (Rysunek 8. - Rysunek 13.). Jednak już w

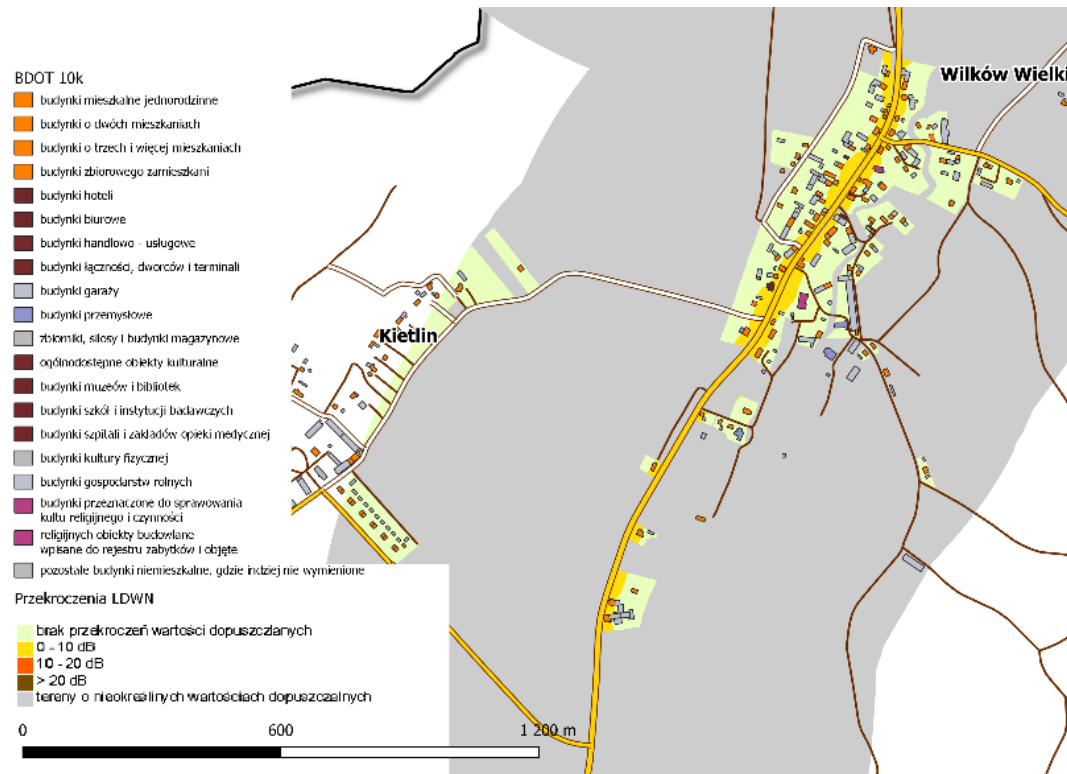

południowych miejscowościach Gminy (Nowa Wieś Niemczańska, Przerzeczyn Zdrój) obszary przekroczeń norm hałasu wzdłuż drogi krajowej nr 8 zwiększają się w porze nocnej (Rysunek 14. – Rysunek 17.).

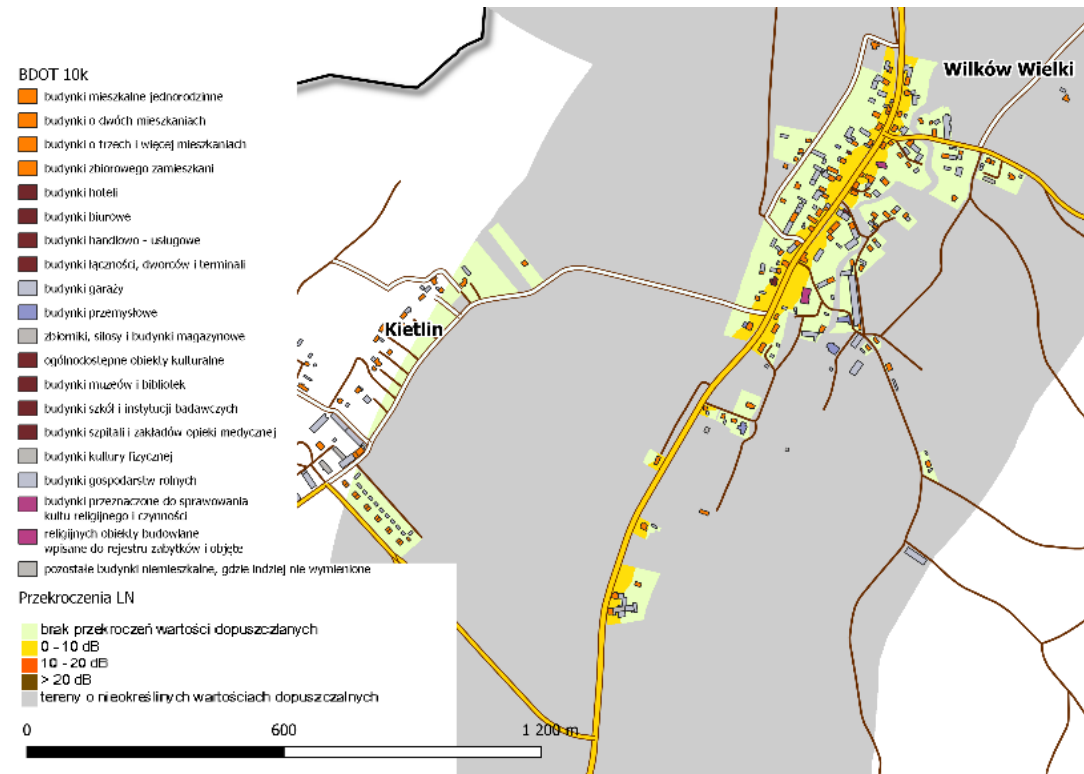
Gmina Niemcza w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego posiada zapisy dotyczące minimalizacji zjawisk uciążliwych, w tym zasady kształtowania ładu przestrzennego ograniczającego ryzyko zagrożenia hałasem.

Rysunek 9. Przekroczenia normy LDWN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Wilków Wielki.

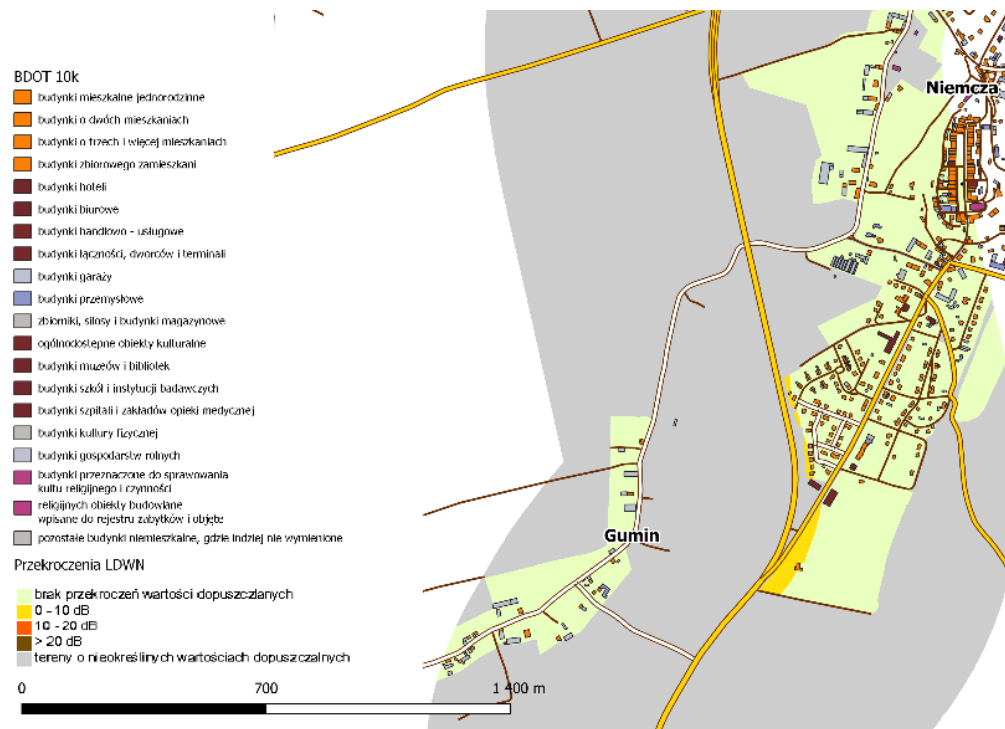

Rysunek 8. Przekroczenia normy LN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Wilków Wielki.

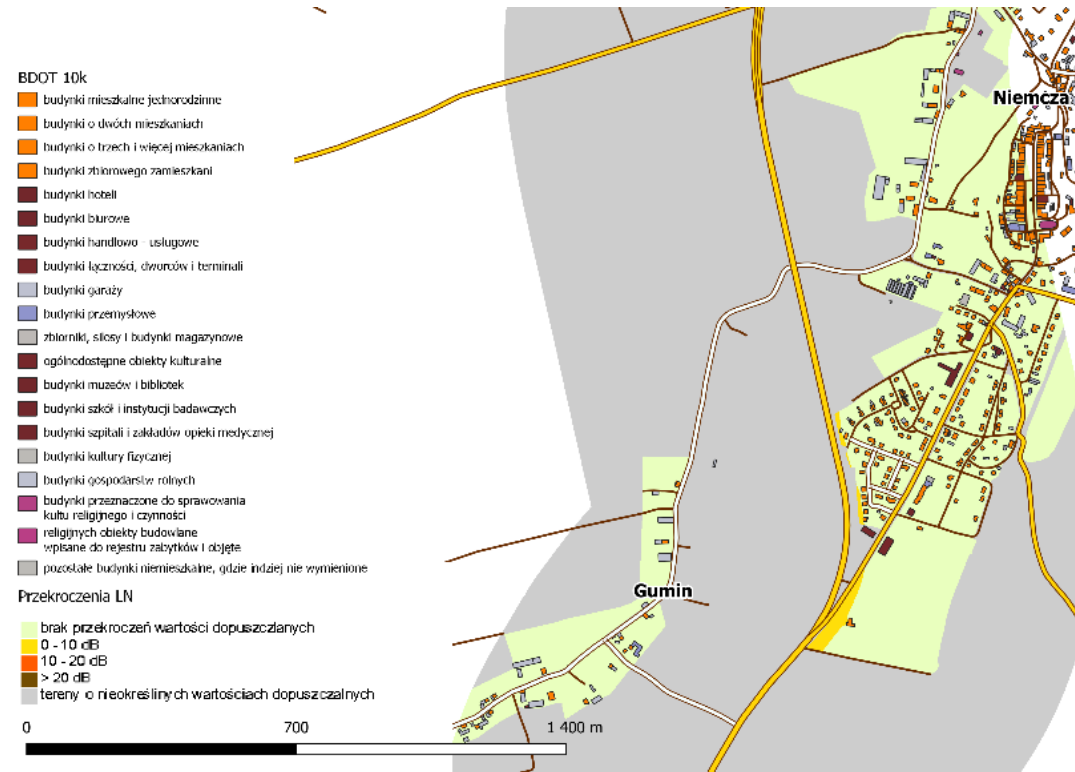

Rysunek 11. Przekroczenia normy LDWN w ciągu drogi krajowej nr 8 w południowej części miejscowości Niemcza.

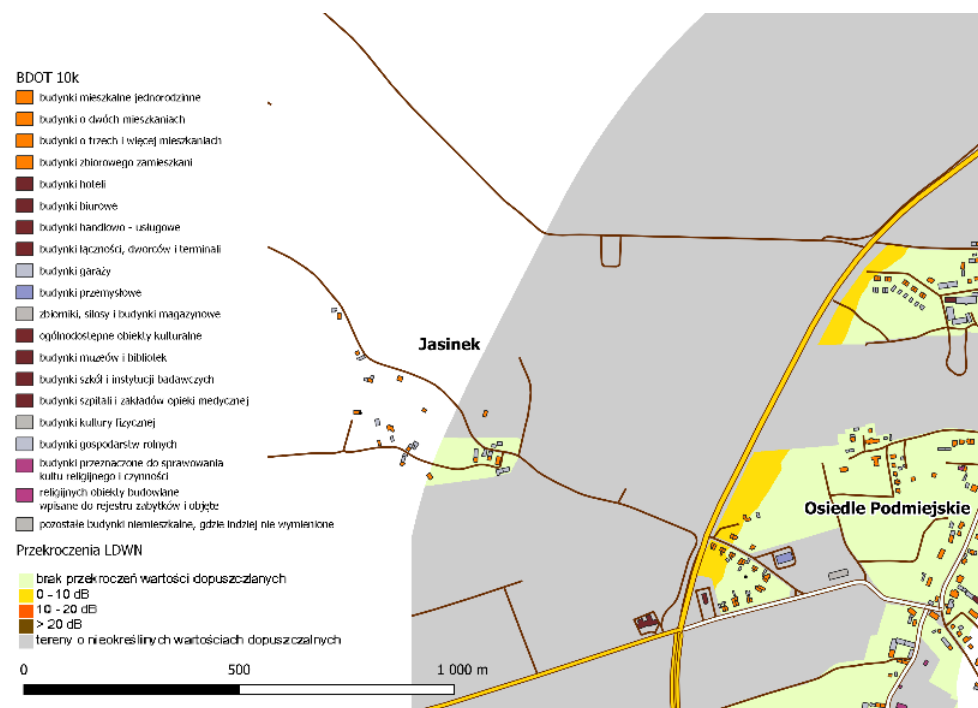

Rysunek 10. Przekroczenia normy LN w ciągu drogi nr 8 w południowej części miejscowości Niemcza.

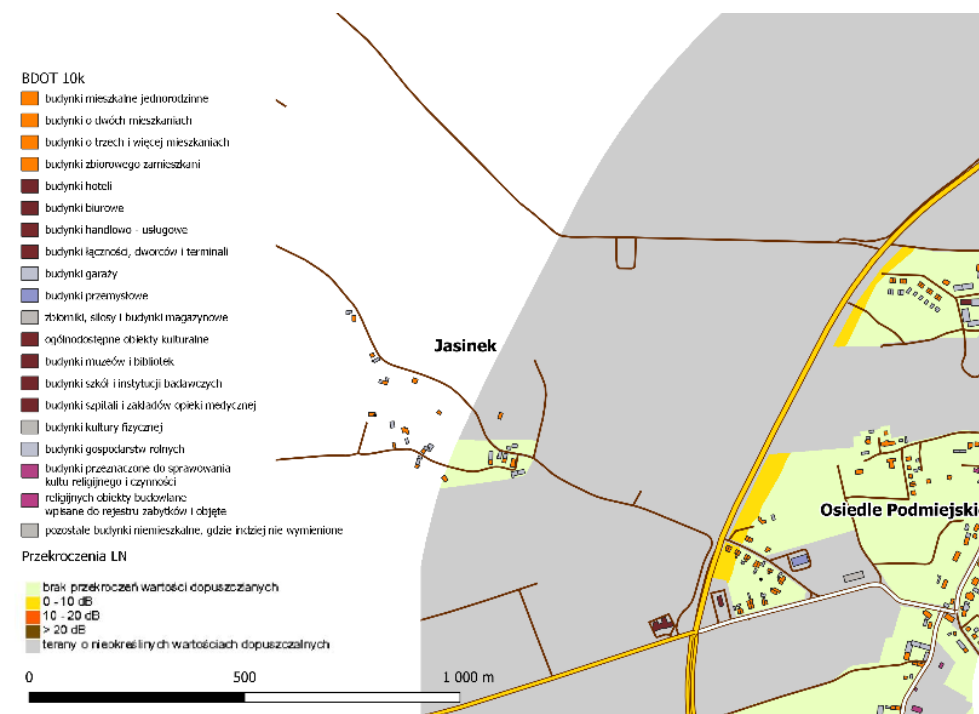

Rysunek 12. Przekroczenia normy LDWN w ciągu drogi krajowej nr 8 w północnej części miejscowości Niemcza.

Rysunek 13. Przekroczenia normy LN w ciągu drogi krajowej nr 8 w północnej części miejscowości Niemcza.

Rysunek 14. Przekroczenia normy LDWN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Nowa Wieś Niemczańska.

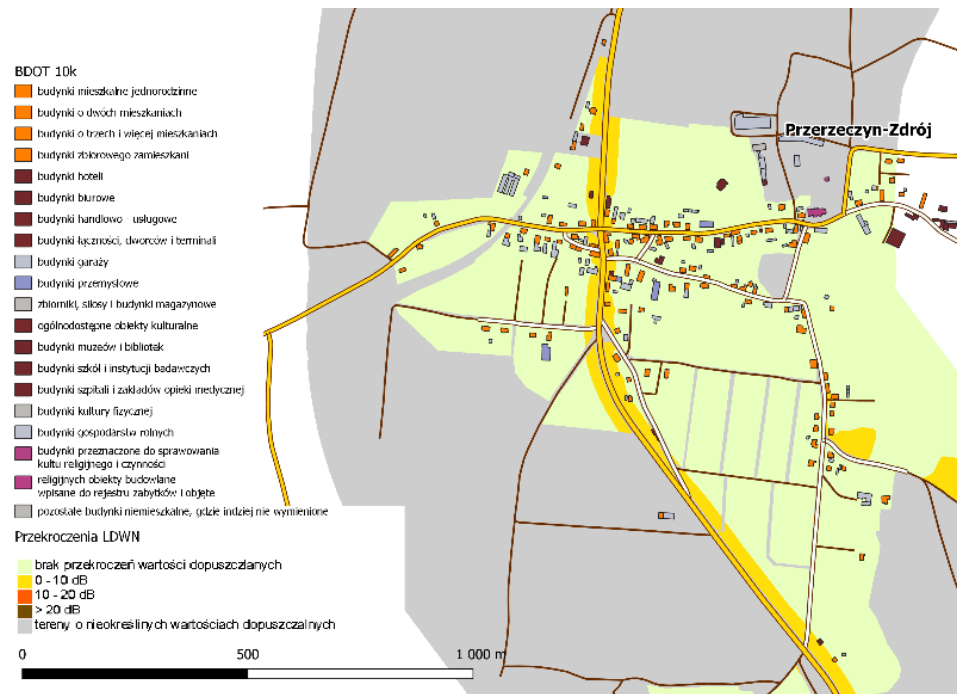

Rysunek 15. Przekroczenia normy LN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Nowa Wieś Niemczańska.

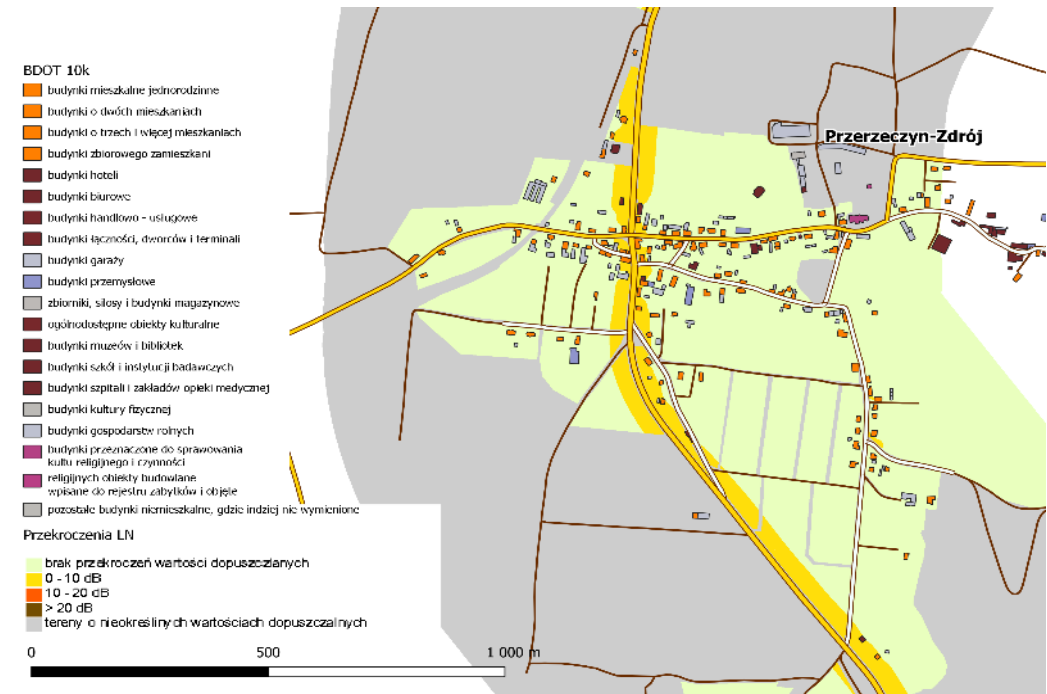

Rysunek 16. Przekroczenia normy LDWN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Przerzeczyn-Zdrój.

Rysunek 17. Przekroczenia normy LN w ciągu drogi krajowej nr 8 w miejscowości Przerzeczyn-Zdrój.

Na obszarze Gminy Niemcza występuje fragment sieci kolejowej, przebiega ona południowo zachodnią granicą Gminy na długości około 1,5 km. Odcinek ten nie wykazuje negatywnego oddziaływania na mieszkańców, ponieważ jest usytuowany z dala od zabudowań na obszarze gęsto zalesionym, zastosowane jest ograniczenie prędkości składów do 50 km/h. Ponadto linia kolejowa została poprowadzona wydrążonym wąwozem, który skutecznie neutralizuje hałas.

Transport zbiorowy na terenie Gminy Niemcza realizowany był przez Zarząd Komunikacji Miejskiej Bielawa. W roku 2020 z budżetu Miasta i Gminy Niemcza przeznaczono 461 497,00 zł na pokrycie kosztów komunikacji. Gminę obsługiwało 5 linii autobusowych na trasach:

- 1) LINIA Nr 30 - DZIERŻONIÓW DWORZEC PKP - PRZERZECZYN ZDRÓJ-PODLESIE;
- 2) LINIA Nr 36 - DZIERŻONIÓW DWORZEC PKP – NIEMCZA REMIZA;
- 3) LINIA Nr 45 - DZIERŻONIÓW DWORZEC PKP – GILÓW – NIEMCZA REMIZA;
- 4) LINIA Nr 46 - DZIERŻONIÓW DWORZEC PKP – GILÓW – KIETLIN – NIEMCZA REMIZA.
- 5) LINIA Nr 49 - DZIERŻONIÓW DWORZEC PKP – GILÓW – WILKÓW WIELKI – NIEMCZA REMIZA - KIETLIN.

W związku z realizacją zamówienia pn. "Utworzenie transportu zeroemisyjnego dla potrzeb Gminy Niemcza" i utworzenia własnego taboru zeroemisyjnych autobusów elektrycznych, Gmina Niemcza pismem z dn. 21.06.2022 r. wypowiedziała porozumienie nr KM.5550-39/09 zawarte w dniu 01 lipca 2009 r. w sprawie organizowania lokalnego transportu zbiorowego w obszarze Gminy Niemcza.

Brak jest lotnisk oraz lądowisk, zaś samoloty na wysokości przelotowej poruszające się po drogach lotniczych w pobliżu Gminy produkują hałas, który może być nieznacznie słyszalny na powierzchni ziemi, zaś nisko przelatujące samoloty wojskowe lub śmigłowce stanowią pojedyncze zdarzenia.

Na terenie Gminy znajdują się następujące zakłady przemysłowe mogące potencjalnie negatywnie wpływać na klimat akustyczny:

- PGP Bazalt – Kopalnia Kośmin,
- Wytwórnia mas bitumicznych – KSS Bartnica.

Na południe od miejscowości Gilów, przy granicy Gminy Niemcza, na terenie Gminy Piława Górna znajduje się należąca do Kompanii Górniczej kopalnia kruszyw

będąca jedną z największych kompleksów wydobywczo-produkcyjno-załadunkowych kruszyw w Polsce.

ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „zagrożenie hałasem”.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Ciągła modernizacja dróg, ➤ Planowana budowa drogi ekspresowej S8, ➤ Brak lotnisk oraz lądowisk, ➤ Mała ilość zakładów przemysłowych mogących negatywnie wpływać na klimat akustyczny, ➤ Zapisy w obowiązujących MPZP minimalizujące ryzyko zagrożenia hałasem, ➤ Zakup nowego taboru autobusów elektrycznych.	➤ Brak punktu monitoringu poziomu hałasu, ➤ Duży ciąg komunikacyjny o znaczeniu krajowym na obszarze Gminy – droga krajowa nr 8, ➤ Słaby stan nawierzchni niektórych ciągów komunikacyjnych w Gminie, ➤ Ulokowanie na terenie Gminy zakładów mogących potencjalnie negatywnie wpływać na klimat akustyczny.
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Zlokalizowanie punktu monitoringu hałasu na obszarze Gminy, ➤ Rozwój komunikacji zbiorowej, ➤ Wykorzystywanie izolacji akustycznej w procesie budowy oraz modernizacji budynków, ➤ Inwestycje w urządzenia przemysłowe emitujące mniejszy hałas.	➤ Pogorszący się stan techniczny pojazdów, ➤ Wzrastający ruch komunikacyjny, ➤ Pogarszający się stan dróg, ➤ Intensywny rozwój przemysłu wydobywczego kruszyw.

KIERUNKI ROZWOJU

W Gminie Niemcza dominującym czynnikiem uciążliwym dla klimatu akustycznego jest transport drogowy. Będący obecnie w trakcie uzyskiwania decyzji środowiskowej fragment nowej drogi ekspresowej S8 na odcinku Łagiewniki – Ząbkowice Śląskie znacząco przyczyni się do poprawy warunków akustycznych w ciągu obecnej drogi krajowej nr 8 której obciążenie znaczenie zmaleje po wybudowaniu planowanego odcinka drogi. Dalsze działania i inwestycje w modernizację dróg, rozwój komunikacji zbiorowej, wykorzystywanie izolacji akustycznej w procesie budowy oraz modernizacji budynków mieszkalnych i usługowych, wpłyną znacząco na ograniczanie zagrożenia hałasem dla mieszkańców. Dokumenty planistyczne powinny posiadać zapisy o maksymalnym dopuszczalnym poziomie hałasu, tak aby ograniczyć możliwość powstania obiektów przemysłowych potencjalnie uciążliwych ze względu na emitowany hałas. Tworzenie nowych obiektów

przemysłowych na terenach peryferyjnych, wyposażenie obecnie istniejących w urządzenia z restrykcyjnymi parametrami ograniczającymi wytwarzany hałas, znacząco wpłynie na poprawę klimatu akustycznego Gminy. Precyzyjna ocena stanu zagrożenia hałasem będzie osiągalna po przeprowadzeniu oceny stanu akustycznego w ramach PMŚ.

5.3. Obszar - Pola elektromagnetyczne

Zadaniem podsystemu monitoringu pól elektromagnetycznych (PEM) jest ocena i obserwacja zmian wielkości pola elektromagnetycznego. Obserwacja ta ma na celu śledzenie poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności. Zgodnie z art. 123 *ustawy p.o.ś*, oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach PMŚ. Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi aktualizowany corocznie rejestr, w którym zawarte są informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Obecnie obowiązujące poziomy dopuszczalne PEM w środowisku dla częstotliwości objętych monitoringiem wynoszą **od 28 V/m do 61 V/m** zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Podane dopuszczalne poziomy określono do oceny oddziaływania pól elektromagnetycznych emitowanych podczas użytkowania stałych sieci elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych. Wymagania te nie mają zastosowania do oceny pól elektromagnetycznych przez urządzenia przenośne i urządzenia użytkowane w mieszkaniach.

Główne źródła sztucznego promieniowania elektromagnetycznego, oddziałującego na ludzi to:

- ⇒ przesyłowe linie energetyczne oraz stacje elektroenergetyczne;
- ⇒ stacje bazowe telefonii komórkowej;
- ⇒ nadajniki radiowe i telewizyjne
- ⇒ instalacje i urządzenia elektryczne w zakładach przemysłowych, wykorzystywane do celów medycznych i wojskowych, gospodarstwach domowych.

Od początku 2021 roku monitoring PEM prowadzony jest zgodnie z nowym Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów PEM w środowisku, wyznacza się dla każdego województwa w ramach PMŚ dla:

1) stałej sieci monitoringu - w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe, powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców - w każdym mieście.

2) monitoringu badawczego - wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej, dla czteroletniego cyklu pomiarowego.

Na terenie Gminy Niemcza w latach 2016 – 2020 nie wyznaczono punktu pomiarowego pól elektromagnetycznych. Jednakże średnią wartość natężeń PEM dobrze obrazuje opublikowana - ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 - opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska. Wykonano pomiary w 45 punktach na terenie całego województwa dolnośląskiego. Średnią arytmetyczną dla poszczególnych obszarów przedstawiono w Tabeli 11. poniżej:

Tabela 11. Średnia arytmetyczna wartość PEM zmierzonych na terenie województwa dolnośląskiego.

Obszar	Średnia arytmetyczna z uśrednionych wartości natężeń pól elektromagnetycznych uzyskanych w 15 punktach pomiarowych [V/m]
Centralne dzielnice lub osiedla miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys.	0,59
Pozostałe miasta	0,46
Tereny wiejskie	0,18*

Średnia łączna dla województwa (45 punktów)	0,41
--	------

**wartość poniżej granicy oznaczalności wynoszącej 0,3 V/m.*

Źródło: Ocena poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2020 opracowana na podstawie pomiarów wykonanych przez Inspekcję Ochrony Środowiska, GIOŚ.

Poziom natężenia PEM utrzymuje się na niskim poziomie i są znacznie niższe niż wartości dopuszczalne. Ryzyko zagrożenia w wyniku oddziaływania PEM jest znikome. Gmina Niemcza w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego posiada zapisy ograniczające ryzyko związane z szkodliwym wpływem promieniowania i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Zaopatrzenie terenu Gminy w energię elektryczną odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego. Długość poszczególnych napowietrznych linii energetycznych kształtuje się następująco:

- niskie napięcie – 42,01 km,
- średnie napięcie - 53,79 km,
- wysokie napięcie - 17,05 km (110kV Ząbkowice – Strzelin)

Operatorem systemu dystrybucyjnego działającym w zasięgu terytorialnym Gminy jest Tauron Dystrybucja. Stan techniczny sieci przesyłowej oceniony jest jako dobry.

Istniejące na obszarze Gminy Niemcza i w bezpośrednim jej sąsiedztwie stacje przesyłowe GSM zapewniają całkowite pokrycie obszaru zasięgiem sieci telefonii komórkowej. Na terenie Gminy zlokalizowane są nadajniki sieci komórkowych w miejscowościach Przerzeczyn Zdrój, Niemcza (3 szt.) oraz Gilów.

ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „pole elektromagnetyczne”.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Brak przekroczeń dopuszczalnych norm PEM, ➤ Wprowadzenie do MPZP zapisów o ochronie przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.	➤ Przebiegające przez teren Gminy linia wysokiego napięcia, ➤ Brak punktów pomiaru PEM na terenie Gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Powstanie punktów obowiązkowego monitoring PEM w ramach PMŚ, ➤ Działania ukierunkowane na modernizację sieci energetycznej, ➤ Rozwój technologii przesyłu.	➤ Rozwój technologii emitujących promieniowanie elektromagnetyczne, ➤ Zwiększająca się liczba źródeł PEM.

KIERUNKI ROZWOJU

W związku z stale rosnącym zapotrzebowaniem na usługi radiokomunikacyjne, dynamicznie zmienia się system przesyłania i odbioru danych w zakresie fal radiowych i mikrofal. Zgodnie z raportem „Oceny poziomów PEM w roku 2020...”, w ostatnich latach można zaobserwować stopniowy wzrost promieniowania elektromagnetycznego w środowisku. Wzrost ten spowodowany jest m.in. rozwojem telefonii komórkowej, co wiąże się ze zwiększeniem ilości stacji bazowych telefonii komórkowej (SBTK) w otoczeniu. Zwiększająca liczba SBTK nie musi wiązać się bezpośrednio ze wzrostem poziomu PEM emitowanego do środowiska. Wraz ze wzrostem liczby stacji, maleje odległość od terminali abonenckich, zmniejszając wykorzystywaną moc do pracy i spadkiem natężenia PEM. Poziomy pól elektromagnetycznych w otoczeniu stacji bazowych są zależne od charakterystyk technicznych sprzętu nadawczego, a zwłaszcza mocy nadajników, charakterystyk promieniowania anten oraz sposobów rozmieszczenia tych anten. Kontrolowanie ewentualnych wzrostów natężenia pól elektromagnetycznych na terenie Gminy Niemcza, w przypadku prawdopodobnego wzrostu liczby stacji nadajnikowych, będzie możliwe po utworzeniu punktu monitoringu PEM. Jak wynika z raportu „Oceny poziomów PEM w roku 2020...”, średni poziom ze wszystkich pomiarów wynosił 0,41 V/m. Ryzyko wynikające z zagrożenia promieniowania elektromagnetycznego jest niewielkie. Dokumenty planistyczne Gminy powinny jednoznacznie wyznaczać strefy, w których instalacja nowych urządzeń przesyłowych będzie możliwa i najmniej zagrażająca.

5.4. Obszar - Gospodarowanie wodami

Stosunki wodne, ilość i jakość zbiorników oraz cieków wodnych, są podstawowymi czynnikami kształtującymi warunki życia ludzi oraz zasoby środowiska naturalnego. Ma na nie wpływ wiele czynników, takich jak między innymi rzeźba terenu czy wielkość opadów, a także w dużej mierze działalność człowieka. Środowisko Gminy Niemcza nie jest zasobna w wody powierzchniowe. Istnieje tutaj dobrze rozwinięta sieć rowów melioracyjnych wykorzystywana na potrzeby nawadniania terenów użytkowanych rolniczo.

Zgodnie z ustawą Prawo Wodne (Dz.U. 2021 poz. 2233) dla potrzeb gospodarowania wodami wody dzieli się na:

- 1) Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), z wyodrębnieniem jednolitych części:
 - a) Wód przejściowych lub przybrzeżnych.
 - b) Wód sztucznych lub silnie zmienionych;
- 2) Jednolite części wód podziemnych (JCWPd);
- 3) Wody podziemne w obszarach bilansowych.

5.4.1. Jednolite części wód powierzchniowych

Płynąca przez obszar Gminy Niemcza rzeka Ślęza wraz z dopływami stanowi zlewnię rzeki Odry. Ślęza (RW600061336192) płynie w centralnej części w sposób południkowy dzieli obszar Gminy na wschodni i zachodni. Swoje źródło posiada około 3 km od południowej granicy Gminy we wsi Kluczowa na terenie Gminy Ząbkowice Śląskie. W granicach Gminy Niemcza rzeka Ślęza przyjmuje dopływy - Karczowicki Potok, Piekielnik oraz Krasawa. W miejscowości Borowe na wschodzie Gminy źródło posiada potok Żelowicka Woda, natomiast przy zachodniej granicy źródło ma potok Słocina.

Monitoring wód powierzchniowych przeprowadzany jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Głównym celem zadania jest dostarczenie wiedzy o stanie ekologicznym (lub potencjale ekologicznym) i stanie chemicznym rzek w Polsce.

Monitoring jakości wód obejmuje następujące rodzaje monitoringu:

- 1) monitoring diagnostyczny (MD) prowadzony raz w sześcioletnim cyklu wodnym (co 6 lat); specjalnym rodzajem monitoringu diagnostycznego jest monitoring reperowy, stanowiący rozszerzenie zakresu monitoringu diagnostycznego o coroczne badanie wskaźników stanu lub potencjału ekologicznego;
- 2) monitoring operacyjny (MO) prowadzony dwa razy w sześcioletnim cyklu wodnym (co 3 lata), z wyjątkiem pomiarów zanieczyszczeń specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (co miesiąc w matrycy wodnej);

Zgodnie z uchwalonym rozporządzeniem rady ministrów z dnia 18 października 2016 r. „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” na terenie Gminy znajduje się 3 obszary JCWP (Tabela 12.).

Tabela 12. Charakterystyka JCWP na obszarze Gminy Niemcza.

Lp.	Pow. [km ²]	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Status	Monitorowanie	Stan wód	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	176,75	Śleza od źródła do Księginki	RW600061336192	SZCW	tak	zły	zagrożona
2	291,47	Piława od źródła do Gniłego Potoku	RW60006134489	SZCW	tak	zły	zagrożona
3	128,03	Mała Śleza od źródła do Pluskawy	RW6000161336469	SZCW	nie	zły	zagrożona

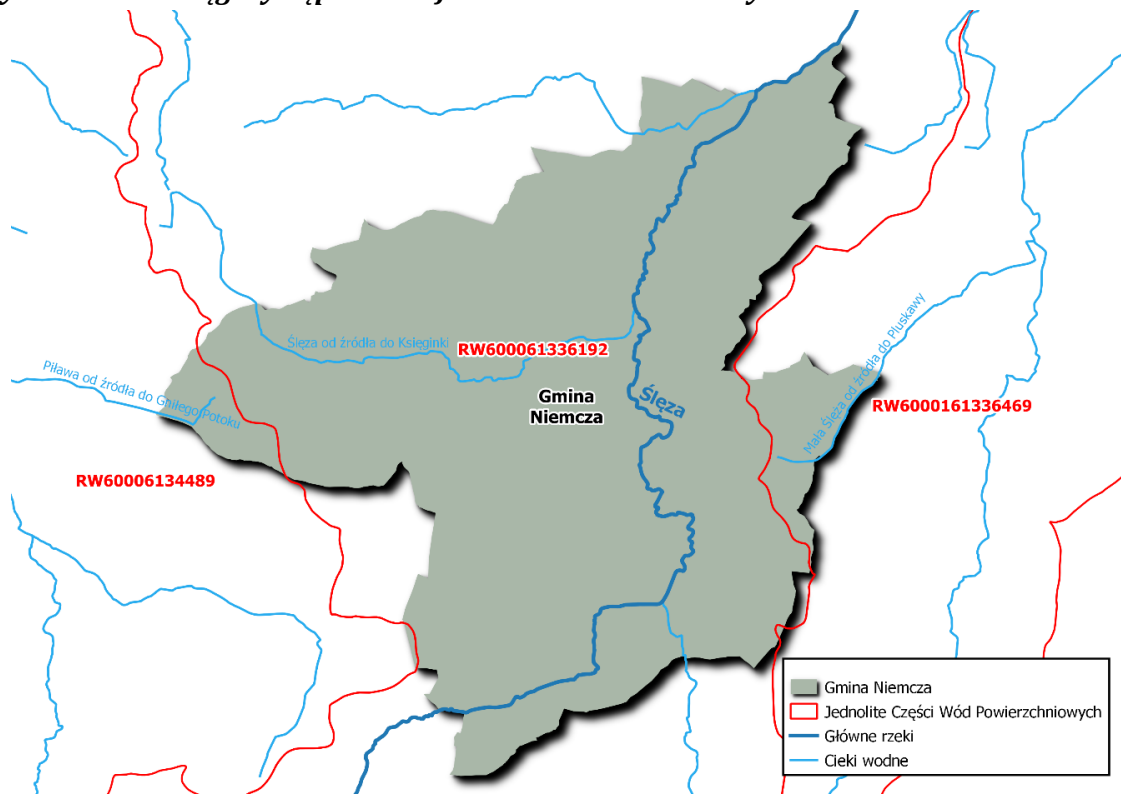
* NAT- naturalny, SZCW – silnie zmieniona część wód

Źródło: Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry.

Wszystkie JCWP posiadają wody powierzchniowe na obszarze Gminy, są to:

- Śleza od źródła do Księginki (RW600061336192);
- Piława od źródła do Gniłego Potoku (RW60006134489);
- Mała Śleza od źródła do Pluskawy (RW6000161336469);

Rysunek 18. Zasięg występowania JCWP na obszarze Gminy Niemcza.

Źródło: opracowanie własne.

Stan/potencjał ekologiczny odzwierciedla jakość struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, na podstawie danych pomiarowych uzyskanych w wyniku badań elementów biologicznych oraz wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych, w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym (Tabela 13.). O wyniku klasyfikacji decyduje ten element biologiczny, któremu przypisano najmniej korzystną klasę jakości wód powierzchniowych.

Tabela 13. Wskaźniki wykorzystywane do oceny JCWP.

Klasyfikacja elementów biologicznych
→ klasa I - oznacza stan bardzo dobry wskaźnika jakości wód powierzchniowych elementów biologicznych; → klasa II - oznacza stan dobry wskaźnika jakości wód powierzchniowych elementów biologicznych; → klasa III - oznacza stan umiarkowany wskaźnika jakości wód powierzchniowych elementów biologicznych; → klasa IV - oznacza stan słaby wskaźnika jakości wód powierzchniowych elementów biologicznych; → klasa V - oznacza stan zły wskaźnika jakości wód powierzchniowych elementów biologicznych.
Klasyfikacja elementów fizykochemicznych
→ klasa I - stan bardzo dobry; → klasa II - stan dobry; → niespełnienie wymogów klasy II oznacza stan poniżej dobrego.
Klasyfikacja elementów hydromorfologicznych
→ klasa I - oznacza stan bardzo dobry wskaźnika jakości; → klasa II - oznacza stan dobry wskaźnika jakości; → klasa III - oznacza stan umiarkowany wskaźnika jakości; → klasa IV - oznacza stan słaby wskaźnika jakości; → klasa V - oznacza stan zły wskaźnika jakości.
Klasyfikacja stanu ekologicznego
→ klasa I - stan bardzo dobry; → klasa II - stan dobry; → klasa III - stan umiarkowany; → klasa IV - stan słaby; → klasa V - stan zły.
Klasyfikacja stanu chemicznego
→ klasa I - stan dobry; → klasa II - stan poniżej dobrego.

Na obszarze Gminy Niemcza, w latach 2014-2019, monitoringiem objęto dwa spośród trzech JCWP (Tabela 14.).

Tabela 14. Ocena stanu monitorowanych JCWP na obszarze Gminy Niemcza.

Lp.	Kod JCWP	Nazwa JCWP	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
1	RW600061336192	Śleza od źródła do Księginki	III	IV	>II	III	II	zły
2	RW60006134489	Piława od źródła do Gniłego Potoku	V	>I	>II	V	II	zły

Źródło: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 na podstawie monitoringu- tabela, GIOŚ, Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, 2016.

Stan wód przepływających przez teren Gminy, na podstawie opisanych powyżej cieków można uznać za zły. Ogólna ocena stanu JCWP została zakwalifikowana jako zła. Źródłem zanieczyszczeń prawdopodobnie są czynniki antropogeniczne, związane głównie z niewłaściwym prowadzeniem działalności gospodarczo-bytowej oraz niewystarczająco uregulowaną gospodarką wodno-ściekową.

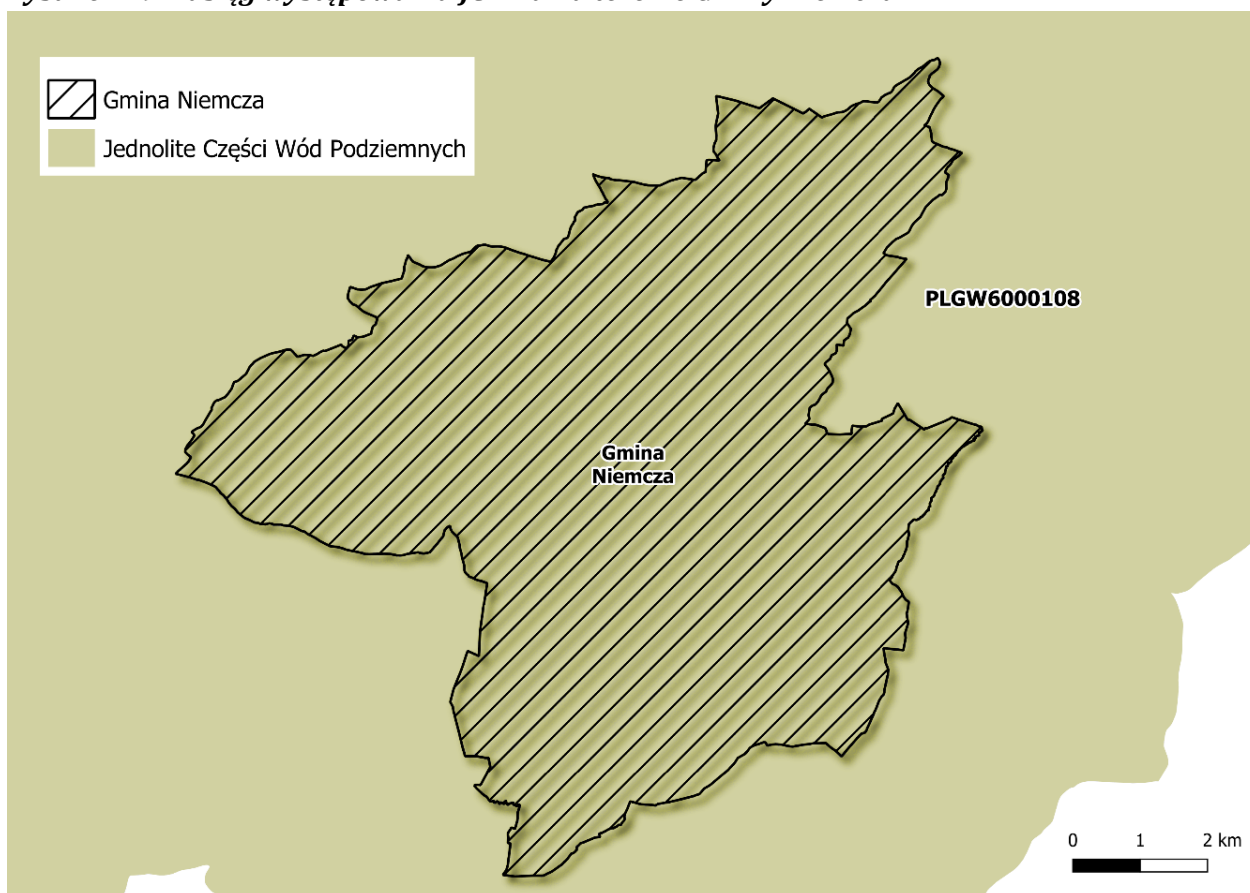
Zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry z 2016 roku, dla obydwu objętych monitoringiem JCWP stwierdzono występowanie presji komunalnej, dodatkowo w JCWP RW600061336192 przyczyną obecnego stanu jest niska emisja. W programie działań naprawczych dla JCWP dotyczącego rzeki Ślezy przewidziano działania obejmujące przegląd pozwoleń wodnoprawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych. Dla drugiego badanego JCWP stwierdzono, że zaplanowane działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej nie jest wystarczające, aby zredukować presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. W związku z powyższym wskazano również działanie uzupełniające, obejmujące przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na redukcję fosforu. Termin osiągnięcia celów środowiskowych wydłużono do roku 2027 w obydwu przypadkach, ze względu na brak możliwości technicznych.

5.4.2. Jednolite części wód podziemnych

Obszar Gminy Niemcza, zgodnie z aktualnym podziałem na 174 JCWPd, dostosowanym do nowej referencyjnej Mapy Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP10K), położony jest w granicach zbiornika wód podziemnych znajdujących się w Regionie wodnym Środkowej Odry - JCWPd nr 108 (PLGW6000108) (Rysunek 19.). Wody podziemne reprezentowane są przez poziomy wodonośne czwartorzędu, trzeciorzędu, triasu dolnego oraz paleozoiku. Obszar należy do wrocławskiego regionu hydrogeologicznego. Poziomy użytkowe związane są tu z wodami szczelinowymi w osadach kredy górnej i jury górnej (wapienie, margle, opoki) oraz porowymi osadami kenozoiku (piaski i żwiry) i kredy dolnej (piaski, piaskowce słabo związane).

Rysunek 19. Zasięg występowania JCWPd na terenie Gminy Niemcza.

Źródło: Opracowanie własne.

Opólna charakterystyka wyżej wymienionego JCWPd, znajduje się w Tabeli 15.:

Tabela 15. Ogólna charakterystyka JCWPd nr 108.

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	- Identyfikator UE: PLGW6000108 - Numer JCWPd: 108
Lokalizacja	- Dorzecze: Odry - Region wodny: Środkowej Odry - RZGW: Wrocław
Powierzchnia	2 753,8 km ²
Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna	- Stratygrafia : Q - M – Pz – Pz-Pt - Litologia: piaski, żwiry, piaskowce, zlepieńce, gnejsy, amfibolity, granodioryty, gabra, serpentynity - Liczba pięter wodonośnych: 4 - Charakterystyka nadkładu warstwy wodonośnej: Głównie utwory przepuszczalne - Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną: porowe, porowe- szczelinowe - Średnia miąższość utworów wodonośnych: 6 m
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m³/d]	388 176,00

Źródło: Karta informacyjna JCWPd 108. PIG-PIB. Legenda: **Q** – piętro czwartorzędowe, **Ng**- piętro neogeńskie, **T** – piętro triasu, **PP** – piętro paleozoiczno-proterozoiczne .

System krążenia wód podziemnych na terenie JCWPd nr 108 jest wielostopniowy i ściśle związany z tektoniką obszaru. Warunki krążenia wód podziemnych w utworach wodonośnych paleozoiczno-proterozoicznych (najstaryszach), związane są z występowaniem systemów spękań i uskoków o znaczeniu regionalnym (uskok sudecki brzeżny) oraz ze szczelinowatością lokalną w strefach zaburzeń tektonicznych. Głębokość krążenia wód nie przekracza 600 m a ich drenaż odbywa się poprzez źródła w strefie zasilania pozostałych pięter. Na pozostałym obszarze występują rejony obniżen podłoża krystalicznego (niecki i rowy) wypełnione osadami kenozoicznymi. Poszczególne niecki subregionu przedsudeckiego tworzą odrębne podsystemy krążenia wód. Układ hydroizohips wydzielonych użytkowych poziomów wodonośnych, wskazuje na północno-wschodni kierunek głównego przepływu wód podziemnych. Interpretowalna wysokość powierzchni napiętego zwierciadła wód podziemnych obniża się od 250 do 120 m n.p.m. Bazą drenażu dla poziomu

przypowierzchniowego oraz użytkowych poziomów wodonośnych są doliny Bystrzycy i Ślęzy. Ocenę stanu JCWPd nr 108 przedstawiono poniżej (Tabela 16.).

Tabela 16. Ocena stanu JCWPd nr 108.

Identyfikator UE	Numer JCWPd	Stan ilościowy	Stan chemiczny	Ogólna ocena stanu	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych
PLGW6000108	108	dobry	dobry	dobry	niezagrożona

Źródło: Raport z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2019 - Monitoring stanu chemicznego oraz ocena stanu JCWPd w dorzeczach w latach 2018-2021.

Cały obszar Gminy Niemcza znajduje się w zasięgu JCWPd nr 108, które na podstawie przeprowadzonej oceny, zostało zakwalifikowane jako niezagrożone niespełnieniem celów środowiskowych. Znajdujące się najbliżej granicy Gminy Niemcza punkty pomiarowe wód podziemnych znajdują się w Piławie Górnej – nr 269 oraz w miejscowości Białobrzezie w Gminie Kondratowice – nr 1801. Dla obydwu punktów w roku 2019 przeprowadzono monitoring diagnostyczny stanu chemicznego który wykazał IV klasę - wody niezadowalającej jakości. W punkcie 269 odnotowano bardzo wysokie stężenie azotanów. Na obszarze JCWPd 108 oprócz dwóch wymienionych wyżej punktów, zlokalizowanych jest jeszcze 5 innych punktów monitoringowych wód podziemnych. W żadnym z nich wyniki monitoringu nie wskazywały na przekroczenie wartości granicznych stanu dobrego w przypadku jonów azotowych. Ostatecznie wartości przekroczeń nie wykazują prawdopodobieństwa potencjalnego istotnego udziału zanieczyszczeń z wód podziemnych w ładunku zanieczyszczeń wód powierzchniowych.

5.4.3. Główne zbiorniki wód podziemnych

Teren Gminy Niemcza nie znajduje się w obrębie żadnego ze stwierdzonych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

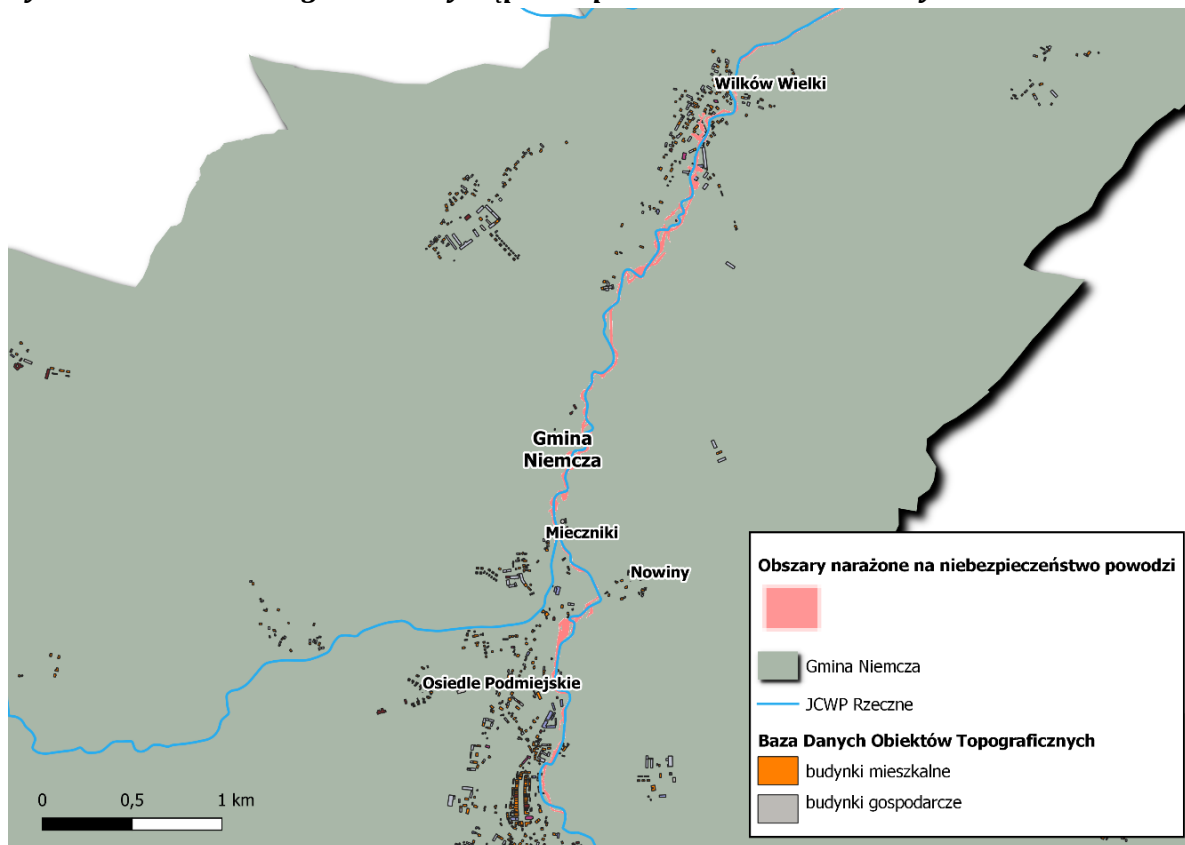
5.4.4. Zagrożenia powodziami, osuwiskami i suszami

Cały obszar Gminy Niemcza znajduje się poza obszarami mogącymi ulegać podtopieniom od wód gruntowych (Rysunek 20.). Jedynie w dolinie rzeki Ślęzy, od miejscowości Niemcza w dół rzeki aż do Wilkowa Wielkiego, występują obszary w większości niskiego ryzyka zagrożenia powodzią. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyznaczone na mapach zagrożenia powodzią pozostają w obrębie doliny

rzecznej bez znaczącego ryzyka dla mienia oraz mieszkańców Gminy, z wyłączeniem kilku gospodarstw w centralnej części Wilkowa Wielkiego, który to obszar szacuje się na zagrożony raz na 100 lat – 1% prawdopodobieństwa. Bardzo ważnym aspektem jest przepustowość rowów melioracyjnych, aby zapobiegać zalewaniu posesji, dróg oraz pól uprawnych. Brak jest obszarów zagrożonych powierzchniowymi ruchami masowymi.

Rysunek 20. Obszar zagrożenia wystąpienia powodzi na terenie Gminy Niemcza.

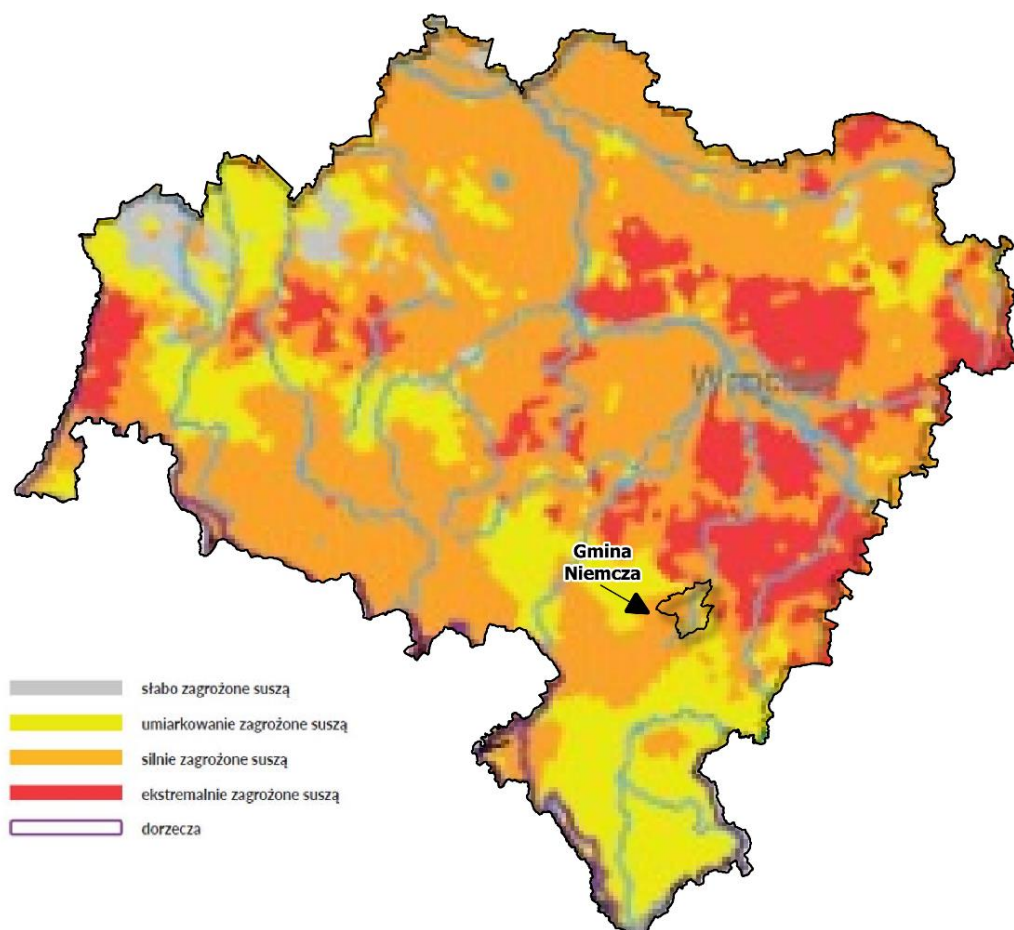
Źródło: opracowanie własne.

W Polsce prowadzony jest stały monitoring suszy, który opiera się na danych pomiarowych PIG-PIB, IUNG-PIB oraz IMGW-PIB. Zbierane i analizowane są dane dotyczące czterech typów występujących susz, tj. atmosferyczna, rolnicza, hydrologiczna i hydrogeologiczna. Susza jest rezultatem wielu różnych czynników wzajemnie na siebie oddziałujących, dlatego rozpoznanie tego zjawiska wymaga licznych analiz hydrologicznych, meteorologicznych i geologicznych. Zgodnie z Raportem Stop Suszy 2020 opublikowanym przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, wszystkie cztery typy susz o różnej intensywności obejmują znaczną część kraju. Opracowana na potrzeby sporządzenia Planu przeciwdziałania skutkom

suszy (PPSS) mapa obrazuje, że przeważająca część województwa dolnośląskiego jest silnie zagrożona suszą, a lokalnie nawet ekstremalnie zagrożona.

Rysunek 21. Obszar Gminy Niemcza na tle mapy łącznego zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną.

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu Stop Suszy 2020, Wody Polskie.

Znaczna część obszaru Gminy Niemcza zaliczono do terenów silnie zagrożonych suszą. Jedynie niewielki fragment wschodniej części jest w strefie umiarkowanego zagrożenia tym zjawiskiem (Rysunek 21.). W obliczu zidentyfikowanej skali zagrożenia występowania zjawiska suszy, w projekcie Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS), wskazano potrzebę realizacji licznych działań zmierzających do spowolnienia odpływu powierzchniowego, zwiększenia retencyjności tych terenów. Budowa małych i dużych zbiorników wodnych, działania z zakresu retencji rzecznej, leśnej i krajobrazowej są odpowiedzią na długotrwałe okresy suszy, a także pomagają łagodzić skutki wezbrań i przeciwdziałają powodziom. Bardzo istotnym elementem działań jest również edukacja dotycząca niskich zasobów wodnych kraju oraz konieczności racjonalnego gospodarowania wodą.

ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarowanie wodami”

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Dobry stan chemiczny i ilościowy JCWPd nr 108, ➤ Dwie spośród trzech JCWP objęte monitoringiem w ramach PMŚ, ➤ Dobrze rozwinięta sieć rowów melioracyjnych, ➤ Brak zagrożenia ruchami masowymi.	➤ Zły stan jakościowy JCWP na obszarze Gminy, ➤ Brak punktów monitoringu wód podziemnych, ➤ Wody podziemne i powierzchniowe podatne na zanieczyszczenie azotem pochodzenia rolniczego. ➤ Obszar Gminy poza zasięgiem GZWP, ➤ Duża część Gminy w obszarze silnego zagrożenia suszą.
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Powstanie punktów monitoringu JCWPd, ➤ Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, ➤ Zwiększenie naturalnej retencji – program „Moja woda”, ➤ Rozwój w obszarach komunikacji oraz rolnictwie ograniczający emisję zanieczyszczeń i presję środowiskową, ➤ Intensyfikacja działań administracji wodnej.	➤ Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i pierwszego poziomu wód podziemnych z źródeł komunikacyjnych i rolniczych, ➤ Zanieczyszczenia wód ze źródeł komunalnych, ➤ Postępujące skutki suszy w kraju. ➤ Niska świadomość społeczna o konieczności ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, ➤ Brak podejmowania działań związanych z retencją wód opadowych.

KIERUNKI ROZWOJU

Ogólny stan Jednolitych części wód powierzchniowych w Gminie Niemcza jest oceniony jako zły. Głównym źródłem zanieczyszczeń są czynniki antropogeniczne oraz niewystarczająco uregulowana gospodarka wodno-ściekowa. Edukacja i poszerzanie świadomości ekologicznej wpłyną znacząco na system działalności gospodarczo - bytowy tj. właściwe gospodarowanie nieczystościami, używanie odpowiednich nawozów i środków ochrony roślin podczas upraw. Uzyskanie dodatkowych środków z funduszy krajowych i europejskich dla mieszkańców pozwoli na wymianę nieuszczelnionych zbiorników bezodpływowych oraz montaż przydomowych oczyszczalni ścieków, uwzględniając kwestie zasadności ekonomicznej. W celu minimalizacji wpływu zanieczyszczeń na wody powierzchniowe i grunty stosuje się zabieg oczyszczania ścieków.

W przypadku Jednolitych części wód podziemnych JCWPd nr 108 została oceniana jako niezagrożona. Należy właściwie prowadzić gospodarkę wodną, by utrzymywać

dobry stan chemiczny wód, ponieważ wody podziemne stanowią źródło wody pitnej dla mieszkańców. Prowadzenie corocznych badań kontrolujących jakość wody pitnej, pozwoli na odpowiednie monitorowanie stanu wód podziemnych. Jednym z priorytetowych programów NFOŚiGW jest „Moja woda”, dotyczący przedsięwzięć, które doprowadzają do zatrzymania wody opadowej w obrębie nieruchomości. Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat retencji i ochrony wód wpłynie znacząco na posiadane zasoby i ich jakość.

Modele klimatyczne wykonane do 2100 roku dla terenu Polski wykazały, że będzie następowało nasilenie ekstremalnych zjawisk w przyrodzie. Głównie dotyczyć to będzie gwałtownych opadów oraz długotrwałych okresów suszy. Średnia opadów w skali roku pozostanie na zbliżonym do obecnego poziomie. Kluczowym działaniem jest racjonalne gospodarowanie wodami poprzez retencjonowanie wody w okresie wezbrań oraz zasilanie w wodę środowiska w okresie suszy. Aby prowadzić właściwą, zrównoważoną gospodarkę wodną, konieczne jest gromadzenie wody za pomocą sztucznej i naturalnej retencji, na poziomie około 20% średniorocznego odpływu z rzek.

5.5. Obszar - Gospodarka wodno-ściekowa

Za zbiorowe zaopatrzenie potrzeb mieszkańców w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, odpowiedzialne są następujące podmioty:

1. Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o., - zbiorowe zaopatrzenie w wodę obejmujące ujmowanie, uzdatnianie i dostarczanie wody – miejscowość Gilów oraz Niemcza, ujmowanie i uzdatnianie wody dla miejscowości Gola Dzierżoniowska i Wilków Wielki
2. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna im. T. Kościuszki w Kietlinie – zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie miejscowości Kietlin,
3. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. – obsługa w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie miejscowości Gola Dzierżoniowska i Wilków Wielki, ujmowanie, uzdatnianie i zbiorowe dostarczanie wody - miejscowości Piotrkówek, Nowa Wieś Niemczańska, oraz zbiorowe odprowadzanie i oczyszczanie ścieków – miejscowość Przerzeczyn Zdrój oraz Niemcza.

Za utrzymanie czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych na terenie Gminy odpowiada Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. będąca spółką z udziałem majątku miasta. Zakres obowiązków dla wymienionych podmiotów jest dostosowany do charakterystyki świadczonych usług obejmując:

- ⇒ zaopatrzenia w wodę gospodarstw domowych i innych niż gospodarstwa domowe odbiorców usług, w szczególności wydobycia, uzdatniania i przesyłania wody do sieci oraz sprzedaż wody,
- ⇒ odprowadzanie ścieków i oczyszczania ich na oczyszczalni ścieków,
- ⇒ eksploatacji, konserwacji i prowadzenia remontów istniejących ujęć wody, sieci wodociągowych, sieci kanalizacji sanitarnej, deszczowej i oczyszczalni ścieków,
- ⇒ prowadzenie pogotowia wodociągowo-kanalizacyjnego,
- ⇒ dokonywanie rozliczeń za pobraną wodę i odprowadzane ścieki i prowadzenia wymaganej dokumentacji w tym zakresie.

5.5.1. Sieć wodociągowa

Długość czynnej sieci wodociągowej na początku roku według stanu na rok 2020 (dane pozyskane z Banku Danych Lokalnych) wynosiła 57 km (gminna sieć wodociągowa liczy 43,1 km), a stopień zwodociągowania Gminy wynosi 75,1%. Administratorem sieci wodociągowej w poszczególnych miejscowościach są podmioty:

1. Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o. o. - zarządza wodociągiem w Goli Dzierżoniowskiej, Wilkowie Wielkim, Nowej Wsi Niemczańskiej oraz Przerzecznym Zdrój,
2. Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. - zarządza wodociągiem w miejscowości Niemcza oraz Gilów,
3. Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna im. T. Kościuszki w Kietlinie - zarządza wodociągiem w Kietlinie.

Zaopatrzenie w wodę zapewniają dwa ujęcia wody znajdujące się na terenie Gminy Niemcza oraz jedno na terenie Gminy Pieszyce:

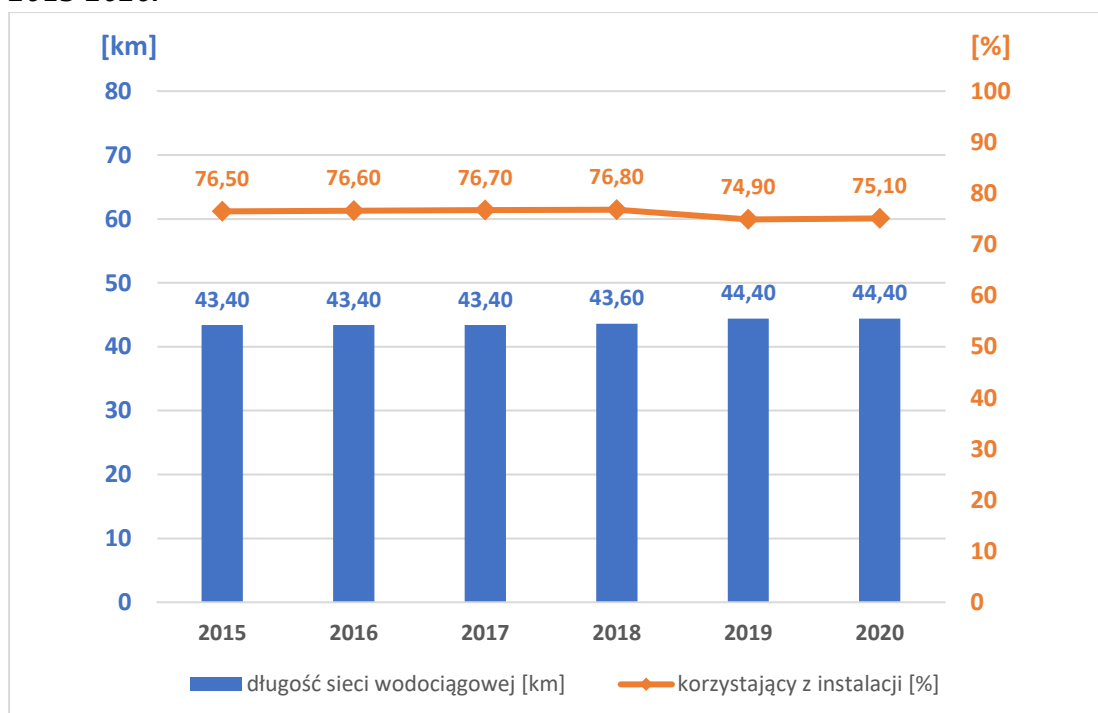
- Studia głębinowa przy ulicy Sienkiewicza w Niemczynie – (użytkownik WiK Sp. z o.o. w Dzierżoniowie) - woda ujmowana jest z warstw wodonośnych karbonu,
- Studia głębinowa w Kamionkach – (użytkownik WiK Sp. z o.o. w Dzierżoniowie) – woda ujmowana jest z czwartorzędowego piętra wodonośnego,

- Studia głębinowa w Kietlinie – (użytkownik Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna im. T. Kościuszki w Kietlinie) woda ujmowana jest z czwartorzędowego piętra wodonośnego.

Poniżej (Wykres 2.) przedstawiono rozbudowę sieci wodociągowej w Gminie Niemcza w latach 2015-2020 wraz z wskaźnikiem zwodociągowania (% osoby korzystające z sieci).

Wykres 2. System sieci wodociągowej wraz z wskaźnikiem zwodociągowania w latach 2015-2020.

Źródło: Dane z Banku Danych Lokalnych, GUS.

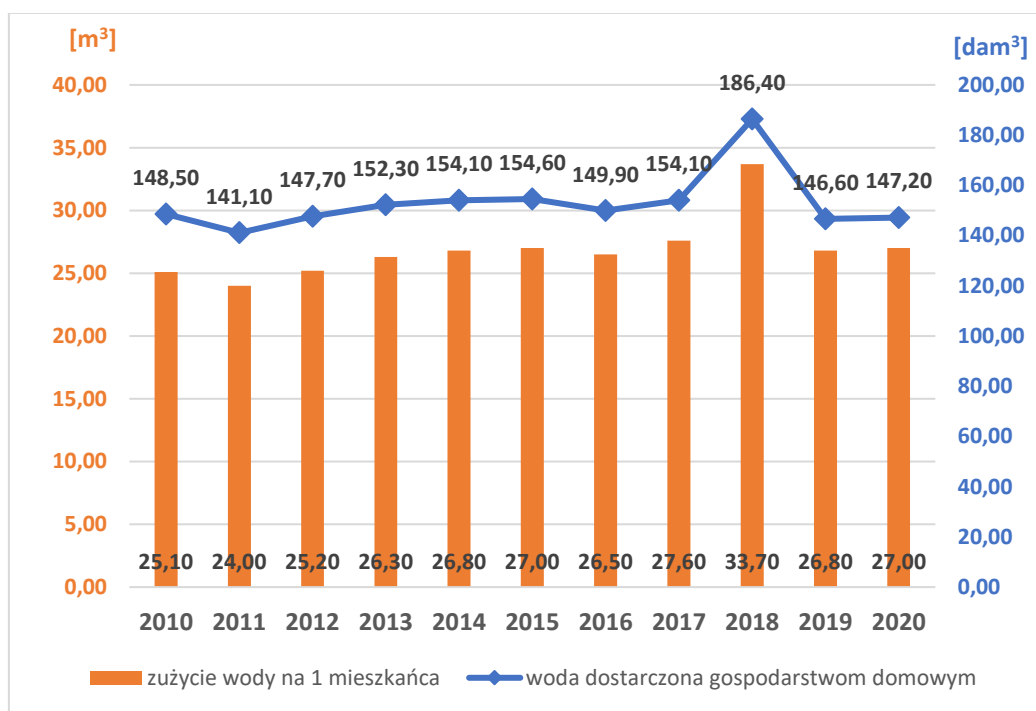
Na etapie przygotowywania jest dokumentacja projektowa dla zadania „Budowa sieci wodociągowej z Goli Dzierżoniowskiej do Niemczy wraz z budową zbiornika zapasowo-wyrównawczego o pojemności 265 m³. Planowana długość realizacji wynosi 3,4 km. Ponadto realizowana jest inwestycja w systemie „Zaprojektuj i wybuduj”, której celem jest dostarczenie bieżącej wody mieszkańcom, którzy aktualnie mają utrudniony dostęp. Projekt obejmuje 3 miejscowości: Nowa Wieś Niemczańska, Przerzeczyn Zdrój, Podlesie. Istniejąca sieć wodociągowa powoduje duże straty przesyłowe i częste awarie. W Nowej Wsi Niemczańskiej istnieje wodociąg o długości 1,7 km, w Przerzeczynie Zdroju długość wodociągu wynosi 1,8 km, z kolei w miejscowości Podlesie nie ma dostępu do wody bieżącej. Remont i rozbudowa istniejącej sieci wodociągowej, będzie tworzyć zamknięty okrąg, utworzą sieć

przeciwpożarową, zasilaną ze studni artezyjskiej, wykorzystując 2/3 jej potencjału. Projekt pozwoli zminimalizować występowanie awarii, poprawi jakość wody i ograniczy straty przesyłowe. Cały obszar istniejącej i projektowanej sieci mieści się w granicach strefy „C”- ochrony uzdrowskiej.

W analizowanym okresie zużycie wody przez mieszkańców Gminy Niemcza utrzymuje się na stałym poziomie ze średnią 26,23 m³. Jedyną anomalią jest rok 2018, gdzie zanotowano znaczący wzrost zużycia wody aż o 28% od wartości średniej dla pozostałych lat. Wskaźnik ilości wody dostarczonej do gospodarstw domowych jest silnie skorelowany z wartością zużycia wody na 1 mieszkańca (Wykres 3.).

Wykres 3. Zużycie wody na 1 mieszkańca wraz z ilością wody dostarczonej do gospodarstw domowych w latach 2010-2020.

Źródło: Dane z Banku Danych Lokalnych, GUS.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Dzierżoniowie monitoruje jakość wody zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 07 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2017, poz. 2294). Przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne są zobowiązane do prowadzenia regularnej kontroli wewnętrznej jakości produkowanej wody, która obejmuje m.in. prowadzenie badań jakości wody w zakresie i z częstotliwością określoną w rozporządzeniu, pobieranie próbek wody, szczególnie w ujęciu wody, w miejscach pozwalających na ocenę skuteczności procesu uzdatniania oraz w miejscu

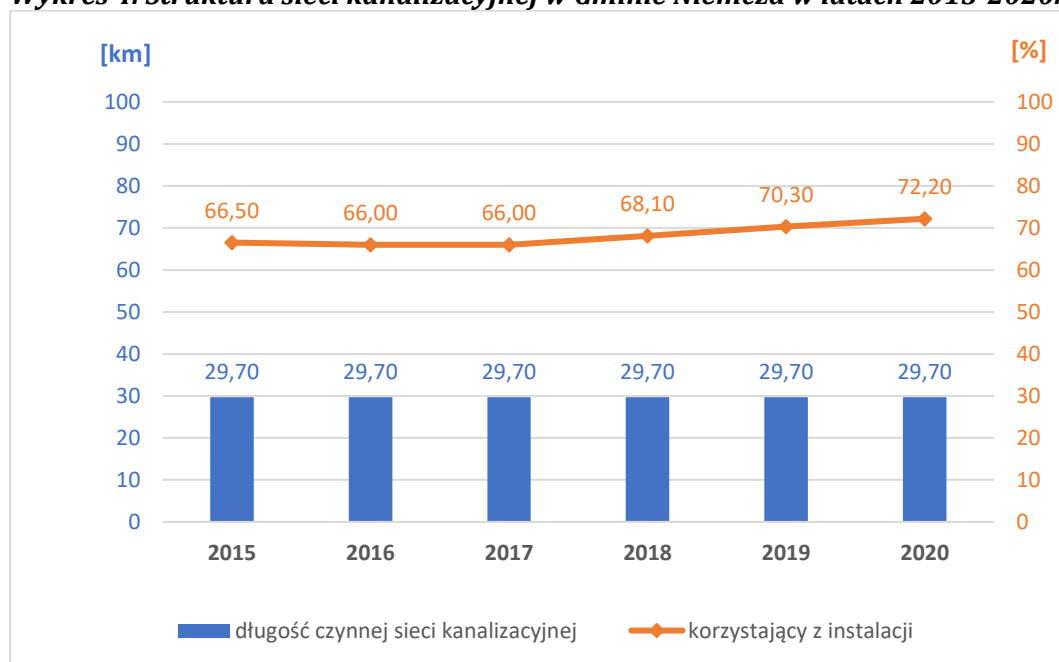

wprowadzenia wody do sieci wodociągowej. Zgodnie z najaktualniejszym sprawozdaniem z oceny obszarowej jakości wody za 2020 rok w Gminie Niemcza nie stwierdzono przekroczeń parametrów nieodpowiadających wymaganiom jakości wody i została oceniona jako zdatna do spożycia. Badaniom została poddana woda z wodociągu Nowa Wieś Niemczańska, Piotrkówek oraz Stasin.

5.5.2. Sieć kanalizacyjna

Na podstawie informacji otrzymanych z Przedsiębiorstwa Komunalnego w Niemczy, w 2020 roku długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy wynosiła 29,7 km, a stan skanalizowania Gminy wyniósł około 70%. Gmina posiada znaczny poziom skanalizowania, dzięki niewielkiemu rozproszeniu zabudowy w obrębie miejscowości oraz wielorodzinny charakter zabudowy. Od roku 2015 długość sieci kanalizacyjnej nie została wydłużona, jednakże wzrost liczby przyłączy do sieci wpłynął na zwiększanie się odsetka ludności korzystającej z instalacji kanalizacji sanitarnej, w latach 2015-2020 (Wykres 4.).

Wykres 4. Struktura sieci kanalizacyjnej w Gminie Niemcza w latach 2015-2020.

Źródło: Dane z Przedsiębiorstwa Komunalnego w Niemczy, BDL-GUS.

Gmina Niemcza prowadzi prace związane z rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej. Odbiór nowego odcinka sieci kanalizacyjnej z Kietlina do Niemczy nastąpił 31 marca 2022 roku. Sieć została wydłużona o 3 563 metry.

Na obszarze Gminy znajdują się dwie oczyszczalnie ścieków, których zarządcą jest Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. z/s w Niemczy. W miejscowości Niemcza znajduje się oczyszczalnia ścieków, typu mechaniczno-biologicznego, która aktualnie jest na etapie ogłoszenia przetargu na modernizację do technologii mechaniczno – biologicznej membranowej o przepustowości 1000 m³/dobę i min. 6000 RLM. W miejscowości Kietlin znajduje się przepompownia, która pompuje ścieki do oczyszczalni w Niemczy. Druga oczyszczalnia znajduje się w miejscowości Przerzeczyn Zdrój, jest to instalacja typu BIOBLOK 900 RLM, odbiera ścieki z nieruchomości we wsi Przerzeczyn Zdrój, w której zamieszkują około 600 osób. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Ślęzy.

Na terenie Gminy wciąż dominują zbiorniki bezodpływowe. Zgodnie z danymi GUS z 2020 roku, zbiorników bezodpływowych było 367 sztuk, zaś przydomowych oczyszczalni ścieków 17 sztuk. Ilość przyłączy sieci kanalizacyjnej w ciągu 5 lat zmniejszyła się o 48 sztuk. Stopień wprowadzanych zmian na terenie Gminy Niemcza w latach 2015-2020 w zakresie zagospodarowania ścieków komunalnych przedstawiono poniżej (Tabela 17.).

Tabela 17. Zagospodarowanie ścieków komunalnych na terenie Gminy Niemcza w latach 2015 – 2020.

Rodzaj danych	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość zbiorników bezodpływowych [szt.]	355	353	353	352	350	367
Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]	8	10	12	13	16	17
Ilość przyłączy sieci kanalizacyjnej [szt.]	634	637	637	645	648	651

Źródło: Dane z Przedsiębiorstwa Komunalnego w Niemczy, BDL- GUS.

Rada Miejska w Niemczy, dnia 28 czerwca 2022 roku, podjęła uchwałę w sprawie określenia zasad udzielania i rozliczania dotacji celowej ze środków budżetu Gminy Niemcza na dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni na terenie Miasta i Gminy Niemcza. Dotacja udzielana będzie dla przedsięwzięć realizowanych przez podmioty uprawnione do otrzymania dotacji, na nieruchomościach położonych w granicach administracyjnych Gminy Niemcza, znajdujących się na obszarach nieobjętych zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej albo obszarach, na których podłączenie do istniejącego systemu kanalizacji sanitarnej jest z przyczyn technicznych niemożliwe bądź ekonomicznie nieuzasadnione. Wysokość środków

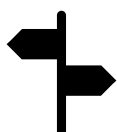

wydatkowanych na cele wskazane w uchwale określona będzie w uchwale budżetowej na dany rok.

ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji Gospodarka wodno – ściekowa

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Obecność 2 oczyszczalni ścieków na terenie Gminy, ➤ Przeprowadzone prace modernizacyjne oczyszczalni ścieków, zwiększona wydajność instalacji, ➤ Obecność przydomowych oczyszczalni ścieków, ➤ Planowana dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej, ➤ Planowana rozbudowa sieci wodociągowej.	➤ Wysoka liczba zbiorników bezodpływowych, ➤ Niska liczba przydomowych oczyszczalni ścieków, ➤ Niski poziom skanalizowania, ➤ Brak stacji uzdatniania wody
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, ➤ Modernizacja systemu gospodarki ściekowej, ➤ Pozyskiwanie różnych form dofinansowania na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnej i sieci wodociągowej, ➤ Uszczelnianie zbiorników bezodpływowych, ➤ Eliminacja zbiorników bezodpływowych z systemu gospodarowania ściekami, ➤ Kampanie informacyjne dla mieszkańców o właściwym gospodarowaniu ściekami komunalnymi.	➤ Awarie i nieszczelność przestarzałych bezodpływowych zbiorników na ścieki, ➤ Brak świadomości niektórych właścicieli nieruchomości skutkujący niewłaściwym zagospodarowaniem powstałych nieczystości ciekłych, ➤ Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych ściekami przedostającymi się z nieszczelnych szamb, kanalizacji zrzuconymi bezpośrednio do wód.

KIERUNKI ROZWOJU

Gmina Niemcza na bieżąco realizuje projekty związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, w obszarach, które są ekonomicznie uzasadnione. Kontynuacja rozbudowy sieci wodociągowej zapewni poprawę jakości życia mieszkańców poprzez ciągłą dostawę wody w odpowiedniej jakości, ilości oraz pod wystarczającym ciśnieniem. Poprzez promowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz likwidację starych zbiorników bezodpływowych, Gmina zapobiegnie zanieczyszczaniu wód powierzchniowych oraz podziemnych. Kampanie informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców Gminy, zwiększą świadomość o skutkach niewłaściwego gospodarowania ściekami komunalnymi, stosowania nieekologicznych

metod uprawy oraz wykorzystywania nieodpowiednich środków ochrony roślin. Pozyskiwanie środków z funduszy dotacyjnych, znacząco ułatwi Gminie realizację inwestycji związanych z gospodarką wodno-ściekową.

Na podstawie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków Urząd Miasta i Gminy może weryfikować praktyki w zakresie wywozu nieczystości przez mieszkańców, eliminując jednocześnie problem nielegalnego pozbywania się ścieków bytowo - komunalnych. Mieszkańcy mający możliwość podłączenia się pod system kanalizacyjny powinni niezwłocznie wykonać przyłącze. Przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe, jeżeli nieruchomość jest już wyposażona w przydomową oczyszczalnię ścieków.

5.6. Obszar - Zasoby geologiczne

Obszar Gminy Niemcza położony jest na bloku przedsudeckim, w strefie kontaktu czterech jednostek geologicznych: bloku sowiogórskiego, strefy tektonicznej Niemczy, metamorfiku niemczańsko-kamienieckiego oraz masywu granitowego Strzelin-Żulowa. Blok sowiogórski tworzy kompleks skał gnejsowo-migmatycznych. Budują go głównie gnejsy smużyste, warstewkowe i łuseczkowe, wykazujące objawy migmatyzacji. W obrębie gnejsów występują soczewki amfibolitów, marmurów krystalicznych i serpentynitów. Strefa Niemczy zbudowana jest z gnejsów mylonitycznych i blastomylonitycznych, którym towarzyszą soczewki i wkładki amfibolitów, łupków łuszczkowych, a także intruzje karbońskich granitoidów, tzw. sjenitów niemczańskich. Wychodnie sjenitów układają się południkowo od Kietlina poprzez dolinę Piekielnika, Kośmin aż po okolice Piławy Górnej oraz od Niemczy do Przerzeczyna Zdroju. Są to skały o barwie szarej lub ciemnoszarej, nierównoziarniste i o teksturze kierunkowanej. Na metamorfik kamieniecki składają się łupki dwułuszczkowe z wkładkami gnejsów leptytowych i biotytowych, amfibolitów i łupków amfibolowych. Granity karbońskie należące do masywu Strzelin-Żulowa występują między Górką Sobocką a Nieszkowicami. Przeważnie są to skały o jasnym zabarwieniu, drobnoziarnistej strukturze i bezładnej teksturze.

Utwory czwartorzędowe zalegają na skałach krystalicznych lub utworach trzeciorzędowych na większości obszaru. Przeważają tu osady plejstoceny: piaski i żwiry rzeczne oraz wodnolodowcowe, czasem z głazami, gliny zwałowe i mułki zastoiskowe zlodowaceń środkowopolskich, a także lessy i gliny pylaste zlodowaceń

północnopolskich. Osady holocenijskie występują w dnach dolin i wykształcone są jako mady, ropy oraz piaski, miejscami ze żwirami akumulacji rzecznej.

Powierzchnia terenu ma charakter pagórkowaty z rozległymi nieckowatymi obniżeniami, wskutek oddziałujących i nakładających się na siebie procesów egzogenicznych i endogenicznych związanych z młodą, późnokenozoiczną aktywnością neotektoniczną. Zasadniczą cechą ukształtowania powierzchni terenu są południowe pasma wzgórz z odnogami przebiegającymi często równoleżnikowo. Ważnym etapem kształtowania się rzeźby terenu był plejstocenijski etap zlodowaceń i deglacjacji. Od zachodu są to Wzgórza Krzyżowe i Wzgórza Gumińskie, między którymi leżą Kotlina Ligoty i – bardziej ku południowi – Kotlina Gilowska, następnie Wzgórza Dębowe i Dobrzeńskie, północny skrawek Wzgórz Szklarskich oraz w południowo-wschodniej części – Wzgórza Lipowe.

5.6.1. Złoża i surowce kopalne

Zgodnie z Rejestrem Obszarów Górniczych PIG- PIB na terenie Gminy Niemcza występują udokumentowane złoża surowców naturalnych. Wydobywane są kruszywa kamienie łamane i bloczne oraz wody lecznicze. Obszary górnicze występują w południowej części Gminy na granicy obrębu Niemcza i Nowa Wieś Niemczańska oraz w obrębie Przerzeczyn-Zdrój (Rysunek 22.).

Szczegółowa charakterystyka złóż znajduje się w Tabeli. 18 poniżej. Zgodnie z Rejestrem Obszarów Górniczych PIG-PIB, złoża Piława Górna znajduje się w obszarze 3 gmin tj. Piława Górna, Dzierżoniów i Niemcza. Na terenie Gminy Niemcza wyznaczony teren górniczy znajduje się w części zachodniej w obrębie Gilów. Jednakże obszar wydobycia aktualnie znajduje się poza granicami Gminy Niemcza. Nie stwierdzono na terenie Gminy Niemcza obszarów prognostycznych oraz obszarów negatywnego rozpoznania złóż.

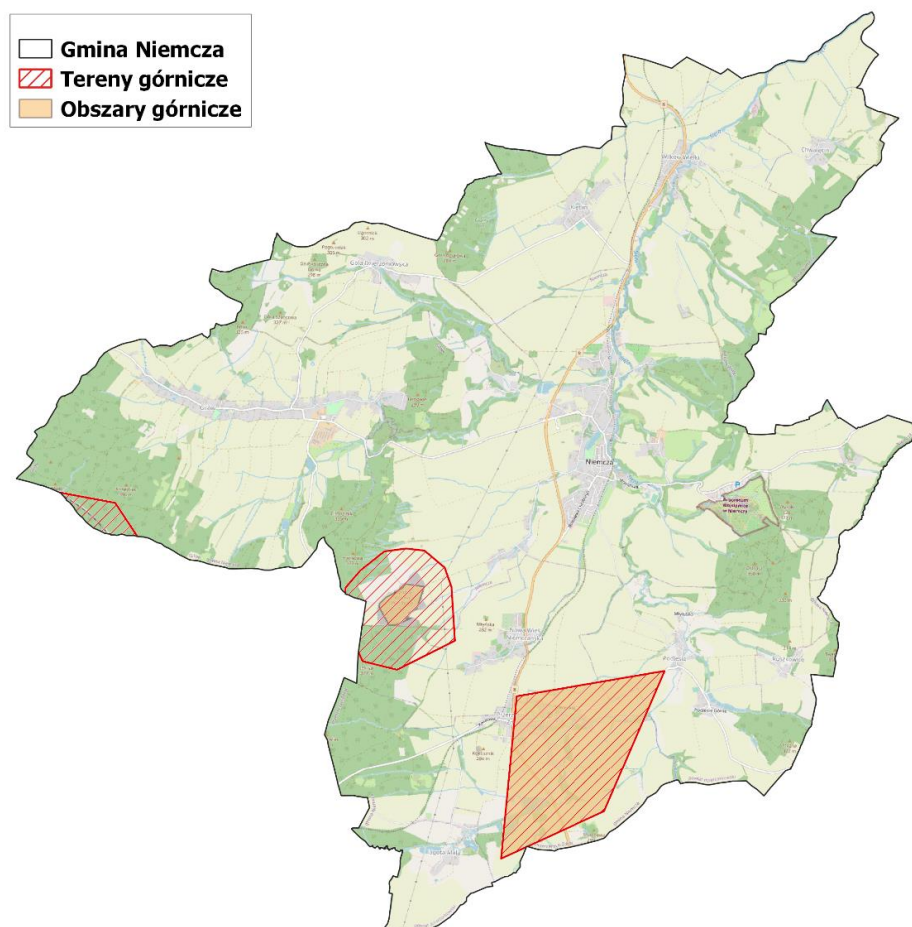
Tabela 18. Bilans aktualnych zasobów złóż kopalin w Gminie Niemcza.

Numer w rejestrze	Nazwa złoża	Kopalina	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby [tys. ton]		Wydobycie [tys. ton]
				geologiczne bilansowe	przemysłowe	
10-1/5/428	Košmin I	Sjenit	E	59 678	33 475	922
10-1/3/200	Piława Górna	Amfibolit	E	71 172	6 211	932
		Migmatyt	E	184 812	44 240	2 436
Numer w rejestrze	Nazwa złoża	Typ wody	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby [m³/h]		Pobór [m³/rok]
				dyspozycyjne	eksploatacyjne	
5/1/28	Przerzeczyn	Ls	złoża objęte koncesją na wydobywanie kopaliny ze złoża	-	7,67	-

Oznaczenia: E – złoża eksploatowane, Ls- wody lecznicze słabozmineralizowane (mineralizacja <1 g/dm³)

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r., Rejestr Obszarów Górniczych PIG-PIB.

Rysunek 22. Zasięg złóż kopalin oraz terenów ich wydobywania na terenie Gminy Niemcza.

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych z MIDAS.

ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby geologiczne”

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Eksploatacja kopalin zgodnie z koncesjami, ➤ Możliwość pozyskania surowca na potrzeby własne Gminy, ➤ Złoża wód leczniczych.	➤ Występujące przekształcenia powierzchni ziemi, ➤ Degradacja podczas wydobywania złóż znacząco uciążliwa dla środowiska.
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Rozwój nowych technologii eksploatacji surowców mineralnych, ➤ Możliwość rozwoju gminy wraz z wydobywaniem złóż, ➤ Rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych.	➤ Zagrożenia występujące ze strony eksploatacji złóż (przekształcenia rzeźby terenu, zmiana stosunków wodnych, degradacja gleb), ➤ Nielegalna eksploatacja bądź składowanie odpadów na wyrobiskach poeksploatacyjnych.

KIERUNKI ROZWOJU

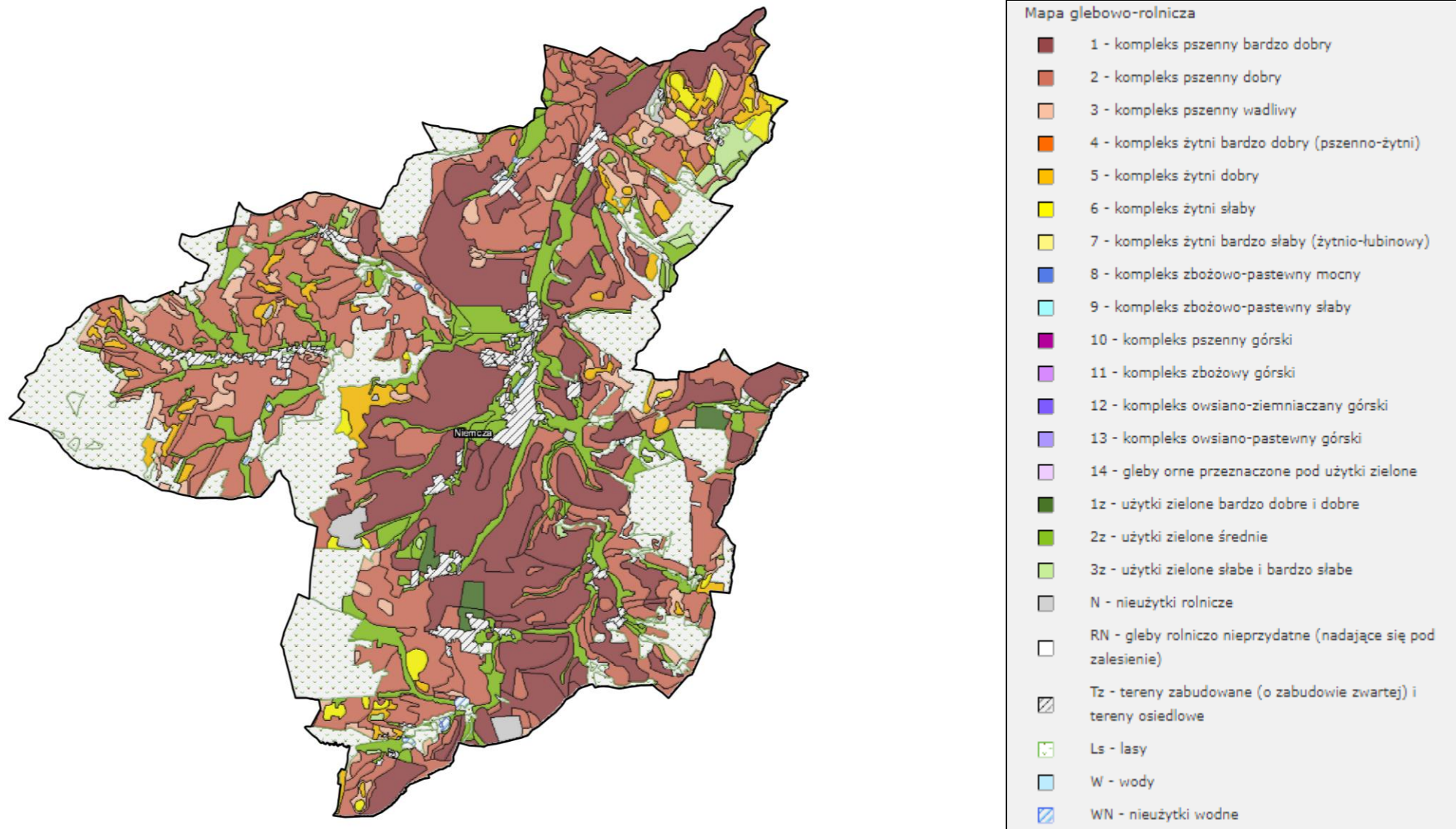
Obszar Gminy Niemcza nie posiada dużych obszarów objętych wydobywaniem złóż, tereny które są wykorzystywane w ten sposób, powinny być poddane rekultywacji po zakończeniu prac wydobywczych.

5.7. Obszar – Gleby

Gmina Niemcza charakteryzuje się glebami żyznymi. Przeważają gleby brunatne właściwe (na utworach lessowych ilastych, glin lekkich i średnich pylastych, piaszczystych słabogliniastych). Wszystkie poziomy gleby brunatne właściwe są przewiewne, przepuszczalne, porowate i strukturalne. Są one bogate w mikroflorę i mikrofaunę glebową. Ponadto zaobserwowano również występowanie gleb bielcowych i pseudobielcowych (o podłożu gliniastym średnio pylastym). Na terenie Gminy występują również mady (na utworach pyłowych ilastych), powstałe w wyniku akumulacji wód rzecznych oraz stokowych. W porównaniu do gleb brunatnych, mady są zasobniejsze w próchnicę oraz składniki pokarmowe. W aspekcie przydatności rolniczej, dominują gleby bardzo dobre oraz dobre (klasa I-IIIa), cechujące się wysoką produktywnością. Duży jest również udział gleb ornych średnio dobrych (klasa IIb). W klasyfikacji bonitacyjnej użytków zielonych, w Gminie Niemcza, zdecydowanie przeważają gleby zaliczone do klasy II – średnie. W centralnej i wschodniej części występują również gleby zaliczone do klasy I – bardzo dobre i dobre (Rysunek 23.).

Rysunek 23. Kompleksy przydatności rolniczej gleb w Gminie Niemcza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy glebowo-rolniczej, geoportal województwa dolnośląskiego.

Monitoring w zakresie jakości gleb i ziemi prowadzony jest przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Na terenie Gminy Niemcza nie ma zlokalizowanego punktu monitoringu chemizmu gleb ornych, najbliższy punkt znajduje się w miejscowości Osina Mała, gmina Ziębice. Monitoring chemizmu gleb ornych Polski wykorzystuje sieć 216 punktów pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na gruntach ornych całego kraju. Reprezentują one użytki rolnicze o różnym stopniu intensyfikacji produkcji rolnej znajdujące się w obszarach oddziaływania rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka. Punkty pomiarowo-kontrolne posiadają stałe współrzędne geograficzne. Zgodnie z klasyfikacją IUNG, glebę w badanym punkcie zaliczono do grupy niezanieczyszczone (stopień 0 i I), gdzie stopień 0 oznacza, że gleba ma naturalną zawartość metali ciężkich i nadają się pod wszystkie uprawy ogrodnicze i rolnicze, a zwłaszcza pod uprawy roślin przeznaczonych dla dzieci i niemowląt. Z kolei stopień zanieczyszczenia I oznacza podwyższoną zawartość metali ciężkich, jednak mogą być przeznaczone do pełnego wykorzystania rolniczego z ograniczeniem warzyw przeznaczonych dla dzieci. Na tej podstawie można twierdzić, że na terenie Gminy Niemcza również nie występują przekroczenia. Jednakże stopień skażenia gleb związkami z grupy WWA zależy przede wszystkim od lokalizacji oraz sposobu użytkowania gruntu. Gleby zlokalizowane w pobliżu terenów przemysłowych oraz terenów sąsiadujących z trasami intensywnego ruchu drogowego są bardziej narażone na zanieczyszczenie związkami z grupy WWA.

Urząd Gminy Niemcza promuje programy oraz konkursy, których celem jest zmniejszenie presji rolnictwa na środowisko i klimat, a także szkolenia z zakresu innowacyjnych metod uprawy i przeciwdziałaniu przesuszaniu gleb.

ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Gleby”.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Występowanie gleb żyznych, ➤ Duży udział gleb o wysokiej produktywności, ➤ Promowanie oraz koordynacja programów wspierających rolnictwo zrównoważone.	➤ Występowanie gleb podatnych na suszę, ➤ Brak punktu monitoringu gleb, ➤ Postępujące zmiany klimatu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Promowanie stosowania się do Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, ➤ Rozwój rolnictwa ekologicznego, ➤ Zwiększające się restrykcyjne dla przedsiębiorstw oraz transportu zapobiegające skażeniu gleb, ➤ Zwiększanie naturalnej retencji w celu zapobiegania przesuszaniu gleb, ➤ Wapnowanie gleb zakwaszonych.	➤ Zmiany klimatu, które mogą prowadzić do pojawienia się nowych chorób i szkodników, ➤ Stosowanie przestarzałych metod uprawy ziemi zagrażające wzrostem jej przesuszenia i zanieczyszczenia chemicznego oraz spadkiem urodzajności, ➤ Zanieczyszczenie gleb związane z rozwojem infrastruktury transportowej oraz zabudową mieszkaniową, ➤ Zwiększenie się liczby występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych.

KIERUNKI ROZWOJU

Duże znaczenie w przeciwdziałaniu pogorszeniu się stanu gleb ma prowadzenie zrównoważonej gospodarki rolnej oraz działania doradcze i edukacyjne prowadzone przez ośrodki doradztwa rolniczego. Gmina Niemcza cechuje się dobrą jakością glebami, dlatego ważna jest kontynuacja działań związanych z promocją rolnictwa zrównoważonego oraz zachęcaniem gospodarstw rolnych do prowadzenia naturalnej retencji, w celu zmniejszenia ryzyka przesuszania się gleb. Wzrost świadomości i wiedzy rolników co do odpowiedzialnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin, wpłyną korzystnie na utrzymanie właściwego chemizmu gleb. Gleby o najsłabszych właściwościach powinny zostać zalesione.

5.8. Obszar - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

System gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy oraz obowiązki związane z gospodarką odpadami określają głównie: ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz ustawa o odpadach. Jak wynika z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, do obowiązków Gminy należy między innymi prowadzenie sprawozdawczości, polegającej na sporządzaniu rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, na podstawie których przygotowywane jest jedno zbiorcze sprawozdanie dotyczące wszystkich gmin, które Marszałek Województwa przekazuje do Ministra Środowiska. Ponadto gminy zostały zobowiązane do wyłonienia w drodze przetargu przedsiębiorstwa odbierającego odpady oraz dokonywania rozliczeń finansowych za ich odbiór.

Na podstawie art. 38b ust. 1 ustawy o odpadach oraz art. 6 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Marszałek Województwa Dolnośląskiego w Biuletynie Informacji Publicznej prowadzi na bieżąco aktualizowaną listę instalacji komunalnych, która zawiera informację o:

- ⇒ funkcjonujących instalacjach spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów, o których mowa w art. 35 ust. 6 ustawy o odpadach,
- ⇒ instalacji komunalnych planowanych do budowy, rozbudowy lub modernizacji.

Dotychczasowe regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych (tzw. instalacje RIPOK), funkcjonujące na terenie województwa dolnośląskiego stały się instalacjami komunalnymi.

Gmina Niemcza przynależy do Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”, którego celem jest wspólne wykonywanie zadań gmin członkowskich, w zakresie: gospodarki odpadami komunalnymi, ochrony wód, ziemi i powietrza. Komunalny ZGPD-7 został powołany przez gminy powiatu dzierżoniowskiego w 2003 roku zgodnie z art. 64 ustawy o samorządzie gminnym dla zbudowania zintegrowanego, wspólnego systemu zagospodarowania odpadów komunalnych od ponad stutysięcznej populacji mieszkańców powiatu dzierżoniowskiego. Do Związku

Gmin należą Gminy: Niemcza, Dzierżoniów (miejska i wiejska), Bielawa, Pieszyce, Piława Górna.

Firmą odbierającą odpady w Gminie Niemcza jest ECO Ekologiczne Centrum Odzysku Sp. z o.o., ul. Bielawska 6, 58-250 Pieszyce, zapewniająca odbiór odpadów zmieszanych, segregowanych i objazdową zbiórkę gabarytów, zużytego sprzętu elektrycznego i opon (z pojazdów użytkowanych w gospodarstwie domowym).

Harmonogram uwzględnia odbiory wszystkich frakcji bezpośrednio z nieruchomości, w której zostały wytworzone. Odpady są gromadzone w sposób selektywny, tj. szkło bezbarwne i szkło kolorowe, papier, metale, tworzywa sztuczne oraz odpady biodegradowalne. Związek Gmin przeprowadza segregacje na dwa sposoby- systemem pojemnikowym lub workowym. Ponadto ZGPD-7 organizuje na terenie miasta i gminy Niemcza zbiórkę odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i opon z gospodarstw domowych. Zbiórce podlegają: odpady wielkogabarytowe m.in. meble (szafy, wersalki, krzesła, itp.) dywany, materace, wykładziny, wózki dziecięce, zabawki dużych rozmiarów; zużyty sprzęt elektryczny (telewizory, monitory, komputery, drukarki, lodówki, pralki, roboty kuchenne, żelazka, itp.) oraz opony z aut osobowych – jednorazowo do 5 szt.. Poza terminami zbiórek, odpady niebezpieczne i problemowe z gospodarstw domowych, można bezpłatnie oddawać w Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych – PSZOK. Punkt przyjmuje: meble i inne gabaryty, sprzęt elektryczny, baterie i akumulatory, czysty gruz, ceramika sanitarna, odpady zielone (trawa, liście), opony, środki chemiczne (farby, lakiery, itp.), przeterminowane lekarstwa. PSZOK dla mieszkańców Niemczy, znajduje się przy ul. Wrocławskiej 3a-3b w Niemczy.

Analiza danych o odpadach zebranych z obszaru Gminy Niemcza wskazują na utrzymującą się przewagę odpadów zmieszanych (niesegregowanych) nad zebranymi selektywnie. Pozytywnym aspektem jest zwiększająca się masa odpadów segregowanych w ogólnej liczbie odebranych odpadów.

Zgodnie z informacjami udostępnionymi przez ZGPD-7, poniżej w Tabeli 19., zestawiono szczegółowe analizy stanu gospodarką komunalną na terenie Gminy Niemcza w latach 2016-2021.

Tabela 19. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Niemcza.

Rodzaj odpadów	Kod odpadu	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne [Mg]	20 03 01	1 649,000	1 614,400	1 633,360	1 583,400	1 470,940	1 599,100
Odpady ulegające biodegradacji [Mg]	20 02 01	37,500	45,200	44,400	177,100	41,300	43,280
Odpady z czyszczenia ulic i placów [Mg]	20 03 03	-	-	-	-	2,360	2,720
Odpady kuchenne ulegające biodegradacji [Mg]	20 01 08	-	-	-	19,160	-	-
Opakowania ze szkła [Mg]	15 01 07	50,400	55,200	66,600	91,100	84,080	99,610
Opakowania z papieru i tektury [Mg]	15 01 01	25,600	22,600	21,240	75,700	41,320	66,010
Opakowania z tworzyw sztucznych [Mg]	15 01 02	40,000	37,800	4,560	-	-	0,100
Zmieszane odpady opakowaniowe [Mg]	15 01 06	-	-	43,900	151,900	78,940	102,380
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35 [Mg]	20 01 36	3,300	2,380	1,800	3,720	32,640	3,540
Odpady wielkogabarytowe [Mg]	20 03 07	48,400	93,140	118,04	141,02	127,070	163,530

Rodzaj odpadów	Kod odpadu	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zużyte opony [Mg]	16 01 03	-	0,200	-	15,980	11,480	13,300
Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06 [Mg]	17 01 07	101,700	138,100	160,640	176,800	116,840	122,050
Gruz ceglany [Mg]	17 01 02	2,900	-	-	1,200	32,580	-
Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów [Mg]	17 01 01	-	-	-	0,700	-	-
Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszcze i żywice inne niż wymienione w 20 01 27 [Mg]	20 01 28	-	-	-	-	1,260	3,080
Leki i inne niż wymienione w 20 01 31 [Mg]	20 01 32	-	-	-	0,040	0,020	0,005
Ogółem zebranych odpadów w ciągu roku [Mg]		1 958,800	2 009,020	2 094,540	2 437,820	2 011,730	2 218,705
Liczba właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane odpady komunalne [szt.]		1 355	1 352	1 346	1 345	1 348	1 354

Źródło: Sprawozdanie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za rok 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021.

Według ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, za rok 2020 gminy były zobowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w wysokości co najmniej 50% wagowo, także recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Od roku 2021 zgodnie z ustawą o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw z dnia 17 grudnia 2020 r., gminy są zobowiązane osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej:

- 1) 20% wagowo – za rok 2021;
- 2) 25% wagowo – za rok 2022;
- 3) 35% wagowo - za rok 2023;
- 4) 45% wagowo - za rok 2024;
- 5) 55% wagowo - za rok 2025;
- 6) 56% wagowo - za rok 2026;
- 7) 57% wagowo - za rok 2027;
- 8) 58% wagowo - za rok 2028;
- 9) 59% wagowo - za rok 2029;
- 10) 60% wagowo - za rok 2030;
- 11) 61% wagowo - za rok 2031;
- 12) 62% wagowo - za rok 2032;
- 13) 63% wagowo - za rok 2033;
- 14) 64% wagowo - za rok 2034;
- 15) 65% wagowo - za rok 2035 i za każdy kolejny rok;

W 2021 r. poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych w Gminie Niemcza wyniósł 24,13%. Z kolei poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami, innych niż niebezpieczne, odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniósł 100%.

Ponadto zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji do

16 lipca 2020 roku poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przeznaczonych do składowania powinien osiągnąć wartość nie większą niż 35%. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w Gminie Niemcza w roku 2021 wyniósł 6,61%.

Oznacza to, że Gmina Niemcza spełniła wszystkie wymagania dotyczące osiągnięcia właściwych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych oraz innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, również został osiągnięty.

Na terenie Gminy Niemcza nie ma możliwości przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, bioodpadów stanowiących odpady komunalne oraz przeznaczonych do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych.

W roku 2020 odpady zostały przekazane do:

- 1) Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, ul. Ceglana 10, 58-260 Bielawa,
- 2) Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, ul. Cmentarna 19F, 41-800 Zabrze,
- 3) Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostownia) w Bielawie, ul. Ceglana 10, 58-260 Bielawa,
- 4) Składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych, Ścinawka Dolna 86, 57-410 Ścinawka Średnia,
- 5) Składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych, ul. Dębina 36, 44-335 Jastrzębie Zdrój,
- 6) Składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych, Zakład Gospodarki Komunalnej "ZAW-KOM" Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (lokalizacja bez nadanej nazwy ulicy), 47-126 Kielcza,

- 7) Składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych, ul. Jana Pawła II 10, 41-902 Bytom,
- 8) Składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych, ul. Cegielniana 22, 42-700 Lipie Śląskie.

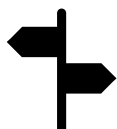
Zgodnie z danymi GUS w 2015 roku zostały zlikwidowane 3 nielegalne wysypiska. W przypadku zgłoszenia nowopowstałych nielegalnych składowisk odpadów Gmina Niemcza na bieżąco przeprowadza kontrolę w miejscu nielegalnego składowania odpadów oraz podejmuje kroki w celu ustalenia sprawcy, a następnie uporządkowania terenu.

W Gminie Niemcza sukcesywnie realizowane są działania dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest. W roku 2022 podjęto zadanie opracowania „Programu usuwania azbestu z terenu Miasta i Gminy Niemcza na lata 2022-2032” oraz aktualizacje harmonogramu usuwania wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy. Związek Gmin ZGPD-7 w ramach naborów realizowanych przez WFOŚiGW we Wrocławiu na dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest, na podstawie wniosków otrzymanych od właścicieli nieruchomości, występuje corocznie o dofinansowanie na demontaż, odbiór i utylizację wyrobów zawierających azbest. Każda gmina członkowska jest zobowiązana do podjęcia działań niezbędnych do osiągnięcia celu, tj. usunięcia całości wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku. W związku z prowadzonymi naborami wniosków od mieszkańców o dofinansowanie do usuwania wyrobów azbestowych w latach 2012-2018 łącznie usunięto 4 099,67 m² wyrobów. Mieszkańcy mogą również realizować zadanie we własnym zakresie, korzystając z usług firm prywatnych specjalizujących się w demontażu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

**ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka odpadami i
zapobieganie powstawaniu odpadów”**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ System selektywnego zbierania odpadów obejmujący wszystkich mieszkańców Gminy, ➤ Posiadanie PSZOK na terenie Gminy ➤ Wzrost udziału odpadów segregowanych w ogólnej masie wytworzonych odpadów, ➤ Prowadzenie oraz wspieranie przez Urząd Gminy działań promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi, ➤ Osiągnięte wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych oraz innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Budowlanych, ➤ Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.	➤ Duży udział zmieszanych odpadów komunalnych w łącznej ilości odebranych odpadów, ➤ Duża ilość odpadów opakowaniowych trafiająca do strumienia odpadów zmieszanych, ➤ Wysoki koszt gospodarowania odpadami, ➤ Występowanie wyrobów azbestowych na terenie Gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Spadek ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, ➤ Zmniejszenie ilości odpadów zmieszanych, w ogólnej masie zebranych odpadów, ➤ Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w sferze prawidłowej segregacji, ➤ Kampanie informacyjne promujące właściwe postępowanie z odpadami, ➤ Wzrost świadomości mieszkańców w obszarze gospodarki odpadami, ➤ Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.	➤ Wzrost opłat dla mieszkańców za system gospodarowania odpadami na terenie Gminy, ➤ Trudności we wprowadzaniu dalszych zmian w przepisach gospodarowania odpadami komunalnymi, ➤ Powstawanie nielegalnych składowisk odpadów.

KIERUNKI ROZWOJU

Gospodarka odpadami w Gminie Niemcza jest właściwie zorganizowana. Społeczność lokalna istotnie przyczynia się do wzrostu masy odpadów zebranych selektywnie, jednakże utrzymująca się duża przewaga odpadów zmieszanych nad segregowanymi, wymaga podjęcia dalszych działań zmniejszających ilość odpadów niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w ogólnej masie odebranych odpadów. Priorytetowym zadaniem dla Gminy Niemcza, na najbliższe lata,

jest zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Szczególny nacisk należy nałożyć na efektywność segregacji odpadów opakowaniowych, których w odpadach z gospodarstw domowych jest najwięcej, a obecnie częściowo trafiają do strumienia odpadów zmieszanych. Ponadto z analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi Gminy Niemcza wynika, że duży udział mają również zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06 w ogólnej masie odebranych odpadów. Działaniami zmierzającymi do poprawy efektywności segregacji będzie intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej właściwe postępowanie z odpadami oraz recyklingu. Prowadzenie kampanii informacyjnych o skutkach niewłaściwej gospodarki odpadami oraz ryzyku wzrostu opłat za odbiór odpadów, w przypadku niedostosowania się do wymogów państwowych, może przyczynić się do zmniejszenia ilości odpadów zmieszanych, w ogólnej masie odebranych odpadów. Gmina Niemcza powinna również przeprowadzić aktualizację inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i programu usuwania azbestu.

5.9. Obszar - Zasoby przyrodnicze

Obszar Gminy Niemcza jest zasobny w wiele cennych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin, zwierząt i grzybów - tworów przyrody żywej i nieożywionej. Obszary leśne w roku 2020 zajmowały powierzchnię 1 504,27 ha, co stanowi w przybliżeniu 20,6% powierzchni całej gminy. Większość terenów leśny stanowią grunty publiczne 1 457,02ha, prywatne grunty zajmują 47,25 ha. Gospodarkę leśną prowadzą Nadleśnictwa Świdnica i Henryków, które należą do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu. Na terenie Gminy Niemcza występuje wiele cennych formy ochrony przyrody ustanowionych w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021 poz. 1098 tj.), przedstawione na Rysunku 24. poniżej:

- 1. Obszar NATURA 2000 Wzgórza Niemczańskie (PLH020082)** - Obszar znajduje się w województwie dolnośląskim, regionie wałbrzyskim i wrocławskim, obejmuje pasma sąsiadujących wzniesień wyznaczające zachodni kraniec rozległych Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich. Są to (od zachodu) Wzgórza: Krzyżowe, Gilowskie, Gumińskie i Dębowe. W obszarze stwierdzono 8 typów siedlisk, w tym dwa priorytetowe wymienione w

Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Obszar jest także ważny dla ochrony dwóch gatunków nietoperzy z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Spośród innych ssaków, obszar obejmuje rejon występowania bobrów wokół Trzcinowego Stawu w Sieniawce, jest też miejscem liczego występowania popielicy. Główne walory ornitologiczne proponowanego obszaru to bogaty zespół ptaków leśnych, a także kilku wodnych, w tym 13 gatunków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG (np. łęgowe trzmielojad, dzięcioły czarny i średni, muchołówka białoszyja, bociany czarny i biały) oraz 14 dalszych gatunków lęgowych, uznawanych za rzadkie i zagrożone.

2. Obszar chronionego krajobrazu Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie - obejmuje południowe części masywów i leży w mezoregionie Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie. Jest on najbardziej zróżnicowaną częścią Przedgórze Sudeckiego. Masywy te zbudowane są z różnych skał magmowych i metamorficznych. Szczególnie unikatowym tworem jest intruzja granitu w Strzelinie.

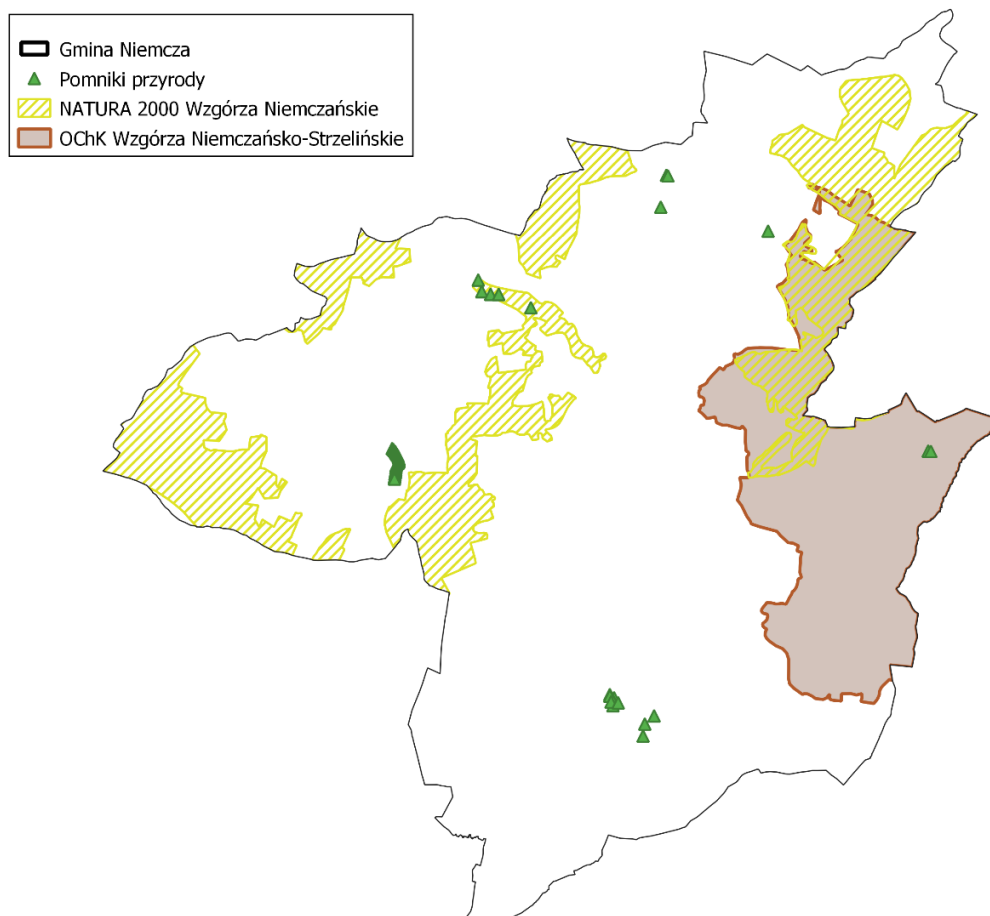
3. Pomniki przyrody

<i>KOD</i>	<i>Typ pomnika</i>	<i>Rodzaj tworu</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1091	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1092	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1093	Jednoobiektowy	Platan klonolistny - <i>Platanus xacerifolia</i> (<i>Platanus xhispanica</i>)
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1094	Jednoobiektowy	Jesion wyniosły - <i>Fraxinus excelsior</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1095	Jednoobiektowy	Lipa szerokolistna - <i>Tilia platyphyllos</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1097	Jednoobiektowy	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1098	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1099	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1100	Jednoobiektowy	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1101	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1102	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1103	Jednoobiektowy	Cis pospolity - <i>Taxus baccata</i>

PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1104	Jednoobiektowy	Cis pospolity - <i>Taxus baccata</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1105	Jednoobiektowy	Cis pospolity - <i>Taxus baccata</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1106	Jednoobiektowy	Platan klonolistny - <i>Platanus xacerifolia</i> (<i>Platanus xhispanica</i>)
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1107	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1109	Jednoobiektowy	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1111	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1112	Jednoobiektowy	Kasztanowiec zwyczajny (Kasztanowiec biały) - <i>Aesculus hippocastanum</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1113	Jednoobiektowy	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>
PL.ZIPOP.1393.PP.0202073.1114	Wieloobiektowy	Aleja 28 drzew – Pomnikowe kasztanowce przy szosie do Piławy Górnej, pomiędzy drogą, a stawem.

Rysunek 24. Lokalizacja form ochrony przyrody na terenie Gminy Niemcza.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ.

W obrębie lasów Wzgórz Niemczańskich występują następujące zbiorowiska leśne:

- ⇒ lasy liściaste, reprezentowane przez grąd,
- ⇒ las świetlisty z udziałem gatunków światłolubnych i kserotermicznych, ciepłolubny las dębowy,
- ⇒ las łęgowy,
- ⇒ bór mieszany z sosną i dębem,
- ⇒ monokultury świerkowe.

Wśród zbiorowisk leśnych elementem dominującym są grądy. Są to lasy liściaste w typie siedliskowym świeżego i wilgotnego, z dominacją dębu szypułkowego lub bezszypułkowego i graba, w poszczególnych regionach z udziałem buka, lipy drobnolistnej i świerka, rzadziej jodły. Grąd związany jest z siedliskami dość żyznymi. Dogodne warunki dla niego stwarzają gleby gliniaste lub gliniasto - piaszczyste, niekiedy kamieniste, mniej lub bardziej wilgotne. Są to przeważnie gleby brunatne. Wśród grądów wyróżnić można trzy florystycznie i siedliskowo uzasadnione grupy podzespołów:

- ⇒ grądy wysokie - stosunkowo suche i mezotroficzne, nawiązujące do borów mieszanych lub kwaśnych dąbrów,
- ⇒ grądy typowe - na świeżych glebach eutroficznych,
- ⇒ grądy niskie - na glebach wilgotnych, zwykle żyznych, nawiązujące do łęgów.

Następnymi zbiorowiskami leśnymi są: świetlisty las z udziałem gatunków kserotermicznych i świetlisty, ciepłolubny las dębowy: drzewostan obu tych zbiorowisk tworzą dąb bezszypułkowy, brzoza brodawkowata, sosna zwyczajna, a w mniejszych ilościach świerk, modrzew, grab, topola, osika, jawor, dąb szypułkowy. W drzewostanie spotyka się również czereśnię. Las świetlisty charakteryzuje się brakiem podszycia, w runie rosną gatunki charakterystyczne dla borów, jak również lasów liściastych. Kolejnym zbiorowiskiem leśnym są łęgi. Są to eutroficzne i wybitnie higrofilne zbiorowiska lasów olszowych, jesionowo - olszowych i wiązowo - jesionowych z bujnym wielowarstwowym runem, często o charakterze ziołoroślowymi. Występują w dolinach cieków wodnych na glebach organiczno - mineralnych lub mineralnych. Lasy łęgowe w przeciwieństwie do olsów mają gospodarkę wodną opartą na powierzchniowym lub wgłębnym przepływie wody bez tendencji do stagnacji. Najczęściej występującym zbiorowiskiem łęgowym jest łęg jesionowo - olszowy. Bór mieszany to mezotroficzne zbiorowisko leśne

z równorzędnym udziałem w drzewostanie gatunków szpilkowych i liściastych, przeważnie sosny oraz dębu albo buka, nawiązujące florystycznie i siedliskowo z jednej strony do borów sosnowych, a z drugiej do ciepłolubnych dąbrów i uboższych postaci grądów. W miejscach, gdzie wytrzebiono drzewostany mieszane, występują płaty wprowadzonych monokultur świerkowych. Drzewostan tworzy świerk pospolity. Są to lasy ciemne, pozbawione prawie podszytu. Na terenie Gminy znajduje się również szczególna atrakcja, tj. Arboretum Wojsławice w Niemczy będące Ogrodem Botanicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, którego tradycja sięga połowy XIX wieku. Na początku XX wieku ogród zyskał dużą sławę oraz uznanie. Powierzchnię Arboretum systematycznie powiększano – w 1990 r. przyłączono 5 hektarów nowych gruntów, w 2005 r. powierzchnia wynosiła 62 hektary. Nadal rekonstruuje się stawy i ciek wodny, zakłada systemy nawadniające, wytycza nowe alejki, a przede wszystkim sadi wiele roślin, dzięki czemu ich liczba zwiększyła się w ostatnich latach wielokrotnie. Wszystkie okazy roślin posiadają szczegółową dokumentację, etykiety informacyjne, a unikaty specjalne tablice opisowe. Arboretum służy nauce oraz turystom, których przyciąga tu bujna przyroda i największe w Polsce kolekcje: Narodowa Kolekcja Historycznych Odmian Różaneczników (Rhododendron), Rasy Łużyckiej, bukszpanów (Buxus) i największa w Europie kolekcja liliowców (Hemerocallis). Na terenie arboretum organizowane są liczne wydarzenia kulturalne i edukacyjne.

Gmina Niemcza prowadzi nasadzenia drzew, na całym swoim obszarze, głównie wzdłuż dróg, gdzie uzupełniane są nasadzenia, wskutek wycięcia drzew stwarzających zagrożenie. Planowane są także nasadzenia drzew ozdobnych w miejscach publicznych.

ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze”

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Wiele cennych form ochrony przyrody na terenie Gminy – Obszar Natura 2000 Wzgórza Niemczańskie, OChK Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie, pomniki przyrody, ➤ Położenie Gminy w obszarze atrakcyjnym turystycznie i przyrodniczo, ➤ Zwiększanie powierzchni zalesionych, ➤ Przeprowadzanie akcji informacyjno-edukacyjnych dot. poprawy stanu środowiska.	➤ Szlaki komunikacyjne przebiegające przez Gminę, utrudniające migracje zwierząt, ➤ Przekształcenie naturalnego krajobrazu ze względu na działalność gospodarczą, ➤ Niska lesistość.

SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Utrzymywanie równowagi biologicznej w środowisku przyrodniczym, ➤ Utrzymanie ciągłości i trwałości obszarów leśnych, ➤ Rozwój OZE ograniczający negatywny wpływ produkcji energii na środowisko naturalne, ➤ Ochrona i zwiększanie zasobów leśnych poprzez zalesianie nieefektywnych gruntów rolnych.	➤ Przekształcanie naturalnego krajobrazu, ➤ Zanieczyszczenie środowiska pochodzące z sektora transportowego i rolniczego, ➤ Postępujące zmiany klimatu i występujące ekstremalne zjawiska pogodowe, ➤ Zagrożenie suszą i pożarami.

KIERUNKI ROZWOJU

Obszar Gminy Niemcza posiada wiele cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Ukształtowane obecnie ekosystemy przyrodnicze, posiadające status obszarów chronionych, powinny być w miarę ich naturalnej ekspansji terenowej odpowiednio powiększane i pielęgnowane. Zmniejszenie intensywności gospodarczego użytkowania lasów lub uznanie ich za lasy ochronne, wpłynie na zwiększenie się powierzchni gruntów leśnych i jednocześnie zwiększenie naturalnej retencji gleb. Wymienione działania będą mieć pozytywny wpływ na zasoby przyrodnicze, ale również na produktywność terenów i atrakcyjność turystyczną gminy.

5.10. Obszar - Zagrożenia poważnymi awariami

Zgodnie z art. 271b ustawy Prawo ochrony środowiska, Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach: przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznych skutków awarii przemysłowych oraz awaryjnego zanieczyszczenia wód granicznych. Na podstawie art. 3 pkt 23 i 24 ustawy p.o.ś. określono:

- ⇒ **poważna awaria** – zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem,

⇒ **poważna awaria przemysłowa** – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie.

Zgodnie z udostępnionym na stronie GIOŚ *Wykazem zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na 31.12.2021 r.* na obszarze Gminy Niemcza nie ma zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej oraz zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Ryzyko poważnej awarii wiąże się z istniejącymi na terenie Gminy ciągami komunikacyjnymi i możliwymi zdarzeniami drogowymi, w efekcie których może dojść do wycieku substancji niebezpiecznych. Gmina Niemcza na bieżąco prowadzi prace modernizacyjne istniejących dróg. Ponadto zagrożeniem wystąpienia poważnej awarii są zlokalizowane na obszarze Gminy oczyszczalnie ścieków, jednakże użytkowanie instalacji zgodne z przeznaczeniem powoduje zmniejszenie ryzyka awarii i negatywnym oddziaływaniem na środowisko. Gmina Niemcza planuje doposażyć wszystkie jednostki ochotniczej straży pożarnej w Gminie w podstawowe sprzęty gaśnicze. Przygotowywany jest projekt rozbudowy remizy w miejscowości Gilów, a także zakup wozu bojowego dla tej jednostki.

5.10.1. Obszary zdegradowane

Zgodnie z danymi Urzędu Miasta i Gminy oraz na podstawie rejestru GDOŚ na terenie Gminy Niemcza nie występują miejsca zarejestrowane jako objęte szkodą lub bezpośrednim zagrożeniem wystąpienia szkody w środowisku. Ponadto nie zarejestrowano również obszarów historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi (w tym potencjalnych obszarów). Wyrobiska związane z wydobywaniem kruszyw naturalnych, powinny po zakończeniu eksploatacji podlegać rekultywacji i monitoringowi, aby nie zostały przykładowo wykorzystane jako nielegalne wysypiska śmieci, które mogą być źródłem zanieczyszczenia powierzchni ziemi oraz zwiększać ryzyko zagrożenia pożarami.

ANALIZA SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
➤ Brak odnotowanych zdarzeń o znamionach poważnej awarii, ➤ Doposażanie i szkolenie służb ratowniczych, ➤ Remonty i modernizacja dróg wpływające na zmniejszenie zagrożenia wypadkami i kolizjami drogowymi, ➤ Brak obszarów historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, ➤ Na terenie Gminy nie odnotowano szkód w środowisku.	➤ Niskie parametry techniczne dróg gminnych, ➤ Obecność dużych ciągów komunikacyjnych, na których odbywa się przewóz substancji niebezpiecznych, ➤ Posiadanie czynnych kopalni złóż naturalnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
➤ Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie bezpiecznego zachowania na drogach, ➤ Edukacja mieszkańców w zakresie retencji wody, zmniejszających zagrożenie suszą, ➤ Niepodejmowanie działań w zakresie budowy zakładów ZDR i ZZD na terenie Gminy.	➤ Anomalie pogodowe stwarzające zagrożenia katastrofą naturalną, ➤ Zanieczyszczenia środowiska wskutek wycieku substancji niebezpiecznych podczas zdarzeń drogowych, ➤ Powstawanie zakładów ZDR/ ZRR na terenie Gminy.

KIERUNKI ROZWOJU

Obecnie nie występują przesłanki, aby w okresie obowiązywania niniejszego POŚ dla Gminy Niemcza doszło do zdarzeń o znamionach poważnej awarii. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnej awarii, będzie osiągnięta poprzez doskonalenie procedur transportu, magazynowania, przetwarzania substancji chemicznych. Zachowanie szczególnej ostrożności podczas wykonywania prac budowlanych i remontowych. Za doskonalenie procedur odpowiedzialne są firmy wykonujące prace w danym obszarze transportu, produkcji i usług. W przypadku przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, inwestor ma obowiązek uzyskać decyzję od właściwych organów, czy i w jaki sposób planowane przedsięwzięcie będzie oddziaływało na środowisko oraz w określonych przypadkach, wskazanie środków minimalizujących, których realizacja zapewni dotrzymanie standardów jakości środowiska. Dotowanie ochotniczych straży pożarnych w zakresie zakupu sprzętu oraz przeprowadzanie szkoleń będzie zwiększać bezpieczeństwo mieszkańców i środowiska.

6. Powiązania obszarów interwencji z zagadnieniami horyzontalnymi

W każdym z obszarów interwencji zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska stworzonymi przez Ministerstwo Ochrony Środowiska, należy uwzględnić powiązania z zagadnieniami horyzontalnymi, tj. (I) adaptacja do zmian klimatu, (II) nadzwyczajne zagrożenia środowiska, (III) działania edukacyjne, (IV) monitoring środowiska (Tabela 20.).

Powiązania obszarów przyszłej interwencji zostały ocenione zgodnie z wpływem jaki jest przewidywany na dane zagadnienie horyzontalne. Realizacja zadań wyznaczona w każdym z obszarów perspektywicznie będzie mieć wpływ bezpośredni, pośredni, neutralny lub brak wpływu. W określonych obszarach interwencji monitoring środowiska będzie prowadzony w oparciu o wskaźniki monitorowania POŚ. Każdego roku publikowany jest raport o stanie środowiska naturalnego w województwie dolnośląskim na stronie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

OZNACZENIA:

- B** – obszary przyszłej interwencji mają wpływ bezpośredni;
- P** – obszary przyszłej interwencji mają wpływ pośredni;
- X** – obszary przyszłej interwencji nie mają wpływu;

Tabela 20. Powiązania obszarów interwencji z zagadnieniami horyzontalnymi.

Obszar interwencji	I. Adaptacja do zmian klimatu	II. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	III. Działania edukacyjne	IV. Monitoring środowiska
Ochrona klimatu i jakości powietrza	B	P	B	B
Zagrożenia hałasem	B	B	X	B
Pola elektromagnetyczne	X	X	X	B
Gospodarowanie wodami	B	B	P	B
Gospodarka wodno-ściekowa	B	B	B	B

Zasoby geologiczne	X	P	X	X
Gleby	B	B	B	B
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	B	B	B	B
Zasoby przyrodnicze	B	P	B	P
Zagrożenia poważnymi awariami	X	B	B	B

7. Podsumowanie realizacji dotychczasowego POŚ

Poniżej (Tabela 21.) zestawiono wskaźniki monitorowania efektów realizacji zadań, obrazujące zmianę stanu środowiska na terenie Gminy Miasta i Gminy Niemcza.

Tabela 21. Zmiana wartości wskaźników monitorowania ujętych w POŚ w latach 2019-2021.

Zadanie	Jednostka	2019	2020	2021	Zmiana wartości wskaźnika
Długość sieci wodociągowej	km	61,593	62,002	62,002	+0,4
Połączenia sieci wodociągowej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	600	608	-	+8 szt.
Ilość zużytej wody	dam ³	186,4	146,6	147,2	-39,2 dam ³
Długość sieci kanalizacyjnej	km	29,70	29,70	29,70	-
Stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej	%	66,89	54,21	-	-12,68%
Połączenia sieci kanalizacyjnej prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	648	651	654	+6 szt.
Ilość odprowadzanych ścieków	dam ³	115,1	117,9	-	+2,8 dam ³
Ilość osób obsługiwana przez oczyszczalnie miejskie	ilość osób	3 848	3 909	-	+61 osób
Długość sieci gazowej rozdzielczej	m	16 857	17 065	-	+208 m
Czynne połączenia sieci gazowej do budynków mieszkalnych	szt.	437	457	-	+20 szt.
Zużycie gazu z sieci	MWh	4 994	5 268	-	+274 MWh

Pomniki przyrody	szt.	22	22	21	-1 szt.
Długość zmodernizowanych dróg	m	1 257	5 247	904	+7 408 m
Wydatki na drogi publiczne gminne	mln zł.	4,130	2,932	2,466	-1,664 mln zł.
Liczba wybudowanych obwodnic	km	0	0	0	-
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca	kg	420	344	-	-76 kg
Odpady zebrane w ciągu roku	t	2259	1862	2096	-163 t
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku	t	299,4	251,7	502,6	+203,2 t
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	53,88	46,59	24,13	-29,75 %

„ - ” brak danych
Źródło: dane BDL-GUS.

8. Cele, kierunki interwencji i działania zaplanowane na lata 2022-2026 z perspektywą do 2030.

Tabela 22. Cele, kierunki interwencji i działania zaplanowane dla Gminy Niemcza na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030.

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	Zwiększenie efektywności energetycznej oraz ograniczenie „niskiej emisji”	Liczba budynków gminnych z przeprowadzoną termomodernizacją [szt.]	min. + 2 szt.	Termomodernizacja budynków gminnych – m.in. kamienice w obrębie Rynku Niemczy -wymiana stolarki okiennej, ocieplenie dachu.	Urząd Gminy	Nieotrzymanie środków finansowych, brak szerokiego dostępu do informacji o możliwościach dofinansowań, brak programów dotacyjnych
			Liczba budynków prywatnych z przeprowadzoną termomodernizacją [szt.]	Wartość uzależniona od możliwości finansowych mieszkańców	Termomodernizacja budynków prywatnych	Mieszkańcy, prywatni przedsiębiorcy	
			Liczba kotłów bezklasowych [szt.]	0 szt.	Kontynuacja działań związana z wymianą kotłów węglowych (570 szt.) na ogrzewane ekologiczne w budynkach prywatnych – w ramach rządowego programu „Czyste Powietrze”.		

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Ochrona klimatu i jakości powietrza			Efekt ekologiczny [Mg/kg]	PM10: 37,01 Mg PM2,5: 28,74 Mg B(a)P: 13,69 kg As: 7,04 kg*	Kontrola w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza - ograniczanie spalania paliw stałych złej jakości	Urząd Gminy, WIOŚ	
			Wdrażanie zapisów PGN [TAK/NIE]	TAK	Wdrażanie zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	Urząd Gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW	
			Pozyskane fundusze [zł]	Wartość uzależniona od potrzeb	Pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych na wymianę piecy, OZE oraz innych zadań z ograniczania niskiej emisji		
			Liczba zmodernizowanych opraw świetlnych [szt.]/[kpl.]	min. + 128 szt. – konstrukcji wspornych; min. + 696 kpl. opraw	Kontynuacja wymiany oświetlenia ulicznego na oprawy typu LED – projekt „Energooszczędne oświetlenie uliczne na terenie Powiatu Dzierżoniowskiego”; Wymiana konstrukcji wsporczych zgodnie z zestawieniem inwentaryzacyjnym		

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Ilość instalacji OZE na budynkach prywatnych [szt.]	Wartość uzależniona od możliwości finansowych mieszkańców	Kontynuacja udzielania wsparcia w gminnym punkcie ds. programów dotacyjnych na wymianę nieefektywnych źródeł ciepła	Mieszkańcy, prywatni przedsiębiorcy, NFOŚiGW, WIOŚ	
			Liczba punktów pomiaru jakości powietrza [szt.]	min. + 2 szt.	Instalacja punktu pomiarowego zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego	Urząd Gminy	
			Obecność systemu informacyjnego dotyczącego przekroczeń jakości powietrza [TAK/NIE]	TAK	Rozwój systemu informowania o przekroczeniach jakości powietrza wraz z budową baz danych		
		Edukacja ekologiczna	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych (szkolenia, happeningi, eventy) [szt.]	+18 szt.	Edukacja ekologiczna w zakresie: - poprawy jakości powietrza i ograniczania niskiej emisji – właściwe wykorzystanie paliw oraz wpływ zanieczyszczeń na zdrowie	Urząd Gminy, GIOŚ WIOŚ,	

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Zagrożenie hałasem	Utrzymanie dobrego stanu klimatu akustycznego	Rozwój i poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej oraz współpraca z innymi zarządcami dróg w celu poprawy stanu infrastruktury dróg powiatowych na terenie Gminy	Długość zmodernizowanych dróg [km]	min. +2,267 km	Modernizacja istniejących odcinków dróg m.in. 1. Przebudowa ulicy Wiejskiej w Niemczy-renowacji drogi oraz położona zostanie nowa nawierzchnia asfaltowa o długości ok. 300 m długości; 2. Przebudowa Drogi Gminnej nr 117491D w Nowej Wsi Niemczańskiej; 3. Przebudowa dróg- ul. Kilińskiego 117410D, ul. Południowa 117429D, ul. Jasnej 117409D w Niemczy; 3. Przebudowa drogi gminnej nr 117403D - ul. B. Chrobrego od Rynku do skrzyżowania z ul. Strzezińską w Niemczy; 4. Budowa drogi gminnej nr 117506D w Wilkowie Wielkim	Urząd Gminy, Inspekcja Transportu Drogowego, GIOŚ	Nieotrzymanie środków finansowych
			Budowa nowych nawierzchni asfaltowych [km]	min. + 0,904 km	Rozbudowa sieci drogowej , m.in. nowa nawierzchnia asfaltowa drogi w Nowej Wsi Niemczańskiej		

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Monitoring i kontrola natężenia hałasu	Liczba kontroli prędkości i bezpieczeństwa na drogach [szt.]	Wartość uzależniona od potrzeb	Udoskonalenie systemu zarządzania ruchem – kontrola prędkości i bezpieczeństwa		
			Liczba kontroli hałasu [szt.]	+ 5 szt.	Ocena zagrożenia hałasem w miejscach dużego natężenia ruchu kołowego		
Gospodarka wodno - ściekowa	Ochrona wód i racjonalne zarządzanie gospodarką wodną	Modernizacja systemów poboru i przesyłu wody na terenie Gminy	Długość sieci wodociągowej [km]	min. + 3,5 km - Gola Dzierżoniowska – Niemcza; Nowa Wieś Niemczańska-Przerzeczyn Zdrój – Polesie – b/d [faza projektu]	Rozbudowa oraz modernizacja istniejącej sieci wodociągowej, m.in. Gola Dzierżoniowska – Niemcza; Nowa Wieś Niemczańska-Przerzeczyn Zdrój – Polesie.	Urząd Gminy, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, Przedsiębiorstwo Komunalne Niemcza właściciele nieruchomości	Nieotrzymanie środków finansowych, nieprzestrzeganie przepisów prawa, brak zainteresowania mieszkańców

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Gospodarka wodno - ściekowa			Długość sieci kanalizacyjnej [km]	b/d [faza projektu]	Rozbudowa oraz modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej- m.in. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z miejscowości Kietlin do oczyszczalni miejskiej w Niemczy.		
			Liczba przeprowadzonych działań modernizacyjnych [szt.]	Wartość uzależniona od potrzeb	Modernizacja systemów poboru, przesyłu i uzdatniania wody na terenie Gminy		
			Utrzymanie właściwych parametrów jakości wody pitnej [TAK/NIE]	TAK	Przeprowadzanie badań jakości wody przeznaczonej do spożycia		
		Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków z uwzględnienie zabudowy rozproszonej	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy [szt.]	Wartość uzależniona od zainteresowania właścicieli nieruchomości	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Urząd Gminy, właściciele nieruchomości	

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Przepustowość oczyszczalni ścieków [RLM]	6000 RLM	Modernizacja i zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków – na mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię membranową o przepustowości 1000 m3/dobę i min. 6000 RLM.		
		Kontrola i monitoring odbioru ścieków bytowo - komunalnych	Liczba przeprowadzonych kontroli dokumentacji potwierdzającej wywóz ścieków ze zbiorników bezodpływowych [szt.]	+ 10 szt.	Kontrolowanie cykliczności i sposobu wywozu nieczystości z zbiorników bezodpływowych	Urząd Gminy	
Gospodarowanie wodami	Poprawa stanu wód	Poprawa stanu ilościowego i jakościowego wód	Liczba kontroli właściwego gospodarowania ściekami komunalno-bytowymi w pobliżu rzek i rowów melioracyjnych [szt.]	+ 10 szt.	Egzekwowanie przepisów dotyczących ochrony wód i prawidłowej utylizacji ścieków bytowych ze zbiorników bezodpływowych	Urząd Gminy, Przedsiębiorstwo Komunalne Niemcza, Sanepid	Nieotrzymanie środków finansowych, nieprzestrzeganie przepisów prawa, niezainteresowanie mieszkańców

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Dbłość o ekosystemy wodne [TAK/NIE]	TAK	Zachowanie bioróżnorodności ekosystemów wodnych		
			Liczba odtworzonych zbiorników wodnych [szt.]	Wartość uzależniona od potrzeb	Rewaloryzacja istniejących zbiorników oraz tworzenie nowych		
	Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych	Ograniczanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych	Prace konserwacyjne rowów melioracyjnych i przydrożnych oraz przepustów [szt.]	+ 10 szt.	Utrzymanie i oczyszczanie urządzeń wodnych	Urząd Gminy, właściciele gruntów, NFOŚiGW, spółka wodna	
			Liczba utworzonych zbiorników małej retencji [szt.]	Wartość uzależniona od możliwości finansowych mieszkańców	Wspieranie inicjatyw małych retencji – program „Moja woda”		
Gleby	Ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb adekwatnie do zagospodarowania	Ochrona gleb i powierzchni ziemi przed działaniami czynników zewnętrznych	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych (szkolenia, happeningi, eventy) [szt.]	+ 5 szt.	Promowanie rolnictwa ekologicznego	Urząd Gminy, właściciele gruntów, GIOŚ, IUNG-PIB	Nieotrzymanie środków finansowych, nieprzestrzeganie przepisów prawa, niezainteresowanie mieszkańców

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Liczba pomiarów stężeń zanieczyszczeń gleb [szt.]	+ 5 szt.	Monitorowanie zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi		
Zasoby geologiczne	Optymalne wykorzystanie kopalin	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż	Ilość kontroli [szt.]	+ 20 szt.	Kontynuacja działań zapobiegawczych mające na celu zminimalizowanie powstawania nielegalnych wyrobisk kopalin	Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Starostwo powiatowe i Okręgowe urzędy górnicze	Niewystarczająca ilość podmiotów mogąca przeprowadzić kontrole, Brak prowadzenia rzetelnej ewidencji wyrobisk kopalin, Błędna interpretacja obowiązującego prawa
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Ograniczanie ilości odpadów wytwarzanych na terenie Gminy	Rozwój i utrzymanie systemu gospodarowania odpadami	Liczba odbiorów w miesiącu [szt.]	Wartość uzależniona od potrzeb	Doskonalenie systemu segregacji odpadów komunalnych poprzez zwiększenie częstotliwości odbioru	Urząd Gminy, ZGPD-7, mieszkańcy, podmioty gospodarcze	Nieotrzymanie środków finansowych, nieprzestrzeganie przepisów prawa, niezainteresowanie mieszkańców
			Ilość gospodarstw wyposażona w pojemniki [szt.]	Wartość uzależniona od potrzeb	Zakup pojemników na popiół, szkło, papier tworzywa sztuczne i odpady biodegradowalnych		

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Czy zrealizowano [TAK/NIE]	TAK	Modernizacja Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych - Organizacja/przeniesienie aktualnego PSZOK w 2024 r		
			Czy zrealizowano [TAK/NIE]	TAK	Zapewnienie właściwej utylizacji odpadów budowlanych, opon, sprzętu elektronicznego, leków oraz wyrobów azbestowych		
			Udział odpadów zebranych selektywnie [%]	25% wagowo - za rok 2022; 35% wagowo - za rok 2023; 45% wagowo - za rok 2024; 55% wagowo - za rok 2025; 56% wagowo - za rok 2026; 57% wagowo - za rok 2027;	Osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych		

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Udział odpadów zmieszanych [%]	72,07%>	Zmniejszenie ilości odpadów zmieszanych w całkowitej masie zebranych odpadów		
			Poziom redukcji masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania [%]	35% ≥	Osiągnięcie wymaganego poziomu przetworzenia odpadów (recykling) oraz ilości odpadów ulegających biodegradacji		
		Wyeliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów	Liczba zlikwidowanych nielegalnych składowisk odpadów [szt.]	0	Likwidacja nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	Urząd Gminy, właściciele nieruchomości, ZGPD-7	Nieotrzymanie środków finansowych, nieprzestrzeganie przepisów prawa, niezainteresowanie mieszkańców

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Działania edukacyjne i prewencyjne w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi	Liczba beneficjentów korzystająca z dofinansowań do usuwania wyrobów zawierających azbest [osób]	Wartość uzależniona od zainteresowania mieszkańców	Zarządzanie realizacją postanowień Programu Usuwania Azbestu w szczególności azbestu zmagazynowanego		
			Liczba zakupionych urządzeń typu „fotopułapka” [szt.]	+ 1 szt.	Montaż urządzeń typu „fotopułapka” w potencjalnym miejscu identyfikowanym jako dzikie wysypisko		
		Działania edukacyjne i prewencyjne w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno - informacyjnych (szkolenia, happeningi, eventy) [szt.]	+ 5 szt.	Przeprowadzenie akcji "Sprzątanie świata" oraz akcji tematycznych dla szkoły i przedszkola. Ponadto kolportaż ulotek, ogłoszenia na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy, a także wywieszanie plakatów/ ogłoszeń o akcjach ekologicznych	Urząd Gminy	
			Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno - informacyjnych (szkolenia, happeningi, eventy) [szt.]	+ 5 szt.	Informowanie mieszkańców o szkodliwości wyrobów azbestowych oraz konieczności ich bezpiecznej utylizacji		

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych		Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach	Wartości natężeń pól elektromagnetycznych [V/m]	61 V/m >	Wprowadzanie do MPZP zapisów o ochronie przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	Urząd Gminy	Nieotrzymanie środków finansowych, zmiany w regulacjach prawnych, nieprzestrzeganie przepisów prawa
Zasoby przyrodnicze	Ochrona i rewaloryzacja obszarów naturalnych	Rozwój ekoturystyki	Liczba utworzonych ścieżek dydaktyczno-ekologicznych [km]	min. + 3,5 km	Budowa ścieżek rowerowych – m.in. Wojsławice - Karczma "Młyn"	Urząd Gminy	Nieotrzymanie środków finansowych, nieprzestrzeganie przepisów prawa, niezainteresowanie mieszkańców
		Poprawa stanu i wzmocnienie ochrony różnorodności biologicznej	Liczba nasadzeń [szt.]	b/d [faza projektu]	Zwiększanie ilości nasadzeń oraz nasadzenia drzew ozdobny w miejscach publicznych.	Urząd Gminy	

Obszar	Cel	Kierunek interwencji	Wskaźnik	Planowany efekt	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
Zagrożenie poważnymi awariami	Zapobieganie wystąpieniu awarii oraz eliminacja i minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Wzmocnienie skuteczności działań służb reagujących oraz rozwój systemu ostrzegania	Doposażenie OSP [szt.]	Wartość uzależniona od potrzeb	Zakup podstawowego sprzętu, zakup wozu bojowego	Urząd Gminy	Nieotrzymanie środków finansowych, nieprzestrzeganie przepisów prawa
			Czy zrealizowano [TAK/NIE]	TAK	Rozbudowa remizy w Gilowie; Budowa nowej strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowanej w Przerzeczynie-Zdroju		
		Działania edukacyjne i prewencyjne w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi	Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjno-informacyjnych (szkolenia, happeningi, eventy) [szt.]	+ 5 szt.	Edukacja społeczności lokalnych, w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia		

*- wartości zsumowane dla obszaru miejskiego i wiejskiego (budynki jednorodzinne i wielorodzinne)
b/d – brak danych

Tabela 23. Harmonogram rzeczowo- finansowy realizacji zadań własnych w ramach POŚ dla Gminy Niemcza na lata 2022 – 2026 z perspektywą do roku 2030.

Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
Ochrona klimatu i jakości powietrza	ZADANIE WŁASNE			
	Termomodernizacja budynków gminnych – m.in. kamienice w obrębie Rynku Niemczy -wymiana stolarki okiennej, ocieplenie dachu.	Urząd Gminy, WFOŚiGW, WIOŚ	b/d (faza projektu)	Budżet Gminy, RPO, WFOŚiGW we Wrocławiu, NFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, dotacje zewnętrzne UE w perspektywie finansowej 2021 – 2027, Polski Ład, Czyste powietrze, FEDS 2021-2027 "Programy Grantowe", Fundusz Sprawiedliwej Transformacji
	Kontrola w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza - ograniczanie spalania paliw stałych złej jakości		Koszty administracyjne	
	Wdrażanie zapisów Planu Gospodarki Niskoemisyjnej		W zależności od skali przeprowadzonych inwestycji	
	Pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych na wymianę piecy, OZE oraz innych zadań z ograniczania niskiej emisji		Koszty administracyjne	
	Kontynuacja wymiany oświetlenia ulicznego na oprawy typu LED – projekt „Energooszczędne oświetlenie uliczne na terenie Powiatu Dzierżoniowskiego”; Wymiana konstrukcji wsporczych zgodnie z zestawieniem inwentaryzacyjnym		1 652000,00 zł	
	Kontynuacja udzielania wsparcia w gminnym punkcie ds. programów dotacyjnych na wymianę nieefektywnych źródeł ciepła	Urząd Gminy	Koszty administracyjne	

Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
	Instalacja punktu pomiarowego zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego	Urząd Gminy	10 000,00 zł	
	Rozwój systemu informowania o przekroczeniach jakości powietrza wraz z budową baz danych	Urząd Gminy	5 000,00 zł	
	Edukacja ekologiczna w zakresie poprawy jakości powietrza i ograniczania niskiej emisji – właściwe wykorzystanie paliw oraz wpływ zanieczyszczeń na zdrowie	Urząd Gminy, GIOŚ, WIOŚ	rok 2022- 1000 zł, rok 2023- 1500 zł, rok 2024- 1500 zł, rok 2025- 1500 zł, rok 2026- 1500 zł	
	Pozyskiwanie środków z funduszy zewnętrznych na wymianę piecy, OZE oraz innych zadań z ograniczania niskiej emisji	Urząd Gminy	2 000 000, 00 zł	
	ZADANIA MONITOROWANE			
	Kontynuacja działań związana z wymianą kotłów węglowych (570 szt.) na ogrzewane ekologiczne w budynkach prywatnych – w ramach Koalicji na rzecz poprawy jakości powietrza Gmin Obszaru Ziemi Dzierżoniowsko- Kłodzko-Ząbkowickiej	Mieszkańcy, NFOŚiGW	8 550 tys. zł	Środki prywatne, RPO WD WFOŚiGW, NFOŚiGW, Bank Gospodarstwa Krajowego, kredyty komercyjne

Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
	Termomodernizacja budynków prywatnych		W zależności od skali przeprowadzonych inwestycji	
	Kontynuacja udzielania wsparcia w gminnym punkcie ds. programów dotacyjnych na wymianę nieefektywnych źródeł ciepła		W zależności od skali przeprowadzonych inwestycji	
Zagrożenie hałasem	ZADANIA WŁASNE			
	Modernizacja istniejących odcinków dróg m.in. 1. Przebudowa ulicy Wiejskiej w Niemczy- renowacji drogi oraz położona zostanie nowa nawierzchnia asfaltowa o długości ok. 300 m długości; 2. Przebudowa Drogi Gminnej nr 117491D w Nowej Wsi Niemczańskiej; 3. Przebudowa dróg- ul. Kilińskiego 117410D, ul. Południowa 117429D, ul. Jasnej 117409D w Niemczy; 3. Przebudowa drogi gminnej nr 117403D - ul. B. Chrobrego od Rynku do skrzyżowania z ul. Strzebińską w Niemczy; 4. Budowa drogi gminnej nr 117506D w Wilkowie Wielkim	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie	b/d (faza projektu)	Budżet Gminy, RPO WD, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, dotacje zewnętrzne UE w perspektywie finansowej 2021 – 2027, Polski Ład, Dolnośląski Fundusz Pomocy Rozwojowej
	Rozbudowa sieci drogowej , m.in. nowa nawierzchnia asfaltowa drogi w Nowej Wsi Niemczańskiej	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie	b/d (faza projektu)	

Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
	ZADANIA MONITOROWANE			
	Udoskonalenie systemu zarządzania ruchem – kontrola prędkości i bezpieczeństwa	Inspekcja Transportu Drogowego, GIOŚ	Koszty administracyjne	WIOŚ, GIOŚ, starostwo powiatowe
	Ocena zagrożenia hałasem w miejscach dużego natężenia ruchu kołowego		Koszty administracyjne	
Gospodarka wodno - ściekowa	ZADANIA WŁASNE			
	Rozbudowa oraz modernizacja istniejącej sieci wodociągowej, m.in. Gola Dzierżoniowska – Niemcza; Nowa Wieś Niemczańska- Przerzeczyn Zdrój – Polesie.	Urząd Gminy, Przedsiębiorstwo Komunalne Niemcza, podmioty gospodarcze	3 610000,00 zł	Budżet Gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Urząd Marszałkowski, dotacje zewnętrzne UE w perspektywie finansowej 2021 – 2027, Polski Ład, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.
	Rozbudowa oraz modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej- m.in. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z miejscowości Kietlin do oczyszczalni miejskiej w Niemczy.	Urząd Gminy, Przedsiębiorstwo Komunalne Niemcza, podmioty gospodarcze	b/d (faza projektu)	

Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
	Modernizacja systemów poboru, przesyłu i uzdatniania wody na terenie Gminy	Urząd Gminy, Przedsiębiorstwo Komunalne Niemcza, podmioty gospodarcze		
	Modernizacja i zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków – na mechaniczno – biologiczną oczyszczalnię membranową o przepustowości 1000 m3/dobę i min. 6000 RLM.	Urząd Gminy, Przedsiębiorstwo Komunalne Niemcza, podmioty gospodarcze	10300000,00 zł	
	Kontrolowanie przez Urząd Gminy cykliczności i sposobu wywozu nieczystości z zbiorników bezodpływowych	Urząd Gminy, Sanepid, Przedsiębiorstwo Komunalne Niemcza	Koszty administracyjne	
	Przeprowadzanie badań jakości wody przeznaczonej do spożycia			
	ZADANIA MONITOROWANE			
	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Właściciele nieruchomości	W zależności od skali przeprowadzonych działań	Środki prywatne, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Bank Gospodarstwa Krajowego, kredyty komercyjne

Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
Gospodarowanie wodami	ZADANIA WŁASNE			
	Egzekwowanie przepisów dotyczących ochrony wód i prawidłowej utylizacji ścieków bytowych ze zbiorników bezodpływowych	Urząd Gminy, właściciele gruntów, NFOŚiGW	Koszty administracyjne	Budżet Gminy, budżety gospodarstw prywatnych, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, dotacje zewnętrzne UE w perspektywie finansowej 2021 – 2027, Polski Ład
	Zachowanie bioróżnorodności ekosystemów wodnych		W zależności od skali przeprowadzonych działań	
	Rewaloryzacja istniejących zbiorników oraz tworzenie nowych		W zależności od skali przeprowadzonych działań	
	Utrzymanie i oczyszczanie urządzeń wodnych		W zależności od skali przeprowadzonych działań	
	ZADANIA MONITOROWANE			
	Wspieranie inicjatyw małych retencji – program „Moja woda”	Mieszkańcy, NFOŚiGW	W zależności od zainteresowania mieszkańców	Środki prywatne, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, Bank Gospodarstwa Krajowego, kredyty komercyjne
Gleby	ZADANIA WŁASNE			
	Promowanie rolnictwa ekologicznego	Urząd Gminy	Koszty administracyjne	Budżet Gminy

Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
	ZADANIA MONITOROWANE			
	Monitorowanie zanieczyszczeń gleb metalami ciężkimi	IUNG-PIB	Koszty administracyjne	ARMIR, PROW, WFOŚiGW, NFOŚiGW
Zasoby geologiczne	ZADANIA MONITOROWANE			
	Kontynuacja działań zapobiegawczych mające na celu zminimalizowanie powstawania nielegalnych wyrobisk kopalin	Urząd Gminy	Koszty administracyjne	Marszałek Województwa Dolnośląskiego, Starostwo powiatowe i Okręgowe urzędy górnicze
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	ZADANIA WŁASNE			
	Doskonalenie systemu segregacji odpadów komunalnych poprzez zwiększenie częstotliwości odbioru	Urząd Gminy, mieszkańcy, podmioty gospodarcze	W ramach umowy z firmą zewnętrzną (przetarg)	Budżet Gminy, RPO, WFOŚiGW, NFOŚiGW, dotacje zewnętrzne UE w perspektywie finansowej 2021 – 2027, Polski Ład
	Modernizacja Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych - Organizacja/przeniesienie aktualnego PSZOK w 2024 r		Koszty administracyjne	

Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
	Osiągnięcie wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych		Koszty administracyjne	
	Zmniejszenie ilości odpadów zmieszanych w całkowitej masie zebranych odpadów		Koszty administracyjne	
	Osiągnięcie wymaganego poziomu przetworzenia odpadów (recykling) oraz ilości odpadów ulegających biodegradacji		Koszty administracyjne	
	Likwidacja nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	Urząd Gminy	Koszty administracyjne	
	Zarządzanie realizacją postanowień Programu Usuwania Azbestu w szczególności azbestu zmagazynowanego		Koszty administracyjne	
	Montaż urządzeń typu „fotopułapka” w miejscach stale identyfikowanych jako dzikie wysypisko		Koszty administracyjne	

Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
	Przeprowadzenie akcji "Sprzątanie świata" oraz akcji tematycznych dla szkoły i przedszkola. Ponadto kolportaż ulotek, ogłoszenia na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy, a także wywieszanie plakatów/ ogłoszeń o akcjach ekologicznych		Koszty administracyjne	
	Informowanie mieszkańców o szkodliwości wyrobów azbestowych oraz konieczności ich bezpiecznej utylizacji.		Koszty administracyjne	
	Zapewnienie właściwej utylizacji odpadów budowlanych, opon, sprzętu elektronicznego, leków oraz wyrobów azbestowych		Koszty administracyjne	
Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	ZADANIA WŁASNE			
	Wprowadzanie do MPZP zapisów o ochronie przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	Urząd Gminy	Koszty administracyjne	Budżet Gminy, WFOŚiGW

Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
Zasoby przyrodnicze	ZADANIA WŁASNE			
	Budowa ścieżek rowerowych – m.in. Wojsławice - Karczma "Młyn"	Urząd Gminy	b/d [faza projektu]	Budżet Gminy, RPO, WFOŚiGW, zewnętrzne UE w perspektywie finansowej 2021 – 2027, Polski Ład
	Zwiększanie ilości nasadzeń oraz nasadzenia drzew ozdobny w miejscach publicznych.		b/d [faza projektu]	
Zagrożenie poważnymi awariami	ZADANIA WŁASNE			
	Zakup podstawowego sprzętu, zakup wozu bojowego	Urząd Gminy	Koszty administracyjne	Budżet Gminy, , KG PSP, WFOŚiGW
	Rozbudowa remizy w Gilowie; Budowa nowej strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowanej w Przerzeczynie-Zdroju		b/d [faza projektu]	
	Edukacja społeczności lokalnych, w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia		Koszty administracyjne	

b/d – brak danych

9. Spójność POŚ z dokumentami strategicznymi i programowymi

DOKUMENTY UE	
⇒	Europejski Zielony Ład (EŁZ, ang. European Green Deal)
Unia Europejska postawiła sobie za główny cel osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. – Dostarczanie czystej i bezpiecznej energii, – Wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym, – Budynki o niższym zapotrzebowaniu na energię, – Ochrona i odbudowa ekosystemów oraz bioróżnorodności, – Przystosowanie się do zmian klimatu, – Ochrona zdrowia.	
DOKUMENTY KRAJOWE	
⇒	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).
przyjęta uchwałą Nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r. (M.P. 2017, poz. 260), Cel strategiczny: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców Kierunki interwencji: – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód, – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania, – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, – Ochrona gleb przed degradacją, – Zarządzanie zasobami geologicznymi, – Gospodarka odpadami, – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych	
⇒	„Polityka ekologiczna Państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej”.
przyjęta uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia "Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej" (M.P.2019 poz.794), Cel strategiczny: Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców (SOR), Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska, Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	

Cele horyzontalne: – Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa – Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska
⇒ Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)
Komunikat Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie Aktualizacji Krajowego Programu Ochrony Powietrza (M.P. 2021 poz. 1200) Cel strategiczny: Poprawa stanu powietrza w strefach, w których w wyniku oceny jakości powietrza, przeprowadzanej corocznie przez GIOŚ, stwierdzone są w dalszym ciągu przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych wybranych substancji w powietrzu oraz ochrona zdrowia i komfortu życia mieszkańców oraz środowiska naturalnego jako całość Cele szczegółowe: – Osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam gdzie są one przekraczane oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia, – Dążenie do osiągnięcia w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.
⇒ Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030
Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK) został przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2019 r. Cel: Emisje i pochłanianie gazów cieplarnianych – Dążenie do ograniczenia emisji krajowych emisji gazów cieplarnianych, w tym CO₂, – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko, zgodnie z kierunkami wskazanymi w Strategii zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 r., – Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju do 2030 r. poprzez wdrożenie Polityki ekologicznej Państwa 2030, – Adaptacja do zmian klimatu poprzez zapewnienie zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu, poprzez wdrożenie Polityki ekologicznej Państwa 2030, – Ograniczenie emisji antropogenicznych zanieczyszczeń do atmosfery: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO), amoniaku (NH₃) i pyłu drobnego (PM_{2,5}) do 2030 r. – Sprawiedliwa transformacja energetyczna w kierunku niskoemisyjnym Cel: Energia ze źródeł odnawialnych (cel ramowy na rok 2030) – Zwiększenie dynamiki rozwoju mikroinstalacji OZE w lata 2020-2030

⇒ Krajowy Program ograniczania zanieczyszczenia powietrza.
Przyjęty uchwałą Nr 34 z dnia 21 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia Krajowego programu ograniczania zanieczyszczenia powietrza. (M.P. 2019 poz. 572), Celem głównym KPOZP jest realizacja krajowych zobowiązań w zakresie redukcji emisji poszczególnych zanieczyszczeń. Realizacja zobowiązań musi spowodować trwałą redukcję emisji przez przyjęcie albo aktualizację polityk i środków kreujących działania odnoszące się do źródeł emisji.
⇒ Polityka energetyczna Polski do 2040 r.
– Poprawa efektywności energetycznej, – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego. – Zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii. – Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
⇒ „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”
przyjęta uchwałą nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku” (M.P. 2019 poz. 1054), Kierunek interwencji: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności. Kierunek interwencji: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
⇒ „Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”
przyjęta uchwałą nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030”, (M.P. 2019 poz. 1054), – Wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich; – Poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich przez budowę lub modernizację gminnej i powiatowej sieci drogowej; – Działania na rzecz zmniejszenia udziału przejazdów indywidualnym transportem zmotoryzowanym i zachęcanie do korzystania z transportu publicznego, promocja ruchu rowerowego i pieszego; – Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci gazowej przesyłowej i dystrybucyjnej oraz podziemnych magazynów gazu; – Wsparcie dla budowy, odbudowy i prawidłowego wykorzystania urządzeń melioracyjnych oraz powiększenia retencji wodnej; – Zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych przez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni; – Dynamizacja przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych; – Utrzymanie, a w miarę dostępności gruntów do zalesienia, zwiększenie ogólnej lesistości kraju oraz zwartości kompleksów leśnych i powierzchni zalesianych; – Identyfikacja gleb zanieczyszczonych na terenach wiejskich; – Ochrona produktywności gruntów rolnych; – Stymulowanie rozwoju alternatywnych, bezemisyjnych źródeł ciepła (m.in. Taniego ogrzewania elektrycznego), co przyczyni się do obniżenia niskiej emisji, w szczególności na terenach słabiej zurbanizowanych; – Zwiększanie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych oraz w przedsiębiorstwach; – Wsparcie produkcji energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu (kogeneracja);

– Rozbudowa systemów dystrybucji energii oraz zwiększanie wykorzystania oze; – Opracowanie i wdrożenie kompleksowych działań w zakresie zapobiegania skutkom utrzymywania się długotrwałych wysokich temperatur lub małej ilości opadów i w ich następstwie susz rolniczych.
⇒ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2013 r., Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska: – Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu; – Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu; – Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu; – Adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie; – Zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu. Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich: – Stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami; – Organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu. Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu: – Wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu; – Zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu. Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu: – Monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie); Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu: – Budowa systemu wsparcia innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu. Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu: – Zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu; – Ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.
⇒ Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.
obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2017 r. w sprawie ogłoszenia aktualizacji krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (M.P. 2017 poz. 1183), – Zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków. – Wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych umożliwiającej spełnienie blisko 100 % poziomu obsługi.
⇒ Krajowy plan gospodarki odpadami 2022.
przyjęty uchwałą Nr 88 Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2016 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2022. (M.P.2016.784), Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zgodnie z założeniami KPGO, przede wszystkim należy zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami - a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling i osiągnąć założone cele.

⇒ **Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.**

przyjęty uchwałą Nr39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. (M. P. 2009 nr 50 poz. 735 ze zm.).

Cele zawarte w dokumencie wyższego szczebla zbieżne z zapisami POŚ dla Gminy Niemcza na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030:

- Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju,
- Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE

⇒ **Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.**

Będący w fazie konsultacji społecznych w trakcie przygotowywania dokumentu:

Cele strategiczne:

- Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu,
- Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego,
- Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym,
- Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią,
- Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,
- Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu,
- Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa,
- Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi,
- Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu,
- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

⇒ **Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2016 - 2022.**

przyjęty uchwałą nr XLIII/1450/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 21 grudnia 2017 r.

Cele strategiczne długoterminowe:

- minimalizacja masy powstających odpadów komunalnych i zagospodarowanie ich zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami,
- Dalsze wspieranie działań, których celem jest eliminacja nielegalnych składowisk odpadów,

– Ewaluacja i kontynuacja działań mających na celu rozwój i wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów na terenie województwa dolnośląskiego, – doskonalenie systemu selektywnego zbierania odpadów, z dostosowywaniem się do zmiennej morfologii odpadów, – systemowe działania w zakresie edukacji ekologicznej mieszkańców województwa dolnośląskiego w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi, obejmujące kompleksowe podejście do ochrony środowiska oraz zwrócenie szczególnej uwagi na prawidłowe funkcjonowanie gospodarki odpadami komunalnymi ulegającymi biodegradacji, – Do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych, – Ograniczanie składowania odpadów komunalnych i pozostałości z ich przetwarzania w kontekście celu horyzontalnego wyznaczonego w KPGO 2022 w zakresie ograniczenia składowania odpadów komunalnych do 10% w 2030 r,
⇒ Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.
podjęty uchwałą nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w dniu 20 września 2018 roku. Cele strategiczne: – efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu, – poprawa jakości i dostępności usług publicznych, – wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego, – odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego, – wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.
⇒ Program ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych.
podjęty uchwałą Nr XXI/505/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 lipca 2020 r. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do ww. zanieczyszczeń w strefach województwa dolnośląskiego oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza i dotrzymanie norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2012 r., poz. 1031 z późn. zm.). Poprawa jakości powietrza jest niezbędna dla poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców Dolnego Śląska.
DOKUMENTY LOKALNE
⇒ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Niemcza.
przyjęty uchwałą Nr XVI/84/16 Rady Miejskiej w Niemczy z dnia 29 stycznia 2016 r. Cele strategiczne: – Niemcza gminą o wysokiej redukcji emisji gazów cieplarnianych - w tym instytucji publicznych i prywatnych oraz wszystkich mieszkańców gminy: – CEL Operacyjny A.1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, – CEL Operacyjny A.2. Termomodernizacja budynków mieszkalnych, – CEL Operacyjny A.3. Wymiana źródeł ciepła na niskoemisyjne,

- CEL Operacyjny A.4. Propagowanie pasywnego budownictwa.
- Niemcza gminą racjonalnego wykorzystania energii:
 - CEL Operacyjny B.1. Modernizacja oświetlenia ulicznego,
 - CEL Operacyjny B.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do wytworzenia energii elektrycznej.
- Niemcza gminą odnawialnych źródeł energii:
 - CEL Operacyjny C.1. Montaż instalacji odnawialnych źródeł energii na obiektach użyteczności publicznej,
 - CEL Operacyjny C.2. Edukacja z zakresu wykorzystania instalacji odnawialnych źródeł energii.

⇒ **Strategia Rozwoju Gminy Niemcza na lata 2021-2030**

przyjęty uchwałą Nr XXXIX/235/21 Rady Miejskiej w Niemczy z dnia 29 października 2021 r.

Cele i kierunki strategicznego rozwoju Gminy Niemcza opracowane zostały w postaci zadań projektowych, które zawierają najważniejsze informacje dotyczące kierunków interwencji w Gminie:

1. Budowa hali sportowej,
2. Modernizacja oraz budowa systemu wodociągowo – kanalizacyjnego w Gminie Niemcza,
3. Budowa i przebudowa dróg gminnych oraz ścieżek rowerowych,
4. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego,
5. Budowa kompleksu rekreacyjno – sportowego,
6. Zapewnienie dostępności osobom niepełnosprawnym oraz elektromobilności na obszarze gminy,
7. Odnowa świetlic wiejskich.

10. System realizacji POŚ

Proces tworzenia i realizacji dokumentu jakim jest Program Ochrony Środowiska wymaga podjęcia wielu czynności, w tym współpracy z interesariuszami, opracowania treści dokumentu, zarządzania i monitorowania, raportowania oraz aktualizacji. W odniesieniu do analizowanego POŚ główną jednostką, na której spoczywać będzie realizacja wyznaczonych zadań będzie Gmina Niemcza, od momentu jego uchwalenia przez Radę Miejską. Zarządzanie POŚ wiąże się z zarządzaniem przebiegiem wdrażania i realizacji, oceną realizacji i aktualizacją celów i kierunków interwencji, monitorowaniem skutków realizacji wyznaczonych zadań oraz sprawozdawczością z wykonania POŚ co 2 lata.

Instrumenty zarządzania POŚ pozwalają prowadzić działania z zakresu ochrony środowiska przyczyniając się do osiągnięcia celów na szczeblu lokalnym, wojewódzkim i krajowym. Umożliwiają wprowadzenie przepisów, egzekwowanie ich oraz pozyskiwanie funduszy na działania ograniczające wpływ degradacji środowiska w wyniku antropopresji.

INSTRUMENTY PRAWNE

Narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji działań w zakresie ochrony środowiska nakładające na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie to:

- ⇒ miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- ⇒ akty prawa miejscowego,
- ⇒ decyzje administracyjne o charakterze prewencyjnym, finansowym i restrykcyjnym,
- ⇒ Państwowy Monitoring Środowiska.

INSTRUMENTY FINANSOWE

Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć w ramach POŚ zalicza się:

- ⇒ budżet gminy, powiatu i województwa,
- ⇒ kredyty bankowe,
- ⇒ fundusze unijne,
- ⇒ programy krajowe,

- ⇒ programy regionalne,
- ⇒ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ⇒ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ⇒ opłaty za korzystanie ze środowiska.

INSTRUMENTY SPOŁECZNE

Najważniejszym instrumentem społecznym jest możliwość udziału społeczeństwa na etapie podejmowania decyzji i opracowywania dokumentów środowiskowych. Gwarancja udziału społeczeństwa w ochronie środowiska zawarta została w art. 5 Ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

Ponadto do instrumentów społecznych pozwalających na sprawne zarządzanie POŚ należą:

- ⇒ edukacja ekologiczna społeczeństwa (szkolenia, dostarczanie materiałów edukacyjno-informacyjnych);
- ⇒ budowanie partnerstwa pomiędzy samorządem, a społeczeństwem oraz pomiędzy powiatowymi i gminnymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi;
- ⇒ nacisk społeczny;
- ⇒ Instrumenty dobrowolnego stosowania- niemające mocy wiążącej wszelkiego rodzaju dobrowolne umowy, procedury i zalecenia ekologiczne, np. zalecenia w zakresie oszczędzania energii, systemy zarządzania środowiskiem w przedsiębiorstwach (ISO 14001, EMAS)

INSTRUMENTY STRUKTURALNE I INFRASTRUKTURALNE

Pod pojęciem instrumentów strukturalnych rozumie się narzędzia do formułowania, integrowania i wdrażania polityk środowiskowych. Na poziomie lokalnym należą do nich wszystkie programy strategiczne i planistyczne, tj. Strategie Rozwoju, Plany Rozwoju Lokalnego, Plany Odnowy Miejscowości, Programy Gospodarki Niskoemisyjnej, Programy Usuwania Azbestu, Programy Rewitalizacji, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wraz z programami sektorowymi.

Zadania przewidziane do realizacji w ramach POŚ, zostały określone z uwzględnieniem aktualnych zasobów infrastrukturalnych Gminy Niemcza oraz realnych możliwości ich rozwoju. Istniejący stan zasobów infrastrukturalnych Gminy wskazuje, że jest możliwość realizacji planowanych zadań.

11. Monitoring i sprawozdawczość POŚ

Celem monitoringu jest zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych o środowisku i zachodzących w nim zmian w ramach realizacji przyjętych działań. Wykazywana jest efektywność zaplanowanej polityki środowiskowej. Monitoring wspomaga instrumenty prawne, finansowe i społeczne zarządzania środowiskiem.

Monitorowanie wdrażania postanowień POŚ polegać będzie głównie na działaniach organizacyjno-kontrolnych, tj.

- 1) Ocena stopnia realizacji zadań,
- 2) Ocena ewentualnych problemów podczas realizacji zadań oraz podjęcie działań w celu ich rozwiązania lub minimalizacji,
- 3) Ocena rozbieżności pomiędzy założonymi celami, kierunkami i zadaniami, a ich wykonaniem. Określenie przyczyn i ewentualnych skutków.

W celu prawidłowego nadzoru nad realizacją opracowanego POŚ wykazano wskaźniki monitorowania, pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań. Dla każdego z wyznaczonych wskaźników określono oczekiwany efekt, będący podstawą do opracowania Raportów z realizacji POŚ oraz przyszłych aktualizacji POŚ.

Zgodnie z art. 18 ustawy p.o.ś z wykonania Programów Ochrony Środowiska organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Po przedstawieniu raportów odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu albo radzie gminy, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu. Podczas opracowywania raportu z wykonania POŚ należy wykorzystać m.in.:

- sprawozdania z wykonania budżetu,
- wyniki badań prowadzonych w ramach PMŚ,
- informacje z raportów i publikacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska,
- informacje i materiały z Głównego Urzędu Statystycznego,
- informacje i materiały od pozostałych podmiotów, które zostały zaangażowane w realizację zadań własnych i monitorowanych Programu Ochrony Środowiska.

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie;
- Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Państwowe gospodarstwo wodne Wody Polskie
- Głównej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie;
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu;
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych we Wrocławiu;
- Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach;
- Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie;
- Państwowej Służby Hydrogeologicznej w Warszawie;
- Urzędu Miasta i Gminy Niemcza

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne oraz monitorowane, za których współrealizację odpowiedzialne są jednostki:

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych;
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej;
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych;
- Państwowa Służba Hydrogeologiczna;
- Ośrodki Doradztwa Rolniczego;
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- Agencja Rynku Rolnego;
- Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa;
- Nadleśnictwa;
- Urząd Marszałkowski;
- Urząd Wojewódzki;
- Starostwo Powiatowe;
- Komenda Wojewódzka Straży Pożarnej;
- Policja;
- Prywatni przedsiębiorcy;
- Mieszkańcy.

Bibliografia

- 1) *Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, 2015*
- 2) *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).*
- 3) *Polityka energetyczna Polski do 2030 roku, Ministerstwo Gospodarki, 2009*
- 4) *Polityka ekologiczna Państwa, Ministerstwo Środowiska, 2019*
- 5) *Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku, Ministerstwo Infrastruktury, 2019*
- 6) *Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2019*
- 7) *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, 2019*
- 8) *Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Ministerstwo Środowiska, 2012*
- 9) *Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.*
- 10) *Piąta Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, 2017*
- 11) *Krajowy plan gospodarki odpadami 2022, Warszawa, 2016*
- 12) *Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, 2014*
- 13) *Program wodno – środowiskowy kraju, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, 2010 (aktualizacja 2016 r.)*
- 14) *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014*
- 15) *Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz plan działań na lata 2014–2020, Ministerstwo Środowiska, 2014*
- 16) *Ogólne kierunki działania Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2016-2020, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, 2015*
- 17) *Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna zweryfikowanych JCWPd, Państwowy Instytut Geologiczny, 2009*
- 18) *Informator PSH: Główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce, PIG-PIB 2017*
- 19) *Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry z dnia 18 października 2016 r.*
- 20) *Raport z oceny stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2019 - Monitoring stanu chemicznego oraz ocena stanu JCWPd w dorzeczach w latach 2018-2021.*
- 21) *Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r., Rejestr Obszarów Górniczych PIG-PIB.*
- 22) *Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce, IUNG Puławy,*
- 23) *Biuletyn Monitoringu Klimatu Polski rok 2021, IMGW-PIB,*
- 24) *Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2016 - 2022.*
- 25) *Sprawozdanie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za rok 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021.*
- 26) *Program Ochrony Powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych*
- 27) *Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim- raport za rok 2020.*

- 28) *Raportu Stop Suszy 2020, Wody Polskie.*
- 29) *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Niemcza.*
- 30) *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*
- 31) *Raporty o stanie Gminy Niemcza za rok 2019, 2020*

Wykorzystane portale mapowe:

Geoportal Infrastruktury Informacji Przestrzennej geoportal.gov.pl
Portal Geologia PIG-PIB geologia.pgi.gov.pl
System Przetwarzania Danych Państwowej Służby Hydrogeologicznej PIG-PIB spd.pgi.gov.pl
Hydroportal Informatycznego Systemu Osłony Kraju mapy.isok.gov.pl
Geoserwis Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska geoserwis.gdos.gov.pl
System Monitoringu Suszy Rolniczej IUNG Mapa podatności na suszę susza.iung.pulawy.pl
Bank Danych o Lasach bdl.lasy.gov.pl